

DISSERTATIO

HISTORICO-POLITICO-JURIDICO-THEOLOGICA

IN

TRES PARTITA QUÆSTIONES,

QUARUM PRIMA EXHIBET,

An possibilis esset status Ecclesiasticus a statu politico distinctus?

SECUNDA,

An deceret, ut status Ecclesiasticus a statu politico distingueretur?

TERTIA,

An actualis horum duorum statuum distinctio probari possit ex rationabili Divinae voluntatis præsumptione a primo usque ad decimum septimum seculum inclusive in continuo ac æque exercito fundata?

EXPOSITA DISPUTATIONI PUBLICÆ:

PRÆSIDE

R. P. LUD. AUGUSTINO HARTMANN,

De Lucerna Ord. Min. Convent.

DEFENDENTIBUS

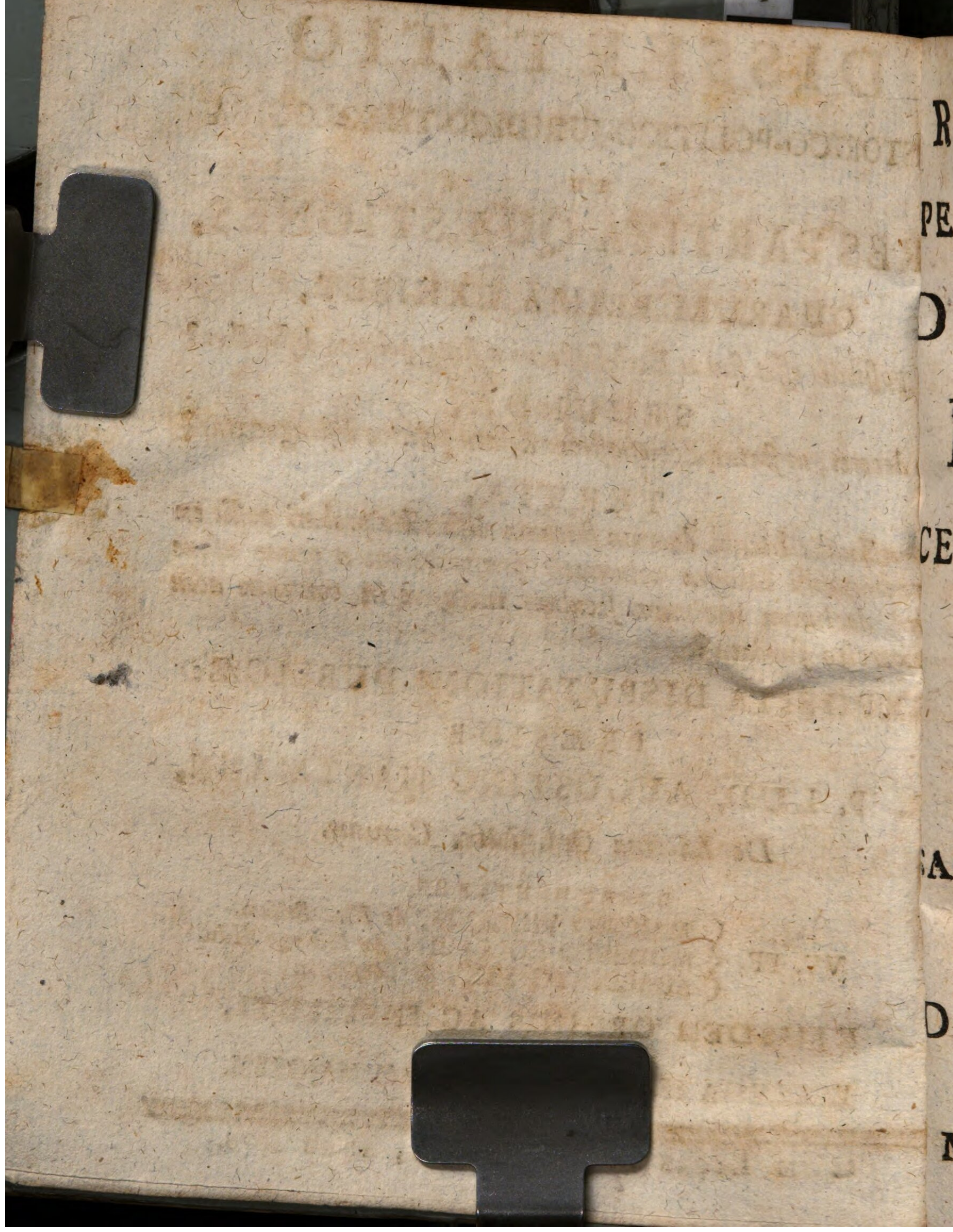
VV. FF. { MAXIMO VIOLAND, de Vet. Brisaco.
MODESTO COLLAUD, de Friburgo Helv.
ADALBERTO SAX, de Constantia.

EJUSDEM ORDINIS AC INSTITUTI,

IN

ECCLESIA FF. MIN. AD S. MARIAM MAJOREM.

CUM LICENTIA SUPERIORUM, ANNO 1770.

REVERENDISSIMO,
PERILLUSTRI, AMPLISSIMO
DOMINO DOMINO
BENEDICTO,
CELEBERRIMI MONASTERII
AD S. URBANUM
ABBATI

MACERRIMI ET EXEMPTI ORD. CISTERC.

DOMINO IN HERDEREN, LIEBENFELS, &c. &c.

DOMINO DOMINO PATRONO;

A G

MÆCENATI SUO GRATIOSISSIMO, &c.

REVERENDISSIME, PERILLUSTRIS,

AC

AMPLISSIME PRÆSUL:

PRODIT in lucem *Dissertatio*, quæ apî argumen-
tosa ex variis probatorum Auctorum flosculis mel
Theologiæ purissimum industrie paranti merito
comparanda: nunquam hæc ausura esset ullius su-
bire conspectum, verita, ne critica hæc & delicata
etate urticas pro apiastro, fel pro melle, pro floribus
fumum reportet, nisi Tua animata fuisset dextera, Tuaque confor-
tata & pasta melliflua oris Suada, qua hujus materiæ prosecutio-
nem vehementer exoptaveras; inde audacior facta, velut

Virgineæ volucres ad CANDIDA TECTA volare

tentabat, &, cum in herbis, verbis & lapidibus magnam latere
virtutem agnoverit, non ignorabat quamque petulantis vespe aculeo
lesionem facile CARDUI BENEDICTI (a) virtute sanatum iri. Et en!

(a) Carduus benedictus seu Acanthus Germanicus vulgo Cardo Be-
nedicten Kraut, oder Bernardiner Kraut. Vid. Hebenstreit Gazo-
philacium medico-physicum.

quæ me fortuna, non omnibus una, amavit! quam arborem, in qua mellificare apes meæ valerent, jam pridem optaveram, in Te, REVERENDISSIME PRÆSUL! Sane proceram, cetera MAJORUM TUORUM inclutam, & VIRTUTUM TUARUM insignium vere excelsam inveni, arborem, inquam, unam nobilem fronde, flore, germine, nobilem sanguine, religione, & multo meritorum odore.

Hæc tria Perillustris Tuæ Prosapiæ, ex qua prognatus es, insignia decora semper fuere in Regnis exteris, in Ecclesia, in Patria non uno alterove seculorum tractu celebrata. Historia patria inter Tui ter inclyti stemmatis Satores primum numerat famosum, & ob Heroica, fidelissimaque pro Patria, & inclyto Statu Lucernensi præstita Martis & Artis Senatoriæ Servitia vulgari nomine dictum Regem Helvetorum, (a) Ludovicum Pfyffer, Equitem, Scultetum Reipub. Lucern. Christianissimi Regis Galliæ Colonellum,

(a) Schweizer König.

*Primum (a) hujus Prænobilis Familiae Dominum de Altisboffen, natus
tum 1530., sub quo Arbor Pfyfferiana de Altisboffen frondescere
cepit.*

*Non ficta, sed depicta Scipionis istius Helvetici qui legere non
noverit acta, facta videre poterit in Arce Altisboffen propriis sum-
ptibus comparata, & serie nunquam interrupta præclara & Illustri
Posteritati suæ relicta. Religio, & merita tanta fuere, ut vix
bellici furoris specimina an. 1553. Rentica (b), atque biennio post
Capitaneus in duplicis obsidionis occasione Provinciae Pedemontanae (c)
præbuerit, factus Cohortis an. 1557. profectus Summæ Sedi occur-
rerit in auxilium. Italia vero redux Caleti (d) & an. 1562. Dro-*

(a) Lexicon Lew. lit. P.

(b) Rentica Gallice Renty oppidum est munitum in Comitatu Artesiæ;
Gallice Artois.

(c) Montano & Montecalvo dicuntur

(d) Calais en Picardie.

ci in Insula Franciæ (a); atque in obsidione Rothomagi (b) tanta
sue generositatis monumenta reliquit, Regiarum excubiarum Præ-
fecti locum tenentis vices obtinuerit. Hisce plus ultra fixit colum-
nas suas Luceriæ (c) sue in pago Verbigeno sitæ Hercules, Fami-
liæ Pfyfferianæ verum & immortale Decus; sequenti quippe anno
Urbi Aurelianae (d), & Portui Graciæ (e) non parum subsidii
contulit an. 1566. missus ad Comitatus Ratisbon. in Equitem crea-
tus, ejus Nobilitas Casarea Maximiliani II. auctoritate confir-
mata est. Sed ne bis quidem satiata est gloria ejus, terminos tran-
scendit, quorum apicem nunquam suorum unus ascendit, Vir iste
incomparabilis, qui sua ætate in Helvetia supra se nullum, sibi
pares paucos, & infra se omnes habebat, dum Regem Carolum IX.
an.

(a) Dreux en isle de France. (b) Rouen.

(c) Lucerna Urbs est inter pagos Catholicos seu ita dictos Cantones
prima.

(d) Orleans.

(e) Havre de Grace.

anno 1567. sex millibus Helvetorum militari agminis quadrati
artificio per medium suorum hostium Parisios Lutetiarum duxit,
& reduxit incolumem. Tandem coronam gloriæ Heroi huic nulli
secundo Christianissimus imposuit, cum heroine fortitudinis suæ,
quam singulari virtute in Castro Heraldî (a) & in provincia Picta-
viensi edidit, ausibus Equitem & Regiæ Cameræ Ministrum nomi-
naverit, scutoque gentilitio tria carulea lilia inserere Regia muni-
ficentia concesserit. Legationes, quibus ad Ducem Sabaudie, ad
Henricum III. Regem Gallie, ad Comitum Corporis Helvetici felici-
ter functus est; officia, quæ obijt in Republica; benefacta, quæ
Clero, quæ Religiosis contulit, tanta & tam magna sunt, ut quem-
vis facundissimum elinguem redderent. Mortuus an. 1594. & sepultus
in chara Patriæ suæ terra: Benedixitque Deus terram hanc,
& multiplicatum est semen ejus in multas generationes. Et
quid mirum? Arbor bona bonos fructus facit, & semen ejus,
cum mortuum fuerit in terra, ascendit, & fit majus omni-

b

bus oleribus, & facit ramos magnos; hæc Evangelica dictio fuit
revera Domus hujus Perillustris tanta salus & protectio, ut in prima
generatione jam in quatuor fecundissima sese expanderit brachia, tan-
quam totidem novi genealogici stemmatis novi stipites, & totidem Capita.

Primi ex His fuere LEODEGARIUS, HENRICUS, LUDOVICUS &
CHRYSTOPHORUS, quorum gloriosos descendentes, TUA non abusus
patientia TANTORUM COGNATORUM COGNATE ILLUSTRISIME! de
progenie in progeniem enumerare taceo; quorundam tamen, quoniam
omnium memoriam præsens pagella non caperet, in & extra Patriam,
quin & in decus Religionis celebratorum Nominum meminisse juvat,
ut inde cuivis patens sit proverbii vulgaris veritas: Quale semen,
tales arbores. Occurrit post invictissimum belliducem Ludovicum
communi nomine appellatum Regem Helvetiorum.

QUI FUERE A SERVITIIS POTENTISSIMI REGIS HISPANIÆ:

I. Leodegarius Pfyffer ab Altishoffen an. 1653. tribuni militum
Vicarius (a) in Hispania.

(a) Lieutenant. Général.

A SERVITIIS CHRISTIANISSIMI REGIS IN GALLIA

II. Ludovicus Pfyffer de Wyer *an.* 1656. *duarum vel trium legionum (a) dux (b) an.* 1688. *Marschallus in Gallia, multorum praeliorum non spectator, sed pugnator & strenuus pugil.*

III. Franciscus Ludovicus Pfyffer de Wyer *Eques S. Ludovici, quarundam Legionum Dux, Marschallus, & demum a christianissimo Rege Ludovico XV. feliciter regnante ob plurima, & a teneris continuo in Galliae Regno praestita bellicae virtutis merita renuntiatus tribuni militum Praefecti Locumtenens (c) an.* 1768.

A SERVITIIS SUMMI IN ECCLESIA CAPITIS ROMÆ

I. Joannes Rudolphus *an.* 1652. & Ludovicus Pfyffer ab Aſ

b 2

Altshoffen an. 1657. ambo Equites, & cohortis Prætorie apud
Sedem Rom. Præfecti.

II. Franciscus Pfyffer ab Altshoffen cohortis Prætorie Papalis Pe-
saurii. (a) Patrem in dignitate eadem secuti sunt filii Rudol-
phus Anton. & Josephus Sebastian.

III. Franciscus Pfyffer Dominus de Altshoffen an. 1686. Præ-
toria cohortis Romæ Præfectus, Tuus, Reverendissime Præ-
sul! Dignissimus Proavus.

IV. Joannes Jacobus Pfyffer de Heidegg circa an. 1693. Eques
& Præfecti prætorie cohortis Papalis Locumtenens. (b)

V. Joan. Conrad. an. 1712. & Jodocus Ignatius Pfyffer ab Al-
tshoffen an. 1754. ejusdem cohortis Prætorie ibidem Præfecti.

(a) Pesaro en Italie. (b) vid. Lexicon Helvet.

A SERVITIIS SERENISSIMI DUCIS SABAUDIÆ
&
INVICTISSIMI REGIS SARDINIÆ.

I. Henricus, Magni Ludovici Pfyfferianæ familie Parentis filius,
& Alexander ejus natus; Qualis Pater, talis Filius: am-
bo Equites Ord. SS. Mauritii & Lazari, ambo manipuli
Duces egregii.

II. Joannes Pfyffer Prætorie cohortis apud Sereniss. Ducem Sabau-
diæ Præfectus.

III. Ignat. Pfyffer ab Altishoffen quorundam copiarum Capitaneus.

A SERVITIIS SERENISSIMI QUONDAM DUCIS LOTHARINGIÆ.

I. Rudolphus Pfyffer ab Altishoffen circa an. 1589. Ducis Lo-
tharingiæ excubiarum Præfectus.

II. Alphonfus Franciscus Anton. Pfyffer ab Altishoffen Sereniss.

Ducis Leopoldi in Lotharingia; demum Francisci Stephani Magni Ducis Hetruriæ excubiarum itidem Præfectus.

A SERVITIIS ECCLESIAE INSIGNIORES.

I. Carolus Anton. Pfyffer ab Altishoffen an. 1664. *Canonic. Cathedralis Ecclesiæ Constantiensis, & an. 1704. ejusdem Summi Templi Decanus.*

II. Joannes Petrus Pfyffer ab Altishoffen an. 1690. *Canonicus Ecclesiæ Collegiatae Lucern. & Senior. Eodem ex genere decorarunt insignem Ecclesiam Beronensem undecim Canonici.*

III. Franciscus Ludov. Pfyffer ab Altishoffen *Equitum Meliten-sium Ordini an. 1717. adscriptus, navali prælio prope promontorium Matapan an. 1718. clarus, & Prætoriae cohortis apud Sedem Rom. an. 1727. Præfectus, actualis Commendæ Wirceburgensis Commendator.*

IV. P. Franciscus Xav. & Anton. Pfyffer ab Altishoffen S. J.

quorum primus ultra 20. an. summi Templi Augustae Praeco famosus
extitit. Germanum Tuum, Reverendissime! natu maximum Ja-
cobum Ludov. adhuc in tyrocinio S. J. mors praeveniens maxima
spei apostolicae storem in flore suae juventutis terrae mandavit.

O quanta hujus familiae gloria! quod non modo in Liligero Regno,
Romae, Pesauri, in Reipub. Lucernensi; imo & Viennae plures alios
tum Equites, tum Summorum Praefectorum Visarios, Capitaneos,
Signiferos enumeret innumeros; sed & toga praclarissimos substituerit
Patriae suae Viros, qui scientia civili & militari, virtute, pruden-
tia, & felicitate de Republica Lucern. & Ecclesia sese effecere me-
ritissimos, e quibus inter Patres Patriae & Patritios eminere:

I. Jodocus Pfyffer an. 1559. Scultetus Reipub. Lucern.

II. Ludovicus Pfyffer Dominus de Altishoffen jam supra & sa-
pius laudatus, & nunquam satis laudandus Familiae Tuae Ge-
nearchus an. 1570. omnium app. usu in Scultetum ejusdem Reip.
proclamatus.

III. Jodocus Pfyffer de Wyer Eques, & an. 1594. Scultetus
inclytæ Reip. Lucern.

IV. Chrystophorus Pfyffer Dominus de Altishoffen *Atavus*
Tuus Illustrissimus an. 1658. Scultetus Reip. Lucern.

Ab Atavo & Proavo Tuo ad Avum Tuum Gloriosissimum Chry-
stophorum Pfyffer Dominum de Altishoffen dum devolvor, ma-
gnanimo & grandævo Parenti hoc non immerito tribuendum existi-
mo, quod coronatus vates de arbore multa prole fecunda, cecinit :

Quo demissa, magis sustentat brachia sursum,
Miraturque suas frondes, nec non sua poma.

Nec quemquam rei hujus teneat admiratio : quod enim majus
Genitoris solatium, quam filios & filias procreasse, in emolumen-
tum utriusque Reipublicæ natos. Genuit MAGNUS ISTE CHRYS-
STOPHORUS sex nobilissimos masculæ fortitudinis velut arbores am-
bulantes Germanos Fratres : 1. P. Franc. Xav. 2. Joan. Carol.

3. Franc. Xav. Leont. 4. P. Anton. 5. immortalis memoria Dignissimum Patrem Tuum HENRICUM LUDOV. 6. Aloysium. Venerabundo ore prætereo nominare reliquos : Baptistas nimirum, Alexiós, Carolos, Ignatios, Josephos, Mauritios, aliosque fecunda hac propagine velut novis flores e radice hac descendentes, & in spem Reipublicæ maximam enascentes filios ; nam si de Josepho a Liliis, de Malachia Glutz, de Roberto Balthasar Proavunculo meo, & ad primitias meas Reverendissimo quondam Assistente, de Augustino Muller gloriosis hujus sæculi Tuis Antecessoribus loqui deberem, quæ posset par oratio inveniri ? ut longioris ævi Prædecessores taceam ; ad Te unum Reverendissime Præsul, velut arborem noviter florentem conversio tota.

Vidi arborem nobilem fronde, flore nobilem Te, nunc BENEDICTE, ut Benedicta sint omnia, Benedicturus suspicere liceat.

Non laudas florem, qui nullum spirat odorem.

& inurbanus ego forem, si in urbe plantatam, & ex urbe ad S. Urbanum translatahanc plantam, spargentem miram odorem odorare subterfugerem.

Nondum florere coeperat aurea Helvetorum libertas, cum sterile
solum in Bellavall (a) conversum sit duorum Perillustrium Germano-
rum L. B. de Langenstein 1148. & Dominorum de Roggwil 1190.
magnifica dotatione in hortum, seu locum, in quo diu noctuque in
Dei laudes mellea Bernardi aperta sunt labia. In medio hujus pro
quanta, & quam frondosa nunquam non in altum velut Cedri Li-
bani surrexere mitratae arbores, a quarum umbra virentes rami
fecundati sunt multiplices. Vereor, ne, dum memoriam facere me-
ditor, Virorum, qui a celeberrimi hujus Instituti initio ad haec us-
que tempora floruerunt, inextricabili me Labyrintho immisceam; TE
unum quisquis suspexerit, Tuorum Praedecessorum veram sibi in a-
nimo depinxerit imaginem: Religionem, quam Tibi avita Majo-
rum tuorum pietas impressit, indefesso comprobas zelo. Virtutes
Tuas vel ipsa Perillustrium Natalium tuorum insignia in TE certe
validica ad vivum exprimunt. Quid enim tria Lilia exprimunt,
nisi pinguisimum unguentum, oleum nimirum Prudentiae Tuae, quo

(a) Bonwald.

omnia secundum tempora tempore temperas, & non minus sapienter quam suaviter gubernas : Oleum purissimæ Charitatis, quod in omnes copiose effundis ; Oleum denique Fortitudinis, quo inunctus Tua & tuos fortiter sustentas & propugnas.

*Non Nomina itaque Antecessorum recensere iuvat. Vel enim edite ? si digni Præsulis est implantare virtutum lilia, eradicare vitiorum lolia, rigare virentia operariorum folia : Quis Antistite hoc nostrorum pietatis studio aut vigilantia aut ullo genere virtutum præclarior, qui suos ipse informare, virtute & scientia per omnes gradus, quibus functus est in Ordine, jam pridem indefessus laboravit ? si Apostolo præmonente Præsulis est in omnibus se ipsum præbere exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate. Quis tanto Pastore integrior, quis gravior, quem omnibus per omnes classes omnia factum suspicere licuit, & noviter in suprema revereri datur occasio ? si dignitas ipsa Pastoralis exigit, ut infirma confirmet, disrupta consolidet, depravata convertat, **BENEDICTI** sint a Domino, qui nati sunt Pastorem, non tam omni nobilitatis comitatu, sed & omnium virtutum intellectualium, & moralium*

apparatu insignem. Si juxta Tarsensis monita Episcopi est esse irreprehensibilem, hospitalem, sobrium, justum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. In quo hi characteres melius legendi quam in Frontibus tuis: sedet ore tuo Majestas: Amorem scintillant oculi: Spirant labia rosas: Lingua tua sicut purpura Regis animi tui candorem, affabilitatem, suavitatem, aliasque insulato capite dignissimas in unum quasi fasciculum congestas qualitates etiam me tacente testatur. En arborem nobilem flore!

Quid dicam de germine? REVERENDISSIME PRÆSUL! rarus est hortus, ubi non in semitas, & tellures vicinas per ventum deportata semina copiosa producant florum germina. Ventus ille Spiritus S. est, cujus afflatu a die fundati celeberrimi Monasterii tui quovis ex loco translata sunt plurima non spernenda nobilitatis & ingenii germina, quibus urbano in loco altiores virtutum radices agere volupe erat. O vere BENEDICTI Patris Filii, quibus sicut Primo Patri in Clara Valle, ita & his cum Benedicto Patre in Bella

Valle datum est mellificare, donec ad celestis Agni dapes advocentur.

Ad Te, REVERENDISSIME PRÆSUL, revertuntur apiculæ Theologicae meæ, quas SAL. & SOL-ODOR (a) in hortum

Urbani amcenum verno hoc tempore advocavit. Sal nimirum insignis tuæ prudentiæ, qua radiorum solis ad instar soles ad omnes atmosphaeræ partes emittere saliferas tuas, & utrique homini salutiferas particulas. Vividissimum rei hujus testimonium mea in manu est, quo a te Paterne monebar singulari prudentia elaborare materiam, elaboratamque tuis ipsismet relegendam dare, ut BENEDICARIS inter omnes gentes; virtutum denique aliarum bonus odor traxit me post te, ut nil in votis antiquius habuerim, quam in fine finali ab

(a) Stylo veteri Salodor, Stylo novo Solodor Civitas antiqua quondam minoris Burgundiae Metropolis.

*arboꝛe hac nobili fronde, flore, germine decerpere lauros, Tibique
in mille Myriades gratanti & gratulabunda mente accinere*

*Eja ! fronde, arbor ! floresce, viresce, triumphas,
Et nos usque tuis perge fovere comis.*

Ita ex corde vovet cum suis

REVERENDISSIMÆ AMPLITUDINIS TUÆ,

Servus devotissimus
P. Ludovicus Augustinus
Hartmann, Ord. Min. Conv.
p. t. Theologiæ Lector.

P R Æ F A T I O

A D L E C T O R E M.

ERUDITE Lector, habes hic Opusculum, diuturna cursus novenalis nostri Theologici lectione comparatum. Noli præcipiti iudicio nostrum antevertere, aut nos temeritatis insimulare, quod periculosa hac ætate de Principum Majestatis juribus discursum formare præsumamus. Non enim Scriptoris intentio est, recedere ab iis, quæ Inclytæ Nationes privilegiorum, & longævæ consuetudinis passim tolleratæ praxi acceperere, semperque retinere, quin potius sancte asseveramus, nequaquam nobis statutum esse, aliorumque Populorum usus vel abusus *irreligiose* impugnare, sed *modeste* in Thesi de iis, *quæ sunt, ut sunt, vel fuere, vel ut esse possunt*, pauca exercitii dundaxat scholastici causa differere, & prout fieri amat in sententiis controversis, argumenta, quæ nobis videbuntur magis ponderosa a minus ponderosis secernere & separare. Iterato itaque protestamur, aliam nobis viam, finemque alium præstitutum haud esse, quam ut admirari discamus mirificam Sacerdotii cum Imperio, & Imperii cum Sacerdotio concordiam, duorumque Statuum pacificam, possibilem, decentem, actualemque conjunctionem Vale, & menda tam Auctoris, quam Typographi sobrie, iuste, pie, & benigne excusa.

QUÆSTIONIS PRIMÆ

An possibilis sit status Ecclesiasticus a statu politico distinctus?

SUMMARIA.

1. Dei unius ; &
2. Legis naturæ existentia ;
3. Essentialis hujus cognitionis impossibilitas ;
4. Ejusque per peccatum obscuratio ostenditur ;
5. Vitæ socialis initium ;
6. Conservandæ medium ;
7. Hominum multiplicatio ;
8. Societatis civilis ratio ;
9. Medii inventio ad conservandam in societate tranquillitatem ;
10. Dominiæ eminentis explicatio ;
11. Potestatis secularis immediata ab hominibus origo ;
12. 13. 14. 15. Objectionum refutatio ;
16. & 17. Materie hujus synopsis, duorumque statuum possibilitas exhibetur.

Ut a prima scaturigine ad ostia usque rem deducamus, ab Eo incipiemus, per quem facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil. Hujus extra omnem accidentium etiam infinitorum collectionem, & ab omni re alia independentis entis existentiam negare sacrilegum, & non nisi paucorum insipientium mos est. Absit, ut in campo omnium oculis patulo diu immoremur ; sive enim ascendamus sursum, & in mundo universo mundum angelicum, mundum sydereum, mundum empyreum consideremus ; sive descendamus deorsum, & in mundo mundi terræque machinam stupendam admiremur ; sive denique absolutissimum

mundi minoris, seu *microcosmi*, (quem hominem appellamus,) artificium meditemur, convincimur hallucinari eos, qui fortuitam atomorum combinationem tanquam rerum omnium principium assument: intus forisque fateri monemur ante omnem mundum extitisse mundum archetypum, seu esse Deum, esse unum Deum.

2. Hic, postquam aquas ab aquis dividere placuisset, postquam quadrupedia, volatilia, & reptilia, cunctaque animantia ad certos suos fines ordinasset, formavit hominem e limo terræ ad imaginem & similitudinem suam, qui se, sua, suos doceret cultum Dei, & culturam agrorum; & quia vidit, quod bonum esset ei, sociam adjunxit, quæcum cresceret, multiplicaret, & repleret terram. En! quotquot syllabæ & in syllabis jotæ, totidem fere reperiet æquos rerum creaturarum indagator, litteratæ mentis occupationes; inde enim necesse est, ut inferamus, hominem primum in terris *supra se* habuisse nullum cum tempore *infra se* omnes, & *juxta se* vitæ socialis pares. Fuisse ab initio *sine lege* (humanam intellexerimus) *sine rege*, *sine grege*. Fluit ulterius, ea ætate hominem hunc inter homines superiore *extra se* indiguisse nullo, litium arbitro nullo, non magistratu, non pœna. *Intra se* vero continuum sensisse præconem, qui, quid oporteat fieri, vel omitti, diu noctuque menti intimare non cessaret. Hunc (quem alio nomine passim *lumen* vel *legem nature* appellamus) creaturæ rationalis ad imaginem Dei conditæ ab authore naturæ, illiusque provido gubernatore fuisse infusum nemo, quousque ratiocinari non desinet, negabit. Hæc primigenia juris naturæ indoles naturæ primigeniæ, & integræ statum nobis exhibet.

3. Quod si quem curiosior, quam felicior raperet appetitus investigandi adæquatum solo rationis ductu juris naturæ principium e pumice aquam excuteret; quis enim ex metaphysico quodam hominum statu in statu abstracto consideratorum, & ab authore naturæ in consilium vocatorum consensu aptas pro jure naturæ, cujus ratio practica est, conclusiones deducet? Quis totam juris naturalis, quod officia e ga Deum, erga proximum, erga seipsum complectitur, sphaeram emetietur? ita D. Martin in dissert. inaugurali. Profecto verendum in omnibus, quod actu dolendum in pluribus, ne posthabita omni authoritate ad liberas circa jus naturæ ideas deveniremus, fieretque, ut præmonente Apost. Rom. 1. v. 18. in cogitationibus nostris evanescamus. Nos in tanta opinionum multitudine, quæ in nobis partim pia, partim impia parent confectaria, malumus abstinere, quam longius a scopo nostro recedere, & in vanum laborare, cum ratio sibi soli relicta nec sufficiens, nec omnino tuta sit.

4. Hoc itaque dicimus, *legem hanc*, ut verbis utar Tertulliani (a), in *subjecto posse obumbrari*, quia non est Deus, *extingui non posse*, quia ab *objecto infinito*, seu a Deo est. Hinc licet generalissima fere quæque absque erroris periculo cognosci valeant, cum autem lex hæc in nobis *actu* obscurata sit, eo quod infelix Adæ peccatum ad nos usque per semen humanum tanquam per traducem derivatum tam lamentabiles impresserit reliquias, ut *justitia originali* per inobedientiam primi hominis velut ancilla e domo ejecta, nostrum habitaculum inhabitare coeperint omnis injustitiæ & miseriarum proles, quales sunt ignorantia, vitæ brevitas, corporis debilitas, præjudicia juventutis, prava aliorum exempla, passionēs animi, fit, ut sæpius bonum pro malo, malum pro bono apprehendere faciant. Quem propria hic experientia nondum satis convictum tenet, convincant Judæorum (b), Gentilium (c), Pharisæorum exempla (d).

5. Transeamus a primo homine ad filios & filias, ad nepotes & neptes, ad omnes Adæ posteros : videamus, quæ ante & post rerum divisionem acciderint, & a quo hæc jura profluxerint? Connatum esse homini ex suo felicitatis appetitu esse cum homine, & ex summi Creatoris ordinatione ad mutua officia præstanda ardens desiderium, hospes sane esset & peregrinus, qui non noverit, Adamum vix creatum eam adamasse familiaritatem, quam Græci *gamicam*, Latini *maritalem*, vel conjugalem vocant, cujus fundamentum *phileutica*, seu amicitiae ejusque adjutorium *questuoria*, quam cum anno mundi 2do. & 3tio. mulier conceperit Cain & Abel, subsecuta est *patrica*, latine parentalis, & *pedentica*, seu *magistralis* patriæ potestati affinis : hic ordo a natura hominis dimanans, quamquam primis jure utendi & fruendi, non tamen (probabilius creditur) alios excludendi providus naturæ author concesserit *equaliter* ; exigebat tamen indispensabiliter reverentiam, obedientiam, & observantiam.

6. Cum autem ex facultate id, quod propria manu fuit elaboratum, & *acquisitum*, quiete possidendi neutiquam eruatur jus, alterum cogendi ad officia humanitatis & beneficentiæ præstanda, multo minus facultas id, quod suæ utilitati inservire posset, vi propria auferendi, nulli non visum est ad hoc assequendum vel maxime opus esse pacto, quo non servato omnem sane amicitiam labasci atque rumpi necesse foret. Cum

(a) L. de anima c. 41. (b) vid. Aug. in Psalm. 57. (c) Ap. Rom. 1. v. 13. & Aug. ep. 118. (d) Matth. 5.

ergo pactis tanquam fortissimis juris naturæ vinculis opus sit, *pasciscens* etiam voluntatem suam de se obligando sufficienter verbis aut signis declaret, & voluntas hæc ab altero acceptata sit, sana utique ratio dicat, legem naturalem ad ea fervanda homines obligare.

7. Jam a *statu naturali* ad *statum civilem* progressum faciamus. Ponamus ab anno mundi 3tio. ad primum fratricidium fluxisse annos 129. examinemus *necis primæ* ansam, & *status civilis*, & primæ civitatis originem, facile intellectu erit, quod præter nominatos in S. Scriptura plures nati fuerint; cum Adam Gen. c. 5. v. 4. *genuerit filios & filias*, ne ulla periodi pars suis careat fundamentis, notandum, quod per hæc primæva mundi tempora Deo naturæ vires confirmante foeminae binos fere semper enixæ sint, ut plerique SS. Interpretes opinantur: ponamus cum Cl. D. Widenhoffer a primo anno Adamum per triginta annos genuisse paria, (posito, quod non nisi 20mo. ætatis anno generare coepissent,) illi, qui 2do. anno Adæ geniti sunt, intra 30. annos genuissent novem paria, sic geniti 3tio. genuissent octo: descenderetur gradatim usque ad annum decimum, ubi unum par edidissent, quæ erunt 55. paria, quibus Adam & Eva addidissent 30. paria, sicque cum protoparentibus essent 86. paria. Quod si jam continuemus progressionem unius ad 86. septies repetita dabit paria 2000000000000000. hoc est 20. billiones intra tringinta annos septies repetitas. Cum ergo Cain Abelem occiderit ante annum M. 130. jam plurimi in mundo homines extitere, quibuscum Cain primam ædificare potuit, & testante Scriptura ædificavit *civitatem*.

8. Multitudo tanta, quantaunque fuerit, non obsuisset; quo minus illæsus manere potuisset *status naturalis*, quin existat *civilis*: hæc enim hominum copia e medio sustulisset incommoda corporis, incommoda animæ; nam per pacta possunt obligari. Non inopia, non fames, non frigus, non denique alia timenda, ubi pax, & concordia, ubi commercia & industria inter tot & tantos firmitus floret. Candor, & integritas mentis vitæque simplicitas in illo statu exornasset hominum animos, & rationis usu occurrissent ignorantia. Aliud adeoque huic statui inest incommodum, quod media arripere alia genus coegit humanum: & quæ hujus mutandi status ratio alia, quam ea, quæ in luctuosa occisi Abelis historia ipsi adjudicatur invidia; sola nempe & unica *vis improborum* causa impulsiva est. Ne coedes, ne rapinae, ne insidiæ perpetuæ ab *impiis* timendæ sine fine grassarentur, cumque privatorum defensio plerumque non sufficeret, ad securitatem felicitatis terenæ constituta est *societas civilis*, Exemplum Caini primæ civitatis au-

thoris posteros esse secutos, & vinculo societatis consociatos, quis dubitet? si a mundi creatione *ad diluvium* usque annos meditetur effluxisse 1656. post diluvium per Noemi filios, & posteros, civitates, gentes, nationes & regna fuisse erecta, propagata & dilatata docet gen. c. 10.

9. Si hæc ipsa societas assumpta fuit, ut medium conservandæ tranquillitatis, confectarium est inventum esse & medium, quo civitas ista pacifica semper valeat contineri. Priori in statu, cum omnes fuerint æquales, cum quivis sui, & suorum bonorum fuerit iudex, & vindex, cumque ob philautiæ invidiam, nullus ordo firmus, sed sempiternus horror & confusio inevitabilis fuerit pertimescenda. Hinc quisve civis jus in personam, & bona sua arbitrio Reipublicæ ad commodum attemperandum subjecit (a) & sic ortam dicimus supremam *Majestatem*, quæ sive penes unum, sive plures, sive omnes collective sumptos existat, est facultas legitima gubernandi civitatem.

10. Sed cum hæc omnia dissertatio isthæc præcipue non tangat, ea intacta relinquamus, ut eo felicius, quo citius metam, finemque intentum assequamur. Transeamus ad *Dominium eminens*; quod nobis jus est principi in bona subditorum ob necessitatem vel utilitatem publicam competens tale, ut ad principem potestas *omnium*, ad singulos proprietates pertineat; fundatque se in illorum consensu, qui in societatem civilem coiverunt.

II. Quo animo, aut qua mente hæc tam fuscæ a me tractata fuerint, facile quivis intelliget, si reflexa mente secum perpensurus sit, me a quorundam politicorum, qui omnem principis potestatem immediate a Deo provenire existimant, strata via declinare, meque haud sentire, quod in istis constitutis civitatibus res sese ex *necessario* isto *æterno* atque immutabili jure ita habeat. Homines enim, cum primum in societatem civilem coiverunt, non videntur *ab initio* perfectæ civitatis speciem animo concepisse, nec *statim* maximam libertatis suæ naturalis partem (quæ unicum tum fere illorum fuisse videtur bonum, cujus conservandi sine dubio studiosissimi fuerunt) imperanti subjecisse, sed *paulatim* tantum, prout res ferebat, & ad consequendos eos fines, quorum gratia coierunt, necessarium erat. Societate paulatim ex simplicitate sua naturali emergente, homines alia præter libertatem naturalem bona nosse coeperunt, ad quæ perfruenda perfectior reipublicæ status, majorque sub-

jectio requirebatur, cui tandem, sed variis locis varie pro ratione morum & ingeniorum assuevere homines; unde variæ enatæ sunt civitatum species, & civitatum systemata.

12. Rei veritatem a mundi exordio ad nostra usque tempora petamus: nonne prima regiminis forma fuit pure, œconomica quales habuere Patresfamilias, donec necessitate temporis & circumstantiarum, quas allegavimus consensu hominum uni vel pluribus data fuerit regendi potestas? scrutemur rerum publicarum origines? an non in *Græcia* Athenienses, & Lacedæmonii ab initio *Democratiam* mutata demum temporum serie *Aristocratiam* *Democratiae* prætulerunt? an non Romanorum regimen democraticum prius subin in aristocraticum deflexit, & demum in Monarchiam conversum est? quisque tandem supremam potestatem in Imperatorum manus transtulit? nunquid ipse populus fatente *Iustiano Imp.* (a) cum lege regia populus ei omnem potestatem concedebat? scrutemur & modum, quo hæc potestas in Imperatores Romanos pervenerit: an non legimus, quod primi Regentes summa dulcedine Romanam condere gentem studuerint, usque dum regimen Monarchicum quasi eblanditi, tandem illud sibi arrogaverint? ad nostros *Germanos* progrediamur, quos non tam legibus, quam suis moribus fuisse gubernatos ex *Tacito* scimus: quis ignorat potestatem Regulorum, a quibus regabantur, arctis limitibus fuisse conscriptam? & quis non noverit, quoties a populo fuerit potestas alterata, restricta & ampliata? ut taceam regnum *Angliæ*, *Sueciæ*, & ipsum *Rom. Imp.* consulat ipsas *historiæ patriæ* revolutiones. Unde magna ista *Helvetica civitas*, & *systema civitatum*, vi cuius quævis propria gaudet *Majestate*? nonne diversis foederibus se inter se iungebant, unde diversa inter illas orta sunt jura. Quod aliæ sint leges, quibus quævis harum civitatum ipsa regatur, & aliæ, quibus totum istud *Corpus Helveticum* contineatur, An non mutux *Helvetorum* conventioni hæc adscribendæ?

13. Hæc & plura alia, quem non persuadent, Principum potestatem immediate a populi consensu descendisse, mecum consideret scholarum phrasin, forsan citius, quæ dicta sunt, iusta judicaverit. Consideramus Deum vel ut *Authorem naturæ*, vel tanquam liberum collatorem respectu potestatis de qua est sermo? sit, quod *Scriptura Sacra* testetur, per me principes imperant: ergo hæc & alia immediatam a Deo potestatem significant? ergo summa regnandi facultas exigit a na-

(a) *L. 1. de Instit. ff. principum.*

tura sua, ut resideat penes unum vel paucos? absit: communitas politica stetit, & stare potest penes hunc vel illum, penes unum vel plures, natura nullum individuum adeo necessarium reddidit, quin possit per alia suppleri. Consequens est, eam proxime non procedere a Deo ut *Authore naturæ*. Quod si *beneficium & liberum* collatorem divinum hujus rei causam inferre voluerimus, necesse est, ut hujus voluntatem vel traditione *inbæsitæ*, vel declarativa, vel *orali perpetua* manifestemus. Hujuscemodi argumentum nobis hucusque incognitum, avide dum præstolamur, aliorum objectiones e via removebimus.

14. Misera, inquires, eorum conditio: qui sedent super thronum. Sic necesse est sequi, ad arbitrium plebis, per quam nati sunt reges, denasci posse, & dethronizari? acerba sequela, quam facta e diametro alia elidunt. Saul inunctus a Samuel, non a populo, David a Propheta Domini, non a communitate. Misera profecto, & nos repetimus, misera principum conditio, si in singula momenta, quod semel in bonum statutum est publicum, vel ad quemvis ictum oculi voluntate hominum de sede deponi possent Potentes: *non sic*, mi Domine, *non sic*. Quod enim ab *initio* est *voluntatis*, postea per consensum habet effectum *necessitatis*, non *pro nunc* tantum, sed pro *semper* prudenti Principum regimini se subjecit communitas. Alterum quod attinet, sit Saul, sit David inunctus a Dei servo specialiter ad actum hunc a Deo *immediate* delegato: nonne exceptio firmat regulam? & quæ hæc logicandi ratio a singulari ad universale. Reservavit sibi quosdam actus in Israelis, qui potens est. Quis sanæ mentis existimare poterit hoc facto abrogatam voluisse potestatem populo libero creandi sibi Regem, quem vellet? Lege, qui potes, Deuter. 17. vel intueri verba, & verborum sensus: nonne aliud est regem *designare*, aliud *regiam* conferre *potestatem*? Primum, non secundum se verificat in Israelis historia. Post secretam Davidis unctionem Saul per multos adhuc annos regnum pacifice possedit.

15. Est quidem, quod admittendum adversariis, si de origine Majestatis, seu summæ potestatis ratio habenda est, quoniam data est a Domino potestas Sap. 6. & quæ, nempe, ut præpositis obediatur non solum propter *iram*, sed etiam propter *conscientiam*, ut malevolis præpositi demant vitam pro vita, dentem pro dente temporum injuria sic exigente. *Ipsæ est Deus*, qui naturæ humanæ impressit appetitum societatis civilis. Quid enim rationi difforme magis, quam plures *moraliter* velle unire in unum & communi nolle dare communem potestatem. Accipe nomen, *potestas*, omni denudatum circumstantia, & solutus eris.

gordius. Omnis pōtestas a Deo in se spectata, sed, quod hec vel illud individuum regere, & gubernare debeat, nec *politice* communis naturae petit, nec Deus *generaliter* determinare voluit.

16. Principem jam aggrediamur dissertationis materiam, quæ hæc est: an præter supremum dominium eminens potestatis civilis possibilis sit alia, quæ nulla in re dependeat a prima? seu an compatibilis sit status Civilis cum statu Ecclesiastico? Hydriæ bicipiti comparat statum in statu Pfaffius Doctor Tubinganus, & sicut illam ens nominat in rerum natura non existens, nec existere potens, ita hunc in seriem reponit impossibilium: data status in statu possibilitate pergit ulterius; quandoquidem non oporteret solum, sed semper deberet perturbari Respublica: Civis unius status desineret esse civis alterius; ergo futurum esset, ut sicut confusio linguarum turris Babilonicæ apicem attingere impedit: ita & ista confusio legum impedimento sit, ne membra coire in unum valeant. Et quodnam hoc foret monstruosum corpus, ait Barclaius (a), constaret ex membris, quæ non penderent a corpore. En Achillem! quem velut Goliathum ante aciem & faciem nobis ponunt adversarii. Almæ Universitatis Salisburgensis Rector magnificus Zallwein (b) jam pridem jacto in frontem lapide Achillem prostravit in terram. Elenchi ratio prius habenda, inquit, Antagonistæ nostri non *causam* pro *caussa* allegant: & principium, quod non est pro principio statuunt. Veritati huic facem præfert systema civitatum: posse plures civitates foedere perpetuo in unum quasi corpus adunari, ita, ut singulæ summum retineant imperium, *actualem* hujusmodi confœderationis existentiam in conspectu habemus ex *longinquo* & in *propinquo*. Consideremus septem Belgicæ provincias confœderatas; consideremus & tredecim nostros Cantones Helveticos, atque amœnam illorum ad invicem gubernandi citra ullius præjudicium concordiam, convincemur nullam esse repugnantiam; occur ergo status in statu repugnet? *posse* plures distinctas civitates, quarum neutra ab altera pendeat, habere unum Regem, *actuale* tale regimen perhibent Regna Hispaniæ, Portugalliæ, Galliæ. *Posse* eum, qui ab uno populo in Regem eligitur, eo ipso etiam esse Regem alterius regni, licet hæc duo regna non coaluerint in unam Rempublicam, edocemur in Germania, cujus Rex hoc ipso simul est Rex Italiæ, licet distincta & separata regna maneant. Cur ergo status Ecclesiastici a Seculari distinctio implicet? aut enim pugna est ex parte *parentium*, aut *imperantium*? Verum enimvero quid com-

(a) L. de potest. Pap. (b) Tom. 3. Q. 2. c. 5. §. 10.

communis? quidve familiaris? quam quod unus vel alter, etiam integræ familiæ jura civitatis obtinuerint in pluribus locis, ergo necessitas hæc consequentiæ nulla est, quod civis in statu uno desinat esse civis in altero: nisi dicere velimus binos hos statûs bicipitis Romanæ Aquilæ figuram præsentare, ita, ut continuo oculos ab invicem averfos teneant, quorum caput unius orientem caput alterius occidentem respiciat. Ultrò concedimus, tales principatus pro bono communi perniciosos, & inutiles fore. Ast non hæc est quæstio, quæ duntaxat in eo rotatur, an duo status, quorum quilibet summum retineat imperium, in una Republica se invicem comportari possint? sane, ubi legum nulla discordia, licet dispares, pares tamen in tendentia ad centrum, ubi nulla oppositio, ibi locum non habet ratio impossibilitatis. Pes non pendet a pede, nec brachium a brachio, sed ambo conveniunt in uno tertio. Ad normam hujus symetriæ statum in statu non posse repugnare fatentur plurimi ex Protestantibus, teste Rdmo. Anselmo Molitor (a).

17. Vel si qua ratio obstaret, aliam haud futuram existimarem, quam, quod sicut duo principatus, seu jurisdictiones, Ecclesiastica nimirum & Politica in una eademque persona, ita & duo dominatus distincti in una Republica implicarent. Verum, quam manca sit hæc paritas, & quam falsum antecedens, ex iis, quæ diximus, & quæ dicemus, concludere licet. Ab actu ad potentiam est optima argumentatio, sic decantata Logicorum paroemia sonat. In *lege naturæ* Melchisedech & Rex fuit & Pontifex (b). Apud Hebræos olim lege cautum fuisse scribit S. Hieronymus (c), ut primogenitus familiæ Rex & Pontifex existeret. Constat etiam plerosque Patriarchas eo tempore utraque potestate tam spirituali, quam temporali suis præfuisse. In *lege scripta* Moyses utramque potestatem *Sacerdotalem* & *Politica*m simul conjunctam habuit, & modo *sedit* judicare populum (d), modo *incensum* adolevit Domino (e). Eadem temporalis potestas conjuncta spirituali in summis Sacerdotibus, & simul Belliducibus Machabæis Jūda, Jonatha, Simone, Joanne aliisque usque ad Herodem perseverabat, ut patet ex SS. Litteris. Non est, quod pluribus id demonstremus: conferamus omnia in unum, cæcus ipsemet manibus, ut ita dicam, palpare poterit, quam immerito talis status in statu ut chimæra proclametur. Superest, ut videamus, an in *lege Evangelica* oportuerit statum civilem a statu Ecclesiastico distinguere?

B

(a) Pag. 16. (b) Gen. 14. & Heb. 7. (c) QQ. hebraica in illud c. 20. Gen. Ruben primogenitus. (d) Exod. 18. (e) Exod. 40.

QUÆSTIONIS SECUNDÆ

An deceret, ut status Ecclesiasticus a statu politico sit distinctus?

S U M M A R I A.

1. Exhibet religionis naturalis
2. Et revelata necessitatem.
3. Quæ non nisi una est.
4. Cui dedit summam auctoritatem.
5. Ex qua pro decentia divisionis horum statuum primum adducitur argumentum.
6. Alterum ex antiquitate.
7. Tertium ex comparatione Scripturæ.
8. Quartum ex comparatione Politica.
9. Ex consistoriis Protestantium.
10. Decentia immunitatis localis.
11. Realis.
12. Personalis ostenditur.

1. **C**ognita Divini Numinis omnia suaviter gubernantis existentia nullam scimus gentem tam barbaram, tam offeram, quæ non nos at, quod supremo Enti debeat plena intellectus & voluntatis subiectio interno cultu contestanda. Populum nullum scimus, qui non noscat, quod, cui unus est Deus, una etiam sit omnium colendi ratio; hæc autem, quia in vita sociali cognosci nequit, nisi signa antecedant, mandat cujuslibet naturæ lumen, id quoque ritu exhibere *externo*. Verum cum a religionis naturalis imperio defecerit hominum homo primus, cumque in perditionis suæ poenam facula ejus nil nisi scintillare coeperit, ipsiusque entis a creatione constitutio certis (sit inclusa limitibus, facile est videre, vix, imo omnino futurum haud esse, ut mortalium quis scire queat, quis in individuo ex millenis colendi modis Altissimo possit & debeat esse gratus? Hic enim a libera acceptatione Divina dependere, nemo erit, qui inficias ire ausus fuerit.

2. Ergo religio aliqua *revelata* locum habere debuit, quam æternæ Dei omnes ad sui cultum sapientissime ordinantis Providentiæ nunquam non manifestam fecisse, Ethnicarum etiam gentium, quamquam divers

superstitiosis modis, in puncto hoc edocet concentratio: ubi enim, quæ agenda, quæ facienda, ut placeant, ediscere, se posse exstimant? Gentiles nempe ex sacrificulis, Turcæ ex Alcorano, & Judæi ex Patriarchis atque Prophetis? Cur Christianus hoc tam utili, tam necessario salutis, & Deo placendi medio privatus credatur?

3. Ast cum hæc ipsa revelationis Divinæ *necessitas* & *existentia* omnes circa fidem & religionem ideas, quas dicunt liberas, eliminat & procul repellat, summæque Majestati injurius & blasphemus evaderet, quicunque, quod manifestum est, vel in dubium vocare, vel penitus negare non erubesceret; pronum inde judicare est, *religionem* non esse nisi *unam*; nisi defendere cuiquam volupe foret, (nauseante etiam prudenti ratiocinio,) a qualibet colendi methodo Deum complacentiam habiturum. Sed quæ absurda? dicere, necesse foret, nil valere revelatam, nisi ut mittatur foras, si quævis religio Deo placida esset judicanda. Commendant quidem varia fluminum, volucrum, animantium, pomorumque oblectamenta summam summi Architecti potentiam; hanc autem in religione diversitatem amandat & proscribit Dei *veracitas*, *sapientia*, *providentia*. Profecto sicut confiteri Deos plures est negare omnem, ita & admittere religiones plures est nec unam concedere veram. Sapienti pauca.

4. Mysteria hæc sunt nobis abscondita, cur unius religionis veræ revelationem *specialem* toti humano generi facere noluerit infinita Dei sapientia: *obedientiam* non victimam, oblationes liberas, non extortas coeli terræque Rectorem voluisse arguimus; & cum ratio non sufficiat in *rebus fidei*, secus fides non est fides. Cum *singulorum* Magister esse noluerit Christus, *omnibus* autem media salutis voluerit, & debuerit: consequens est, instituisse scholam, in qua addiscenda *audiantur*, & audita non *amittantur*. Scholam hanc *Ecclesiam* dicimus, quæ coetus est hominum eandem fidem & religionem sub uno Capite visibili profitentium. Hæc schola cito dissipabitur, nisi *authoritate* fulciatur: *Authoritas* itaque Ecclesiæ præcipuum est fundamentum, quo in credendo roboramur. *Authoritas*, inquam, quæ quo magis personæ excellentia crescit, major & major evadit. Quod si tanti roboris, tantæ efficacæ sit *authoritas*, quis non æquum & justum censeat, ut in N. T. potestas spiritualis a potestate sæculari, quæ antea in regimine Theocratico V. T. modo juncta, modo sejuncta fuit, penitus usque ad consummationem sæculi constanter sit separata.

5. Petamus in principio decentiæ hujus argumentum ab umbra Sacerdotii antiqui, cujus eminentiam Centuriatores Magdeburgenses his verbis extollunt. Qui ad clavum Ecclesiæ Judaicæ sedebant, *authoris*

ante & dignitate praestantes erant Principes seu Antistites Sacerdotum, vulgo Pontifices appellantur: sic in V. T. periphrastice nominatur summus Sacerdos: item Princeps Domus Domini 1. Par. 9. erat autem a Deo constitutum, ut unus tantum in hoc eminentissimo gradu collocaretur: ab initio usque ad obitum in eo fastidio manebat, ac postea demum alius subrogabatur. Exod. 29, v. 2.

6. Ex quo in forma sic prosequimur tituli hujus institutionem. Si tam gloriosum erat, Ecclesiam Judaicam a politica potestate fuisse exemptam, quanto magis de Ecclesia ab Institutore Christo magnificentius erecta id decet affirmare, quæ sicut Sol inter stellas minores a Synagoga præfulget dignitate Ministerii, quo funguntur Ministri; excellentia finis, ad quem suos perducit prædicatione & sublimitate Mysteriorum, quæ impleta sunt in Novo Testamento?

7. Verum ut ordinate procedatur, formemus ex ore Prophetarum pro decore Ecclesiæ argumentum: hæc modo terribili Castrorum aciei modo ordinato exercitui, modo regno altissimo aptissime comparatur. Terribilis acies, ordinatus exercitus, regnum altissimum vocatur, cujus Rex & Dux unus & independens. Profecto nec analogica hæc dictio est, nec paritas vocanda, nisi, sicut exercitum Bellidux supremus, & regni maximi Imperator dignitate eminet; ita & Ecclesia Christi a laicali servitio ob auctoritatem divinitus obtentam penitus exempta resplendeat. . . . Non ignoramus, quod DD. Protestantium hac argumentandi methodo assensum, seu placetum haud expectare poterimus, cum nil minus pati valeant, quam a Vet. ad N. T. argumentandi normam. Itaque audiamus aliud e. schola politica!

8. Ad decorem Principum, eorumque auctoritatem firmandam jure Gentium non immerito introductum est, ut eorum Legati, qui cum plenitudine potestatis ad exteras mittuntur nationes, sint immunes a stauris & gabellis, a tributis & vectigalibus, ab omni onere reali & personali: ut iis tantus exhibeatur honor, ac si Princeps ipse adesset. An non Princeps indignaretur iuste, si scissis per medium vestibus Legatos ad Aulam remissos cerneret, aut si uni eorum, qui ipsius a servitiis sunt, inscio Principe Legato interdiceretur omnis auræ liberæ facultas, aut commercii usus & tractatus: quanto magis Principum Principem decuit, ut sibi soli subjiciat Ministros, qui longe sublimiori funguntur legatione, & Christos suos tangere prohibeat, utpote, qui altari suo inserviunt, qui Patris, qui Judicis, qui Doctoris munera subeunt.

9. Et si demum ex adversariis nostris quærere fas est, quare eorum in

republica ad normam Catholicorum judicia Ecclesiastica separata a secularibus judiciis, teste Viro apud Protestantes famosissimo (a), sint instituta; vel potius forma, quæ ante defectionem in usu erat, conservata (b)? Quare nomina apud Catholicos usurpata retinuerint, nimirum *tribunalia Ecclesiastica*, quæ sicut in terra Catholica nominantur *Consistoria*, & in nonnullis locis Catholicis, ita & in Borussia dicuntur *Officialitas*, ejusque *Præses Officialis*? Nempe, inquit Brunemannus (c), quia etiam est satis conveniens & consultius: imo Seckendorff affirmare non exhorret, necessitatem horum tribunalium ex iisdem fundamentis quibus Clerus Catholicus sustinet horum decentiam & necessitatem (d), *tribunalia* autem hæc necessario & constanter distincta esse ab aliis, oportet, ut existant tamdiu, quamdiu extitura est princeps hujus institutionis ratio, quæ est ipsa *authoritas*.

Quemadmodum autem universa Christi Ecclesia, in quantum sacram Hierarchiam, (quam hic supponimus,) constituit, supra omnem sæculi potestatem est elevata, (quod altero articulo probabitur,) ita pariter *condecens* est, ut, quod Ecclesiæ pleno jure proprium, vel quocunque titulo ad eam refertur, supra sæculi turbas exaltatum ab omni Laicorum onere liberum præservaretur. Tres sunt classes, quibus necessaria ad Ecclesiam inest relatio. 1. *Loca* Deo & Divino cultui consecrata. 2. *Personæ* Ecclesiasticæ. 3. *Bona* Ecclesiastica, seu possessiones tam ipsis Ecclesiis, quam Ministris propriæ. Triplicem classem *decere*, ut gaudeat perpetuo quodam, & omni jure canonizato beneficio, vi cujus his certa libertas & exemptio ab oneribus reliquorum sub potestate Laica existentium indulgeatur, sequentibus §§. probare conabimur.

10. Et primo quidem in brevitate sermonis, quoniam immunitas localis hucusque a nemine Catholicorum in dubium vocata est, audiamus, cur jura in locis Deo dicatis quosdam actus exercere non permittant? Loci nimirum ad cultum Dei specialiter destinati sanctitas exigit omnem reus-

(a) Revera . . . nostra Consistoria in locum judiciorum Ecclesiasticorum, quibus Officiales præsent, surrogata esse, ex pluribus argumentis constat. Boëhmer, *jus Ecclesiast. Protestant.* L. 1. tit. 28. §. 38.

(b) Huc primo omnium refero, quod etiam inter Evangelicos causæ Ecclesiasticæ separato judicio exerceant per specialiter ad id instituta Consistoria. Seyrck Prof. J. C. Hall. in *dissert. de erigine & usu jurisd. Eccl.* c. 2. §. 2.

(c) L. 3. de *Jur. Eccl.* c. 1. §. 5. (d) *Vid. Mémoires pour servir à l'histoire du différend entre le Pape & certain Canton.*

rendiam, inde in iis parare convivia, ducere choreas, præsentare ludos theatrales *mere profanos*, inire contractus emptionis, venditionis severissime, ut actus valde *inconvenientes* prohibent. Imo, quia ob violentiam conjunctam *infinitæ Mansuetudini* Redemptoris nostri in Ecclesiis tanquam in aula sua Regia residentis repugnare creduntur, judicia secularia, multo magis judicia sanguinis in iis fieri vetat. Rationem assignat Greg. X. (a) ad propositum nostrum his verbis: decet Domum Domini sanctitudo: *decet*, ut, cujus in pace factus est locus, ejus cultus sit cum debita veneratione pacificus.

11. Majori longe consideratione digna est immunitas illa, quam jura sive Divina, sive humana bonis Ecclesiasticis propriam fecere. Quæque a nobis realis appellari consuevit; est autem hæc in tota sua latitudine spectata hujus naturæ & indolis, ut sicut totum statum distinctum a seculari; ita & hujus status membra, atque Clericorum bona, ab omni onere *personali, reali & mixto*, sive ut diximus, a censibus, tributis, exactionibus absolutum repræsentet, juxta illud D. Salvatoris effatum: Reddite Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt Dei, Deo. Matth. 22. v. 21. Hoc solum itaque his judicare, & judicio cuivis ab omni partium studio purgato dijudicandum relinquere volumus, an si decuerit statum Ecclesiasticum ab altero separari, non etiam condecens sit, ut bona Ecclesiarum ac Cleri *citra* assensum summæ Ecclesiasticæ potestatis non subjiciantur hastæ secularium; eo quod Dei Donum, & Deo donata sint? An non decens & honestum sit, ut donata non repetantur? Vel enim donans transtulit vere dominium in donatarium, & sic ante consensum alterius suum affirmare non potest? aut reservavit sibi quamdam speciem juris in rem donatam, sicque amplius donatio non est? aut judicatur Ecclesia donationis, & bonorum mobilium aut immobilium incapax? Ad hoc respondebimus sequenti articulo, &c. Interea hucusque dicta non procedunt de illis oneribus, quæ erant jam imposita bonis, antequam ad manus Clericorum pervenerint. Solemniter quoque contestamur, quod simili argumento juri Advocatiæ, protectionis & custodiæ nil derogatum intendamus, sed nil æquius, nil decentius unquam fore confidenter, & plenissimo ore fatemur, vigilantissimos Principum oculos super bona Clericorum nil nocere, sed multum prodesse Ecclesiæ, plura inferius.

12. De immunitate *personali*, quantam ipsa habeat affinitatem cum *reali*;

(a) C. 2. de *immun. Eccl.*

& quantum emineat, ex eo pensandum facile, cum altioris dignitatis Personæ Ecclesiasticæ præ bonis temporalibus merito credantur. . . . Operatur hæc tum in foro contentioso, tum & voluntario plurima quæ, & quousque se extendat, vel extendi deceat, tractu temporis revideri juvabit. Quod vero deceat, ut Personæ Deo specialiter sacratæ sint exemptæ, ex eo satis liquet, cum hætenus probatum sit *deuisse*, ut Christus Ecclesiam suam a laicali statu distinguat potestate independente & suprema; Status Ecclesiasticus componitur ex Personis Ecclesiasticis; ergo si totum distinctum est a statu Seculari, decet, ut & membra distinguantur.

QUÆSTIONIS TERTIÆ

An actualis distinctio horum duorum statuum posset probari ex rationabili præsumptione voluntatis Divinæ, & ex praxi continuata a primo seculo ad nostra usque tempora?

S U M M A R I A.

1. Exhibet Hierarchiæ Ecclesiasticæ institutionem.
2. Institutionis auctorem.
3. Prærogativa specialia Ecclesiæ.
4. Et quem statum præferat.
5. Supremum in Ecclesia Caput.
6. Potestatis Ecclesiasticæ in bona temporalia qualitatem non ex veteri Legge.
7. Sed ex politicis rationibus a Sec. I. ad Sec. XVII. inclusive refert.

I. **UT** ad primigeniam rei originem perveniamus, hinc ordiendum nobis ab Hierarchiæ Ecclesiasticæ institutione. Factus per Incarnationem Filius Dei Christus sacerdos summus, & tandem reversurus in coelum, suos sibi substituit in terris Apostolos, dein Episcopos, eosque donavit plenitudine Sacerdotii; quod hic per mortalem vitam ipse gessisset, & dum iis (a) qui in Apostolatam designati erant, Spiritum S. insufflavit, & ad quos simpliciter dixisse legitur, designavit Dominus &

(a) Joannis 20. v. 21. (b) Luca 10, v. 1.

alios Septuaginta duos (b) haud dubie ex cortice verborum; & modo significandi Presbyteros inter, & Episcopos discrimen voluisse præsumeretur, accepta itaque a Christo Sacerdotii plenitudine, ab eodem & mandatum accepisse judicandum, ut illud non solum in successores transfunderent, sed & in varios distribuerent gradus, prout Ecclesiae decor, ordo, & gubernatio postulare, & etiam si clare ex Evangelicae Historiae libris non innotescat, perpetua tamen traditio sufficiens id de fide asserendi (a) ratio est, cujus traditionis constantis seriem exponit celeberr. Thomasin, cum in hujus testimonium afferat Ignat. Tertul. Cyprian. Clem. Alexandrin. Orig. Optat. Hierony. Aug. (b) præsupposito Christi mandato Apostolos ipsos ordinasse Presbyteros, aut jussisse ordinari ab Episcopis, exemplum occurrit in Pauli Epistolis (c) quibus nequaquam legitur concessa illa privilegiorum plenitudo, quæ propria dos est Episcopatus: tum vero instituere Diaconos Apostoli, de quibus in Apostolorum actis sermo est, & *Altaris Ministros* esse, & *bonorum Ecclesiae dispensatores*.

2. Ex his abunde constat Authorem Ecclesiae fundamentum, & lapidem angularem immediatum esse Christum Dei Filium, atque ab hoc ipso societatem, seu statum a statu seculari alium esse institutum *inequalem*.

3. Jam cum Ecclesia coetus sit, non mutuo fidelium consensu coactus, sed authore Christo institutus, cumque hic coetus sit, non collegium æqualium, sed *Hierarchicus*, in quo contineantur *maiores & minores* (d), *propositi & subditi* (e), *præcipientes & obediētes* (f), *Rectores & regendi* (g), *docentes & discētes* (h), *judices & judicandi* (i), *ministri, dispensatores, mediatores*, primus hujus status Hierarchici fundator hunc supra omnes alios status duplici insigni prærogativa, tanquam duabus splendidissimis firmissimisque columnis exornare potuit, *decurit, voluit* (k), ut *inconcussa & insuperabilis* usque ad finem mundi maneret: *infallibilitas* prima omnium dos est, ne in negotio tanti momenti, qualis est æterna salus, subditi & subjecti communi erroris periculo sese expositos suspicari valeant: altera *prærogativa* est *authoritas*, qua vis coercitiva (l) cognoscitur, ut partes quiescant: vis declarativa (m) qua

(a) Conc. Trid. (b) Tom. I. l. I. c. 51. (c) Ad Tit. I. v. 5. data est potestas a Paulo Tito constituendi Presbyteros per civitates. (d) Matth. 22. (e) Hebraeor. 13. (f) Hebraeor. 13. (g) Act. 20. (h) Matth. 28. (i) 1. Cor. 4. (k) Matth. 28. v. 20. Joann. 14. 1. Tim. 3. (l) Matth. 24. Joan. 12. Act. 20. Act. 5. (m) Act. 15.

ea, quæ dubia, obscura aut incerta sunt nobis; explicantur: & denique legislativa (a) quam varia temporum, locorumque exigentia ex æquo postulat.

4. Propositionis utriusque veritas cuilibet acta Apostolorum vel leviter percurrenti occurret; ut continuatam semper & nunquam interruptam triplicem regendi potestatem non in litteris tantum sacris signatam, sed exercitam taceam. Redeamus ad materiæ scopum. Ex his, quæ hactenus dicta sunt, quia Ecclesiæ tum *universali* tum *particulari* conveniunt, colligendum est, neutram illarum præferre statum dundaxat quem vocant inter compositos *minores*; unde nec integræ universitates, nec collegia scientiarum, non artificum, non opificum, non capitula ullius Ecclesiæ regimen adæquant; altiore ergo gradum Ecclesia quævis particularis attingit, estque is status, ut appellatur, *major*. Communiter dicitur *civitas*, quæ complectitur plures societates minores, & supponit perfectam subordinationem imperantium & obedientium, qualis videre est in quavis diœcesi, quæ ex parochiis, capitulis ruralibus, collegiatis & Cathedralibus componitur, quæque cum uno capite Episcopo uniuntur. Altissimum vero gradum perfectæ societatis, seu *status maximi*, quem *systema civitatum* vocant alii, exhibet Ecclesia universalis. Hoc sicut in civilibus plures continet civitates, ita illa omnes per orbem diœceses quibus omnibus præest unus *quasi primus* imperans, nimirum Pontifex, cui cæteri pro diversitate negotiorum, & causarum sunt subordinati.

5. Immensum profecto pelagus nobis transfretandum esset, si, quæ circa primatum, ejusque jurisdictionem in discursum venire solent, cuncta ex utraque parte ponderare vellemus. Disputent alii de superioritate *respectu concilii*, de *immediata in omnes diœceses jurisdictione*, de *directa, vel indirecta potestate Pontificis in temporalia Principum*; litigent inquam, quibus per otium vacat; ad rem nostram parum confert, neque etiam id sumimus, ut nostro ingeniolo quæstionem hanc innumeris septem difficultatibus expediamus. Sufficiant nobis, quæ certa sunt inter Catholicos: nempe, quod Christus Dei Filius Petro totius Ecclesiæ principatum, & supremam in ea ligandi & solvendi potestatem promiserit (b). 2. Quod Petrum supremum omnium Christi fidelium Pastorem instituerit (c). 3. Quod potestatem hanc Petro, ejus-

C

(a) Act. 15. & 16. — Tim. 1, c. 4. ad Tit. 2. (b) Matth. 16.

(c) Joan. 21,

que successoribus datam Conc. PP. SS. Interpretes Theologi, alique scriptores innumeri docuerunt, quorum plures videre est apud Card. Bellarmin : (a) hanc agnovere Martyres, SS. Viri, Cæsares, Reges, Episcopi, & omnium fere gentium populi. E plurimis pauca damus.

Sec : II. S. Irenæus (b) Tertullian. (c) Sec. III. Origenes (d) S. Cyprianus (e) Sec. IV. Conc. Oecumen. Nicœn. I. Can. 6. (f) omnibus ubique terrarum Episcopis ad Rom. Pont. provocare licere synodus Sardicensis non docet, sed confirmat (g) item Optatus Milevit. loquens de S. Petro Ap. I. I. contra Parmen. Sec. V. S. Aug. (h) S. Petrus Chrysol. ad Eutychet. item S. Joann. Chrysof. & Joannes Patriarcha ad Rom. Pont. provocarunt. Sec. VI. Archimandritæ secundæ Syriæ Pont. Hormisdam universi orbis terræ Patriarcham, & caput omnium Ecclesiarum appellant Ann. 517. Justinus Imp. Joannem II. in terram pronus adorat Anno 525. Justinianus Imp. Joannem II. caput omnium Sanctarum Ecclesiarum dicit anno 533. Sec. VII. Phoca Græco Imper. approbante primatus & oecumenici nomen soli Rom. Pont. adscribitur 608. Sec. VIII. Carolo Magno de criminibus Leoni III. obiectis cognituro succlamant Episcopi : *Rom. Pontificem a nullo mortalium judicari* 800. Sec. IX. S. Theodorus Studita in Epist. ad Leon. III. summum Patrem, & Archipastorem Ecclesiæ appellat. 809. Sec. X. Concilia Cabilonense 915 ; Troasjanum 921 ; Rhemense 995 ; a Gallis Episcopis habita supremam Rom. Pontifici potestatem agnoscunt. Sec. XI. Alexius Comnenus Græcus Imp. a Paschali II. per legatos insignia Imperii petit : ita Baron. & alii. Sec. XII. S. Bern. ad Eugenium III. lib. 2 de confid. Sec. XIII. Con. Lateran. IV. 1215. item S. Bonaventura Serm. 24. in Hexam. Sec. XIV. Orientalium Patriarchæ Benedicti X 1304. Chaldæorum Patriarcha 1316. Joannis XXI. potestatem supremam agnoscunt. Sec. XV. Con. Oecum. Florent. Sess. ult. id ipsum fatetur. Sec. XVI. Con. Trid. Sec. XVII. litteræ 86. Episcoporum Galliæ ad Innocentium X. 1653. hæc habent : *Majores causas ad sedem Apostolicam referri sollemnis Ecclesiæ mos est, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro suo jure potest* : Sec. nostro scilicet XVIII. Lud. Ant. Card. Noaillius, cum Clemens XI. quæstus esset apud Lud.

(a) vid. Nat. Alex. diff IV. Sec. I. cum notis & animadv. cl. Roncaglia.
 (b) L. 3 c. 3. loquens de Rom. Eccl. (c) L. de pudic (d) Videatur Albaspinæus l. 1. de rit. Eccl. c. 1. (e) Hieron ep. ad Parm. (f) vid. Schefferat. in Antiq. III. (g) vid. cl. Roncaglia in animadv. ad Nat. Alex. Sec. IV. (h) Epist. 162.

XIV. quod in cætu cleri gallicani quidam Episcopi de Bulla *Vinea Domini* &c. recipienda sic deliberassent, ut eam ad examen revocare, ac de illa iudicium ferre velle viderentur. Cardinalis ipse ad Pontificem totius Cleri nomine scripsit: *se ultro cum omnibus Gallie Episcopis agnoscere in Cleri conventibus non esse jus examinandi definitiones Pontificum, ut de illis iudicent: aut eas proprio tribunali subjiciant: eas non indigere acceptatione solemni, ut habeantur ab omnibus fidei regula: decretis, quæ a summis Pontificibus edita sunt contra Jansenium nihil deesse eorum, quæ necessaria sunt, ut totam Ecclesiam obligent: nefas esse ab iis appellare ullo modo, aut ullam ipsarum mutationem expectare &c. &c.* Epistola hæc in acta Cleri Gallicani relata est anno 1710. Notæ sunt ad Pontificem Bened. XIV. litteræ Caroli VII. Imp. Religionis & obsequii plenissimæ. Similis erga eundem reverentia ac veneratio Francisci I. & quanta sit teneritudo & devotio erga summam sedem gloriosissime regnantis moderni Imperatoris Josephi II. Anno præterito Roma ipsa intra suos muros vidit, & obstupuit, dum in sacro collegio de Clemente XIV. adhuc deliberabatur.

6. Ex his plus quam abundanter liquet, Papam *supra se mortalium* habere nullum, in iis, quæ concernunt potestatem *mere spirituales*, consequenter verum caput esse veri & distincti status. Interea juvat ad trutinam sumere, an Ecclesiastica potestas æque certa & indubitata sit in bona *mere temporalia*, aut mixta? quod, ut cognoscamus, incipiamus *ibi*, ubi vix ullum firmum pro hoc genere argumentum formari posse *ordinarie* judicatur.

Itaque nil depromimus ex V. T. ex quo pro nobis adstarent luculenta *congruentiæ* testimonia, veluti sunt ea, quæ n. 8. (a) n. 18. (b) habentur pro tribu Levi de *decimis*, *oblationibus* & *primitiis*; de soma parte adjudicata Sacerdotibus, postquam Madianitæ ad internecionem

C 2

(a) N. 8. *Statuesque Levitas in conspectu Aaron, & filiorum ejus, & consecrabis oblatos Domino, ac separabis de medio filiorum Israel, ut sint mei. Rationem addit v. 16. Pro primogenitis, quæ aperiunt omnem vulvam in Israel accepi eas. Mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israel. vid. usque ad v. 20.* (b) N. 18. *Locutusque est Dominus ad Aaron: ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum. Omnia, quæ sanctificantur a filiis Israel, tradidi tibi, & filiis tuis pro officio sacerdotali legitima sempiterna. Legatur hoc caput integrum, & notetur v. 19. Omnes primitias sanctuarii, quas offerunt filii Israel Domino tibi dedi & filiis, ac filiabus tuis, jure perpetuo.*

deletis font. n. 31. (a) neque ex Patribus ex quibus nominatim ex Irenæo (b) Hier. (c) August. (d) Ambr. (e) Greg. M. (f) S. Thoma (g), aliisque clarissimis verbis objecta adversariorum dilui possent: ex fundamentis mere politicis rem dilucidare liceat.

Fingamus velum Templi Solymis in morte Christi adeo fuisse scissum, ut V. T. leges cæremoniales, judiciales, & morales pro nova lege mortuæ sint, & mortiferæ. Ponamus tacere Irenæum, filere Hieron. nec verbum desuper loqui Ambros. Augustin. Gregor. Magn. &c. Prætereamus Authores, qui pro nostra parte jam ante Isidorum Mercatorem scripserunt, quales fuere prænominati excepto Doctore Angelico. Monstratum est 1. statum in statu esse possibilem (b), vel ostendatur implicantia metaphysica? ostensum est 2. ad decorem & honestatem nil decentius, quam unius ab altero, de quo loquimur statu, independentiam (i) aut exhibeatur nobis indecentia vel monstrositas? Superest ergo, ut alio ex fonte potestates has tum universalis, tum par-

(a) N. 31. v. 28. *Separabis partem Domino ab his, qui pugnaverunt, & fuerunt in bello - - & dabis eam Eleazaro Sacerdoti, quia primitiæ Domini sunt.*

(b) L. 4. c. 34. *Non genus oblationum reprobatur, sed species est tantum immutata.* (c) in cap. 17. Matth. *Pro illius honore tributa non solvimus, sed quasi filii Regis a vectigalibus immunes sumus.* (d) in Psalm. 146. *Libera decimas a fisco.* (e) Ep. 7. *Quibus portio Deus est, non solvunt tributum: ego nil debeo Cæsari, quia nihil hujus mundi habeo: nil debet Petrus, nil Apostoli mei, quia non sunt de hoc mundo, etsi in hoc mundo sint.* Ad quæ celeberr. Thomasinus de vet. & nov. Eccl. discipl. p. 3 l. 1 c. 33. *Non nesciebat Ambrosius altiori ab origine descendere, & inconcussis inniti fundamentis immunitatem Ecclesiæ ab omnibus prorsus exactionibus & oneribus.* Ita ille negat deberi a Christo, & a Christi Ministris tributum: persuasum erat Ambrosio a Christo, Ecclesiæ, & Clero non deberi tributum, sed tamen solvi, sed tanto nobilius solvi, quod non debeatur. (f) L. 7. ep. 115. *Audivimus, quod Ecclesiarum prædicia nunc tributa præbeant, & magna super hoc admiratione suspendimur, si ab eis illicitæ quaruntur accipi, quibus etiam licita relaxantur.* (g) 2. 2. q. 68. a. 4. dicendum: *quod cæremonialia proprie erant in signum futuri, & ideo ad præsentiam veritatis cessarent significare, oblatio autem primitiarum fuit in signum præteriti, ex quo etiam debitum recognitionis causatur secundum dictamen rationis, & ideo in genere hujusmodi oblatio manet.* (h) art. 1. & seq. (i) art. 2.

particularis Ecclesiæ a potestate seculari *actu* etiam circa *temporalem* jurisdictionem distinctas probemus : & quo meliori modo id aggredi poterimus , quam si ex eodem puteo , ex quo pro juribus suis tuendis quivis tum particularis , tum officio publico qualificatus limpidam haurire solet , pro nostra quoque causa aquam purissimam , (hoc est , argumenta liquidissima) exhaurire , ad extinguendam sitim ipsis offerre demisse conemur.

Et quæ aquæ manantes magis virginæ habendæ sunt , quam tituli , quos Juristæ vocant *possessionis* , *presumptionis* , *tantæque consuetudinis* , ut a nulla alia superetur , *transactionis* , *alienationis* ? Quod jus liquidius , quam quod pullulat ex potestate ineundi *contractus* inter *privatas* & cum *publicis personis* , ineundi *concordata* , *fœdera* , *pacta* , *conventiones* cum *civitatibus* *seorsim*. Quia & cum corpore *plurium civitatum* certo *fœdere* *coadunatorum* ? A primo titulo , nimirum a possessione omnium antiquissima faciamus initium. Decantato quidem Bocardico fertur , *ex facto non probatur jus*. At si *facta* a primæva novi cujusdam status institutione ad nostra quoad substantiam tempora *continuata* fuerint , nec unquam interpolata ; quis neget , inde fortissimam juris & hominis *presumptionem* nasci ? ex qua si quis vel *præpotentia* status , vel *injuria* particularis ejiceretur , jus tamen naturæ maneret , ut mutato quandoque statu , vel defectu probationis a privata persona factæ , in integram restitui petere posset.

POSTULATUM HISTORICUM. Sæc. I.

Incipiamus a I. Sæc. Ipse Dominus Jesus *oculos* I. Joan. 12. habuisse legitur : ad quorum administrationem in collegio suo Apostolico constituit Judam Iscariotem , *Judas oculos habens* , ea , quæ *mittebantur* , *portabat* : Salvator mundi in terris nullum exercuit dominium in mere temporalia ; hæc tamen ex oeconomia aperte non elucet , voluisse suo in statu Clericos reddere bonorum siue in *communi* , siue in *particulari* incapaces. Pro primorum igitur seculorum epocha hæc in compendio assumamus principia. Licet *primis* Ecclesiæ *nascentis* & *pressæ* *seculis* , nullum hæc patrimonium habuerit usque circiter ad Urbanum I. referente Genebrardo , nec redditus alios , quam oblationes fidelium , vel diurnas vel mensurnas , e quibus Episcopi , Ministri , Clerus , pauperes pro modo ac titulo indigentiae suam sustentationem haberent ; certum tamen est , Apostolos , & Successores bona accepisse mobilia a fidelibus , neque enim quisquam egens erat inter illos : quotquot enim *possessores agrorum* , aut *domorum* erant , *vendentes* afferebant *pretia* eorum ,

que vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Act. 4. Corripuit Petrus Ananiam de fraude in pretio agri commissa (a). Paulus ærarii Præfecti munus se obiisse ostendit Corinthiis (b), Quæstoris vero & Syndici partes sustinuisse censendus est, dum ratiocinia laudat Philippensibus data, cumque collectam faciendam indixit Ecclesiis Macedoniae pro fratribus, qui in Judæa paupertate premebantur. Galat. 6. (c). Hæc, quæ speciem curæ œconomicæ præseferiebant, officia ad annos fere 36. subiere ii ipsi Galilæi, quos in Apostolatam assumpsit Dominus, donec orto inter Græcos murmure (d), bonorum horum expensio Diaconis, personis pure Ecclesiasticis fuerit commissa.

COROLLARIA EX POSTULATO I.

ET REFLECTIO IN SÆC. I.

NOvæ hujus adhuc quasi in cunis vagientis Ecclesiæ Institutor Christus (e), se suosque Apostolos a tributis immunes pronuntiasse judicatur; veritatis hujus testem primi ab ipso in terris destinati Vicarii exemplum perhibet; enimvero si Petrus non novisset se exemptum, suamque in Deo datas oblationes potestatem supremam, quis crederet, ausurum se Petrum morte subita corripere Ananiam & Saphiram, & præterituum judicem a Cæsare substitutum, ut fraudis commissæ reos deferret? quis existimaret Doctorem Gentium modo ab hac, modo ab illa provincia in alias, & exteras regiones misisse collectas, istearas, quin exportationis rationem dedisset publicanis, aut quæstoribus Cæsa-

(a) Act. 5. dixit autem Petrus: Anania, cur tentavit Satanas cor tuum mentiri de Spiritu S. & fraudare de pretio agri. (b) 2. Cor. 11. Quoniam gratis evangelium Dei evangelizavi vobis, alias Ecclesias expoliavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum, & cum essem apud vos, & egerem, nulli onerosus fui, nam quod mihi deerat, suppleverant fratres, qui venerunt a Macedonia, & in omnibus sine onere me vobis servavi, & servabo. (c) Philip. ult. v. 14. & 15. Quando profectus sum a Macedonia, nulla mihi Ecclesia communicavit in ratione dati, & accepti, nisi vos soli, quia & Thessalonicam semel & bis in usum mihi misistis. (d) Act. 6. v. 1. & 2. Factus est murmur Græcorum adversus Hebræos, eo quod despicerentur a ministerio quotidiano viduæ eorum, &c. (e) Reges terræ, a quibus accipiunt tributum, a filiis, an ab alienis? respondet Petrus: ab alienis.

reis ; aut enim inferendum errasse ambos , & turpiter decepisse ærrarium Principis , aut concludendum , singulari id Divini Numinis consilio actum , quod a Paganis tunc imperantibus nulla petita legatur expensarum ratio : imo sunt vendita , alienata prædia , agri , domus , quin quod vel Senatus Judaicus , vel prætores Romani se his opposuisse audiatur. Fingamus eunte ad finem seculo hoc primo Clericos ad unum omnes suprema dispositione fuisse mortuos , relicto non modico Ecclesiæ ærrario , quærere ex vobis liceat , an bona hæc ut *derelicta* , vel ut bona *vacantia* habenda fuissent ? haud dubie ultimæ considerationis intuitu inferenda fuissent fisco ; transissent in proprietatem & patrimonium Principis (a) ? absit , quia dicente Domino : *pauperes semper habetis vobiscum* : pronum est inde colligere , cum hæc bona semel Deo data nunquam induere possint naturam bonorum *derelictorum* aut *vacantium* , hoc ipso a statu ad statum distinctum esse translata tanquam accessoria. - *Vacans* illud dicimus , quod est a nemine occupatum , seu possessum ; quis dicet bona hæc a nemine esse possessa , cum Deus in Ministris , aut in pauperibus suis semper ea possideat ; hinc est , quod dicantur bona Clericorum - patrimonium pauperum. Sacrilegii reum non se facit , qui fiscum defraudat , sicut ii , qui partem pretii in hist. Apost. retinuerunt : an non hoc signum est , jam tum nec res , nec personas civili statui subjectas fuisse. Vel quid ? terrere nos debeant exempla ex adverso , quod Christus ad iudicium vocatus a Pilato iudici ad quæsitæ responderit : responsio obvia est , *quia ipse voluit*. 2. Quod Apostoli se passim legibus civilibus submiserint , citati ad iudicem comparuerint , mirandum non est , æquitas , & *decorum publicum* exigebat primum , non subjectionis *necessitas* , utpote & Princeps legi suæ *vi directiva* subest : alterum fieri necessitabat *præpotentia* Ethnicorum Principum , partim & ipsa accusationis factæ gravitas , eum modo ut incendiarii Urbis Romanæ , uti contigit sub Nerone , modo perduellionis , & pacis publicæ perturbatores fuerint insimulati , eo quod contra edicta Cæsarea Religionem novam , & Crucifixum publice prædicarent.

POSTULATUM HIST. 2. Sæc. II.

DE I. ad II. Sæc. transitum faciamus. Opes Ecclesiæ Romanæ jam exterorum etiam Christianorum egestati sublevandæ sufficiebant , quemadmodum tradit Eusebius , & si Card. Baron. assentiri juvat (b) , non *mobilia* tantum bona , verum & prædia , ac amplissima latifundia possi-

(a) L. 2. §. ff, *Ne quid in loc. pub.* (b) anno 57.

debant Romani Pontifices, quibus alebantur Ecclesiæ Ministri, & qui Martyrum acta describebant. Eusebii relata confirmat epist. Dyonisii Cor. ep. ad S. Soterem P. circa annum 175. ubi ait: *Hæc vobis consuetudo est jam inde ab ipso Religionis exordio, ut fratres omnes vario beneficiorum genere afficiatis, & Ecclesiis quam plurimis, quæ in singulis urbibus constitutæ sunt, necessaria vitæ subsidia transmittatis, & hac ratione tum gentium inopiam sublevatis, tum fratribus, qui in metallis opus faciunt, necessaria supeditatis.* Horum vero maximus semper numerus fuit in Oriente, ut patet ex epist. Petri 1. c. 1. quam scripsit ad fideles Ponti, Bythinæ, Galatiæ, Asiæ, Capadociæ. 2. Ex epist. S. Pauli ad Rom. Corinth. Philipp. Thessalon. 3. Ex hist. S. Clementis P. qui sub Trajano in Chersonesum relegatus, ibidem duo Christianorum millia reperit. Ex propagatione fidei in Occidente, cum hoc jam seculo Rhæti per Lucium & Emetitum christianam fidem amplexi sint, Anglia cum Lucio primo omnium Regum Christiano per Aristobulum, Eucacium Celtae, Sequani, Allobroges per S. Irenæum Christianis annumerati fuerint. Baronii opinionem plurimum elevat S. Petrus Damian. L. 1. ep. 1. *Visum est SS. Patribus, qui illis (Apostolis) in S. regiminis ordine successerunt, ut ii, qui converterentur ad Dominum, nequaquam distraherent prædica, sed ea sanctis Ecclesiis traderent, non jam transitorie, sed jure perpetuo necessitatibus indigentium profutura.* Eisdem Ecclesiæ Romanæ largitiones alter Dyonisius Alexandria Episcopus permanasse scribit usque in Syriam, & Arabiam (a) tradunt S. Aug. (b). & Optatus Milevit. (c), & alii Romanam Ecclesiam primis jam temporibus vasis pretiosissimis aureis & argenteis ad sacra Mysteria usam fuisse (d), quod Ecclesiæ Christianorum etiam bona mobilia possederint sub Gentilibus Imperatoribus pro proba adducit ep. 2. S. Pii I. hoc sec. • Clarius autem ex ipsis Imperatorum edictis, quibus eas illis reddi mandarunt (e), sublata enim illa fuerant temporibus Diocletiani, & Maximiliani.

COR-

(a) Vid. Euseb. in hist. Eccl. l. 4. c. 22. & l. 7. c. 5. (b) ep. 165. (c) L. 1. contr. Parm. (d) Baron. tom. 2. annal. ad an. 233. (e) Constantini & Lucinii edictum apud Baron. tom. 1. fol. 610. Quare volumus ut simul, ac hæc litteras acceperis, si quæ ex his possessionibus, quæ ad Catholicam Christianorum Ecclesiam in quibusque civitatibus, aut aliis locis pertinent etiam adhuc a civibus, aut ab aliis quibusdam retineantur, eas quam primum eisdem Ecclesiis facias restitui. Quandoquidem animo instituimus, ut ea, quæ Ecclesiæ antea possederunt, ad ipsarum jus denuo revertantur.

COROLLAR. EX POSTULATO II.

ET REFLECTIO IN SÆC. II.

NOtat Cornelius a Lapide neoconverfos ea ætate ad fidem sua plerumque abdicasse bona, eaque detulisse ad Ecclesiam, quemadmodum vidimus testimonium a Petro Damiano, reservata duntaxat potestate petendi & accipiendi victum, & vestitum, quod ab Episcopis, eorumque Ministris fideliter fuit observatum. Per oblationes has voluntarias, cessationes, donationes Ecclesiam evasisse harum Dominam, nemo dubitaverit, nisi qui hanc communitatem rerum temporalium possidendarum ex sua natura incapacem judicaverit.

Ad rem nostram apposite incidit comparatio, qua ab omni seculari potestate hæc omnino liberæ argui cum fundamento poterunt. Statuamus ante oculos societatem quamdam civium, quorum quilibet pro sua facultate ad unam massam conferat certam pecuniæ summam intuitu mercaturæ instituendæ, vel alterius negotiationis causa. Certum est, quod Societas *collective* sumpta sit unica Domina hujus massæ, nullus tamen Sociorum *seorsim* habeat jus ad integram. Hæc collectio ad nutum Principis, in cujus regione erecta est, ex gente prudenti ratione tolli potest, neque firma est, & privilegiata ante expressum terreni Domini consensum. Priorum Fidelium elemosynas in unam congeramus massam, cujus non Caput Ecclesiæ Dominus, sed Administrator, integrum autem Corpus Ecclesiasticum Dominium ipsa acceptione bonorum in se suscepit; jam hujus acceptatæ donationis ratihabitio ab Imperatoribus, a Prætoribus Ethnicis *non fuit petita*, & *ignorari non poterat*, hætenus quoque *non impugnata*, vel *irritata*, deponentes pecuniam vel prædium omne suum resignarunt; ergo *presumendum*, quod independentem habeat in has potestatem: titulus est *donatio*, ex parte donatarii acceptatio, jurium nullorum prohibitio, possessio non injusta, sed quieta, & tranquilla, cætera æquo Judici pensanda relinquimus.

POSTULATUM HIST. 3. Sæc. III.

HOc currente seculo Gallia fere universa sub Severo sit christiana, & seculo nondum inclinante ad omnes fere cogniti orbis regiones christianam Religionem jam pervenisse testantur Tertullianus & alii; sicut autem Clericorum & Fidelium numerus auctus est, ita quoque major oblationum proventus, adeo, ut Gentilium in se invidiam, atque odia

concitarent. Cum Hypolito, & Adria SS. MM. Valerianus ter; quaterque de pecuniis habuit sermonem, dicens: *Date pecunias, per quas vulgus ducebatur in errorem.* - Alio in loco Olympius ejus Delegatus ad Sempronium: *Offer nobis facultates ex integro Nemessii.* - - - Sempronius dixit, *si facultates quæris Nemessii Domini mei, cuncta pro Christo tradidi: ejus enim fuerunt, & erunt.* - - - Tunc Olympius dixit Tertullino, ut Sempronium in honore habeat, & thesauros ab eodem requirat. - - - Converso ad fidem Olympio Sempronius ad eum: hæc idola manu tua confringe aurea, & argentea, & in necessitates pauperum eroga (a). Thesauros Ecclesiæ, cujus minister erat, Valeriano petenti dare recusat Laurentius Christi Martyr (b). De hoc S. Leo P. serm. in nativ. ejus (c), in Levitam Laurentium, qui non solum ministerio Sacramentorum, sed etiam dispensatione substantiæ præeminebat, ait: quem si fecisset pecuniæ traditorem, faceret etiam veræ Religionis exortem. Idem beatissimus alibi bona Ecclesiæ sacram pecuniam nominat.

COROLLAR. EX POSTULATO III.

ET REFLECTIO IN SÆC. III.

Neminem futurum credimus, qui existimet SS. Martyres prænominatos Judicibus videri mentitos, eo quod in præcedenti reflectione verba Damiani aliorumque doceant, sua quemque Fidelium ad Ecclesiam portasse; bene enim & optime dixerunt in necessitates pauperum erogata esse bona: vere, inquam, dixerunt; nam etiam Diaconi, Presbyteri, & Episcopi in particulari erant pauperrimi, vivebant cum aliis de mensa Domini ante divisionem. Neminem h'c certa salaria, stipendia, & redditus assignati fuere. En! denuo argumentum pro nobis stans in præsumptione juris soli Ecclesiæ competentis Deo donata distribuendi pro pauperibus. Intrepida Martyrum oppositio luce clarius exhibet existimasse Athletas Christi, sicut personas ita & pecunias Deo soli sacratas nulli, nisi Ecclesiasticæ potestati subesse. Verum inquires, cur Sanctissimus Pater tradito is nomine Levitam Laurentium execrasset, si custodisset thesauros, eosque Cæsareis manibus confidisset: pecunia utique res est mere temporalis a spiritualibus separabilis, separanda, & separata? pace tua, mi bone, repetere lubeat verba Leonis; pecuniam

(a) Baron. tom. i. fol. 259. (b) Idem eodem tomo fol. 268. (c) vid. Breviar, Rom, in ejus die fest.

appellat *sacram* : & merito : edic. , quæso : aqua , oleum , balsamum , panis & vinum nunquid res sunt mere corporæ , materiales , phisicæ , & temporales ? At postquam Sacerdotum ministerio in rationem Sacramentum elevata sunt , subsuntne amplius dominio secularium ? an non a laicali manu intractabiles , invendibiles evadunt ? quare ? nisi quod pertineant ad thesaurum Ecclesiæ . Ponamus Sacerdotis malitia , (sicut de Joanne Hufis ferunt Historiæ ,) consecratum iri panes omnes , quos pistor venales imposuisset , aut in cellario vina omnia cujusdam cauponis . Quæritur , cui potestati casus iste decidendus relinquitur , cujus dispositioni materia consecrata committitur ? nunquid Ecclesiasticæ ? ecce materia temporanea per verba Presbyteri sacra facta , omnino invendibilis manens tamdiu , donec penitus sit immutata . Quidni & de pecunia sacra id ipsum differere juvat , cujus jus possessionis omnino invendibile , immutabile .

POSTULATUM HIST. 4. Sæc. IV.

Cum Ecclesia Sec. I. adolesceret , atque exaltaretur tum maxime , cum magna Romani Imperii pars cum Constantino Imperatore Christum Regum Regem adorare coeperit , coepit equidem & illa redditus sibi proprios habere , & bona etiam immobilia possidere . Sed retinebatur eadem dispensandi & percipiendi ratio , quæ tribus primis seculis observabatur . Nostri fori non est de donatione Constantini Magni differere ; indubium nobis sit , Regia sane munificentia Ecclesiam ab eo fuisse dotatam : quantis autem jam tum Ecclesia abundaverit opibus , ex eo colligendum , quod S. Hieron. scribit : quod Prætextatus homo gentilis ac Romanus Consul , dum a S. Damaso P. de recipienda fide Catholica interpellaretur , Summi Pontificis , quem harum Dominum credebat , opibus & gloria illectus responderit : *Facite me Romanæ Urbis Episcopum , & ero protinus Christianus* . Verum , ut ad scopum nostrum redeamus , si quod ullum seculum apertius de systemate nostro testimonium perhibet , profecto præsens exhibet omni exceptione majores , agnoscendum esse ; & agnosci semper debuisse , statum Ecclesiasticum a statu Politico penitus distinctum . Legatur edictum Maxentii (a) , responsio Constantini M. ad

D 2

(a) *Hac lege sancimus , ut si quæ domus , agri , vel qualibet prædia ex Christianorum bonis antehac parentum nostrorum præceptis ad fisci jus fuerat sociata , si qua etiam ab aliquo competitæ sunt , vel si qua sunt distracta , aut dono in aliquem collata , hæc omnia in antiquum jus Christianorum præcipimus revocari , Dominisque propriis universa restitui* . vid. Euseb. hist. Eccl. l. 9.

28

Patres Nicænos (a), Cod. Theodosian. lex 12, 16, 22, 23. de Ss. Eccl.
(b) legantur acta Conc. Mediolan. 362, (c), & Conc. Carthag. III. de
anno 397. (d)

COROLLAR. POSTUL. IV. ET REFLECTIO IN SÆC. IV.

VERBA hæc omnia in antiquum jus Christianorum præcipimus revocari, Domi-
nisque propriis universa restitui. . . . Vos non potestis ab hominibus judi-
cari. . . . immunes volumus conservare. Verba hæc, inquam primævo suo
ex instituto jus supponunt, non primitus acquirendum sed acquisitum, secus
nec Cæsar adjudicare, nec Ecclesia acceptare sub titulo restitutionis
potuisset. Demus Imperatorem actum hunc non præcepisse: posses-
sores tunc nulla tutos reddidisset præscriptio, utpote necdum introduc-
ta, eaque spoliata fuisset titulo & bona fide. Secunda & tertia ex-
pressio continet sensum independentiæ ab alia potentia: ad quod con-
firmandum recurramus ad concordem authorum sententiam, quæ do-
cet, quod Ecclesia per XI. & amplius secula amplissimam exercuerit

(a) Ait ad Episcopos: Deus vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis
dedit quoque judicandi, & inde nos a vobis recte judicamur; vos autem non
potestis ab hominibus judicari. . . . Vos etenim nobis a Deo dati estis Dii.
& conveniens non est, ut homo judicet Deos, sed ille solus, de quo scriptum
est; Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos discernet. Euseb.
hist. Eccl.

(b) Lex cit. 12. Salaria etiam, quæ SS. Ecclesiis in diversis speciebus de pu-
blico hæctenus ministrata sunt, jubemus nunc inconcussa, & a nullo prorsus
imminuta præstari.

(c) Ubi primum Ecclesiæ bona esse cæperunt, eam naturam & conditionem con-
secuta sunt, ut in aliam, quam sanctum, & pium usum converti nefas esset.
Euseb. ep. 68. allegat legem a Constantino M. sancitam: Clericos ab
omnibus omnino publicis functionibus immunes volumus conservare, ne errore
aliquo, aut casu sacrilego a cultu Summæ Majestatis abstrahantur.

(d) Placuit, ut quisquis Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, &
Clericorum cum in Ecclesia ei crimen fuerit intentatum, vel civilis causa ei
fuerit mora, si relicto Ecclesiastico judicio, publicis judiciis purgari voluerit,
etiamsi pro illo prolata sententia fuerit, locum suum amittat, & hoc in cri-
minali judicio. In civili vero perdat, quod evicit, si locum suum obtinere
voluerit. Cap. 9.

jurisdictionem, etiam *criminales* in omnia prorsus *delicta*, causas etiam civiles tam Clericorum, quam secularium deciderit ad exemplum Apostoli ad Corinthios scribentis, atque in Ecclesia ordinantis, ut causas litigantium Christianorum audirent ac definirent. Complura sunt apud antiquos exempla; Gregorius Thaumaturgus temporibus Decii his negotiis cognoscendarum causarum, & litium definiendarum fuisse implicitum testatur Greg. Nissen. in Or. de Greg. Thaum. adducit in hac litem inter Germanos ob divisionem paternorum bonorum obortam, item aliam causam eorum, qui bonis fuerant spoliati. De S. Ambros. testatur Aug. adeo fuisse obrutum cognitione aliarum causarum, ut vix daretur ei facultas respirandi. Duplici vero ex ratione contingebat Episcopus causas populi cognoscere ac judicare, vel cum a dissidentibus inter se partibus arbitri essent elcti, vel ut male a secularibus iudicibus iudicata retractarent, & rescinderent. Extant de utroque exempla in Ambros. (a) taceo alia plurima de S. Aug., Synesio, & aliis (b). Ast, dices: parum ponderis adjicit hæc illatio Episcopi non tam vices iudicum, quam arbitrorum sustinebant præcipue quoad causas civiles, quas ex variis Imperatorum constitutionibus sine discrimine licebat deferre ad *audientiam Episcopalem* præterito iudice ordinario. Verum combinemus hanc replicam cum doctrina Apostoli, inspiciamus coherrentiam. Quod a tempore Constantini M. & ejus successorum tales conditæ fuerint constitutiones, ultro concedimus, sed relate ad superiora tempora, quibus ethnici imperarunt responsio hæc firma non habet latera; meri arbitri officio haud functuros arbitror illos, qui a iudice ordinario iudicata retractare, rescindere, aut revisionem causæ post latam sententiam in se suscipere potuere, sicut ii, quorum meminimus.

POSTULATUM HIST. 5. Sæc. V.

Ecclesia delitescente divisio facta est *quartarum* per Simplicium ab initio Sæc. V. introducta, & a Gregorio M. confirmata, quarum prima Episcopo, Clero altera, 3tia Fabricæ, 4ta pauperibus addicebatur, facta hac quartarum divisione rursus communitas Cleri potius, quam singuli certam portionem sibi assignatam habebant, & quæ congruam eorundem sustentationem superabant, non ad singulos, sed ad communitatem pertinebant. Pauci quidam rurales presbyteri a sede Epis-

(a) Ambros. ad Marcell. epist. 49.

(b) vid. Baron. tom. 19.

copali remotiores quædam prædia possidebant, & parvas terrulas quibus possent sustentari; defuncto autem presbytero denuo redibant ad Ecclesiam omnia, quæ per pa simoniam reliquit (a) seculo ad sextum vergente temporalis etiam domini, cujus administratio summo Pontifici confisa est maxime in Urbe Roma, apertum testimonium præbet S. Leo M. (b) eo nimirum tempore, cum Attila Hunnorum & Gensericco Wandalorum Regibus urbi extremam cladem minitantibus Leone opus erat, qui non tantum pro ovibus, sed pro moenibus etiam & salute Romæ strenuus excubaret. Quantum autem ea ætate dominium independens Ecclesia in personas Ecclesiasticas exercuerit præsens testatur decretum Con. Chalcedon. An. 451. (c) & canon ecumen. Constantinop. II. (d).

COROLLAR. EX POSTUL. V.

ET REFLECTIO IN SÆC. V.

Duo præcipue puncta multum claritatis rei nostræ conferunt, quorum primum de bonorum divisione, alterum de prohibitione clericis facta agit. Expendamus singula. Prima rerum divisio in mundi exordio orta est ex communi omnium gentium assensu, cum antea æquale

(a) Caus. 16. q. 1. c. 61. Symachus P. ad Cæsarium seculo ad sextum vergente: *Possessiones, quas unusquisque Ecclesiæ dedit, aut reliquit, alienari quibuslibet titulis, vel sub quocunque argumento non patimur: nisi necessitas suaserit, sic tamen, ut his ipsis non perpetuo, sed temporaliter perfruantur.*

(b) In ep. 13. ad Theodos. Imp. *Quod pietas ejus etiam me credidit interesse debere Concilio, etiamsi secundum aliquod exigere exemplum, nunc tamen nequaquam posset impleri, quia rerum præsentium nimis incerta conditio a tantæ Urbis populis me abesse non sineret, & in desperationem quamdam animi tumultuantium mitterentur, si per occasionem causæ Ecclesiasticæ patriam, & Apostolicam Sedem viderer velle deserere. Et in ep. 17. rationem negatæ suæ præsentiae denuo reddens ait: Cum temporalis necessitas me non patiatur deserere Civitatem, &c.*

(c) Can 9. *Si quis Clericus adversus Clericum habet negotium, non deserat Episcopum, & ad secularium percurrat judicia, sed prius actio ventiletur apud Episcopum proprium, vel certe consilio ejusdem Episcopi.*

(d) *Si quis autem iis, quæ prius decreta fuerant, contemptis ausus fuerit, vel Imperatoris aures molestia afficere, vel secularium Principum judicia, vel uni-*

jura omnes in omnia haberent : postquam autem cuique nationi terrarum limites fuere assignati, non cuilibet volupe esse potest pro arbitrio suo dividere quaecunque bona, ad jura Majestatica exigente bono publico quævis divisio notabilis devoluta est, ut sit legalis & justa, unde ex constitutione nova divisio hæreditatis in testamento nil roboris, aut firmitatis obtinet, nisi notarii publici, aut personæ legalis interventu autorizata sit. *Quartarum* divisio ab Ecclesia hoc seculo coepta est, quin, divisionis *ratihabitio* a secularibus fuerit adhibita, aut personæ secularis authentizata manu *obsignata* signum profecto non novæ, vel primum *acquisitæ*, sed a prioribus seculis antiquatæ independentis auctoritatis, quæ ulterius hoc argumento roborari potest : solet civitas civitati, quacum systema civitatis formatum est, vel insinuare, vel promulgatione solemni notum facere, si quid novi pro republica sua statuerit, tacente altera, nec modo *protestativo*, nec actu contrario se offensam manifestante *ipso facto* declaratur, priorem jure condidisse legem pro sua civitate, statui alteri nil *derogatoriam*. Contra canon. conciliorum cit : Religiosissimi Imperatores, quorum plurimi interfuisset ad tuenda jura Majestatica, non leguntur se opposuisse ; ergo Ecclesia primis 5. Sec. ostendit se præferre statum a statu politico *realiter & personanter* distinctum.

POSTULATUM HIST. 6. Sæc. VI.

Quamquam hoc currente seculo siluerint Romæ Gymnasia omnia, nec P. Agapiti auctoritate quispiam testante Cassiodoro ad docendam allici potuerit, maxime cum Gothi litteris liberos erudiri vetuerint, ne ad arma tractanda minus alacres evaderent, & quamquam bellorum tumultus, & armorum strepitus, quales tunc temporis ferebat Justinianus duce Belisario in Asia cum Persis, in Africa cum Wandalis, in Italia cum Gothis, leges siluisse dictæ fuerint, non siluit lex Christiana, vexilla Regis Coelestis tamen vix non undique fuere erecta ; Boii seu Bavari per Rupertum, Pictavienses per Columbanum, Hispania cum

versalem Synodum perturbare, neglectis Diocesis, cum nullo modo esse ad accusationem admittendum, & qui Canonibus injuriam fecerit, & Ecclesiasticum ordinem everterit. Vid. apud Van Elpen de Canon. Conc. C. P. II. oecumenici : Elpenius ac Canon. hunc respondet : Denique ex finalibus verbis immunitatem, & exemptionem Ecclesiasticorum, a judiciis secularibus, præsertim in personalibus, & quæ Religionem concernunt, jam pridem promulgatam & stabilitam. Van Elpen cit. loc.

Reccaredo R per Leandrum, & Fulgentium, Sardi auspiciis M. Gregorii, & Angli per Augustin. Christianis aggregantur, neque defecere opes Ecclesiæ, quin imo ex epistolis Greg. M. (a) agnoscuntur ingentes divitiæ & latifundia in Italia, Sicilia, Sardinia, Gallia, Dalmatia, Affrica: legantur Genebrardus & Sigonius. Quod concernit exercitium juris Ecclesiastici, desuper se declaravit Matisconense l. can. 8. 583. (b) & Toletanum III. can. 13. (c) Aurelianum IV. can. 20. An. 141. (d) idem Conc. Matisconense can. 10. (e).

COROLLAR. EX POSTUL. VI.

ET REFLECTIO IN SÆC. VI.

Acta Gregorii pietate & sapientia vere Magni & celebraissimi Pontificis multa intentioni nostræ irbuunt (f). Legum communium, & municipalium lex prima ferme apud omnes gentes est, ne quis ad judicem & forum apellat non suum. Hujus prohibitionis rationem si inquirimus, alia non est, quam ut inde jurisdictiones limites ponantur; limi-

(a) L. 1. ep. 24. ait: Hoc in loco, quisquis pastor dicitur, curis exterioribus graviter occupatur; ita ut saepe incertum fiat, utrum pastoris officium, an terreni proceris agat.

(b) Nullus Clericus ad Judicem secularem quemcunque alium fratrem de Clericis accusare, aut ad causam dicendam trahere præsumat, sed omne negotium Clericorum, aut in Episcopi sui, aut in Presbyterorum vel Archidiaconi præsentia finiatur. Quod si quicunque Clericus, (intellige Minorista) hoc implere distulerit, si junior fuerit, uno minus de 40. ictus accipiat: sin certe honoratior, 30. dierum conclusione mulctetur.

(c) Ut Clerici Conclericos suos neglecto Pontifice ad judicia publica pertrahant, statuimus de cætero non præsumi: sed etsi quis hoc facere præsumpserit, & causam perdat, & a communione fiat extraneus.

(d) Si causam habentibus placuit ire ad iudicium fori ex voluntate communi, permittente Preposito Ecclesiæ Clerico licentia tribuatur.

(e) Quod de Episcopis censuimus, vim habent & in Clero, neque Presbyter, neque Diaconus, neque Subdiaconus de Ecclesiis trahantur, aut injuriam aliquam inscio eorum Episcopo patiantur, sed quidquid quis adversus eos habuerit, in notitiam Episcopi proprii veniat, & ipse causam iustitia præcunte discutiens animo Clericos accusantis sati faciat.

(f) Ut Xenodochia, quæ sunt in Calaritanis partibus constituta apud Episcopum Civitatis singulis quibusque temporibus suas subtiliter rationes exponerent,

limites hi non intra unius vel alterius provinciae aut nationis terminos coarctantur, cum, ubicunque clerus stat, stet proverbium: *non plus ultra*, id est; Clerici etsi sint in republica, non tamen sunt de republica in eo sensu, quod veluti alii cives oneribus quibuscunque subijci possint; & in rigore loquendo non cives, non membra, sed civibus & membris æquiparantur. Unde *illimitate* Gregor. & Conc. inquit: si contra Clericos causa moveatur, quia etsi causa sit in se profana, semper tamen jurisdictio exerceri debet in ipsam personam Clerici, quæ sacra est: non decere id fieri coram iudice Laico. Hoc jurisditionis genus abunde, ut existimo, probat independentiam, nisi dicere velimus Greg. M. vel turpi ignorantia laborasse, aut temerario ausu Principum aliorum jura violasse. . . . Verum hæc in *Thesi* dicta sunt, censendum enim est, Ecclesiae summos Pastores hanc potestatem ita a Deo accepisse, ut tamen in hypothese variarum circumstantiarum possint principibus Laicis indulgere, vel etiam aliquos Clericos hac prærogativa spoliare, sicut etiam Laicos reddunt habiles ad varia jura, nimirum præsentandi, eligendi, decimandi. Absque dispositione tamen summi Capituli Ecclesiae, & absque necessitate pro libitu alienari quid de Ecclesia omni tempore prohibitum. Ex his plus inferre nolumus, quam quod forum hoc Ecclesiasticum vocari haud posse videatur *mere privilegiatum*, cum non descendat ab hominibus immediate, velut *forum ordinarium competens seculare*, sed ex ipsa natura status, qui se sicut prioribus 5. Sec. independentem reipsa semper exhibuit.

POSTULATUM HIST. 7. Sæc. VII.

HOC ævo, quamquam Ecclesia per S. Eligium in Flanèria, per Kilianum in Francia orientali, per S. Melitum in Anglia Orient., per Suibertum & Wulfranum in Germania, Saxonia, Batavia fuerit propagata, communis tamen bona Ecclesiae dispensandi, & percipiendi ratio subsistebat, quod eo magis clarescit, cum ex instituto Chrodegangi Ep. Metensis eo tempore introductus mos iste ad plurimas nostræ præsertim Germaniæ Ecclesias transierit, & generaliter usque ad Sec. IX. perduraverit, . . .

E

ejus videlicet tuitione ac sollicitudine gubernanda. S. Gregor. M. l. 3. epist. 24. item, quia pervenit ad nos Clericos, aliasque civitatis ac parochiae tuae religiosas personas ab aliis conveniri; fieri hoc de cetero prohibemus, & neque Clericum tuum, neque Monachum, vel quamlibet civitatis aliam religiosam parochiae tuae convenire a quoquam, vel ad alterius volumus judicium exhiberi, S. Gregor. M. l. 5. ep. 11.

Circa hoc tempus notatur etiam civilem aliquam potestatem exercuisse Romæ S. Gregor. ut colligitur ex ep. 12. l. 5. ubi jure civitatis exteros donat. Item constituit defensores, qui Ecclesiam tuerentur a vexis. De S. Joanne Elemosynario Patriarch. Alex. perhibet celeberrimus Thomasinus (a) quod Nicetæ Ægypti præfecto neque pro prætensa publica necessitate extradere voluerit bona Ecclesiæ. Sed cum is idem Præfectus his cum verbis allocutus est; *regnum arctatur, & pecunia eget, jam quia tibi sine parcitate erogantur pecuniæ, da eas imperio, da eas in publicum sacellum.* Reposuit vir S. intrepide: *non est justum, quæ supercœlesti Regi data sunt, terrestri dare.* Nicetas quidem hac repulsa indignatus, quæ voluntarie accipere non poterat, vi arripuit, denuo tamen restituit *intestino verberatus conscientie stimulo.* 3tium, quod nobis occurrit notandum, est, quod ab hoc Sec. jus patronatus Laicale jam quasi plene formatum reperiamus. in Sec. VI. Gelasius P. Fundatoribus indulgit, ut possint offerre Episcopis Clericos ordinandos. Si inquirimus fontes, ex quibus hoc jus patronatus defluxit in Laicos. 1. Est constructio oratoriorum domesticorum passim in Germ. & Gallia usitatorum, his cum consensu Episcopi præficiiebant Clericos. 2. Est inf feudatio Ecclesiarum: nam plures Ecclesiæ Laicis fuerint in feudum datæ, hi eas quasi sui patrimonii effecerunt, sique jus patronatus vindicarunt, successu temporis hæc oratoria in beneficia fuerunt transmutata, & ipsis nomen juris patronatus perpetuo inhæsit.

COROLLAR. EX POSTUL. VII.

ET REFLECTIO IN SÆC. VII.

EX narratis sequentia fluunt. 1. Clericos singulos necdum secundum hanc disciplinam Dominos bonorum Ecclesiasticorum, imo nequidem usufructuarios sed meros usuarios fuisse; 2. Etiam disponere non potuisse circa superflua, quæ non singulorum, sed communitalis erant. Remansit ergo dominium apud communitatem, seu Ecclesiam, penes quam stetit potestas administrandi justitiam distributivam, & juxta qualitatem characteris, quo fungeretur clericus, portionem cuilibet servata proportionem geometrica dividendi. Domini *eminentis & alti* in bona & jura communitalis Ecclesiasticæ exercitium testatum facit ipsa collatio juris patronatus *Laicis* præterito, & præsentis seculo ab Ecclesia Ecclesiæ patronis in perpetuam benefactorum remunerationem facta; enimvero

(a) de Vst. & Nov. Eccl. descriptione.

si domini eminentis & alii effectus stant in actibus, quibus summi imperantes ex causa necessitatis, vel publicæ utilitatis bona privatorum, vel etiam communium disponunt, veluti sunt jus quæsitum auferendo, alienando, vastando, corrumpendo, quis non agnoscat, jus altum ex collatione juris patronatus, & per consequens statum ex integro differentem inde pululare, ut taceam de confirmatione, consecratione, translatione, resignatione, dispositione Episcoporum, datione coadjutorum Episcopaliū, erectione, unione, dismembratione Episcopatum, approbatione Religiosorum ordinum, quos actus omnes *privative*, & unice, utpote perfectæ jurisdictionis non subordinatæ, vel limitatæ, hæcenus exercuit Ecclesia. . . . Et per amorem? in quam horrenda vitiorum genera incidissent piissimi præfules hi sex abhinc seculis, qui verbo, exemplo, minis, & hortationibus clerum instruxerunt, Episcopos ut suos agnoscere iudices! quis eos non perduelles, seditiosos, inobedientes, juris naturæ violatores, jurium alienorum aggressores, pacis publicæ perturbatores, infames appellasset? utpote qui tribunal, qui iudicium, qui dominium contra omne jus gentium sibi arrogare conati essent attentare, quod cum factum non sit, *attentatio* non fuit, sed legitimæ possessionis juris *continuatio*. Facta Greg. M., Laurentii M., Joannis Elemosynarii, Conc. Provinc. nullus inter Catholicos, quantum noverim reprobavit, sed status Ecclesiastici distincti initium rigidiores a litteris supposititiis Isidori Menatoris mitiores vero extensionem horum jurium a prænominatis desumunt adulteratis collectionibus. Hæc opinio quam minus tuta, quamque nec tenuiter probabilis sit, convincunt testimonia VII. primorum Sec. quo tempore de Isidoro ne cogitatum quidem est. Verum, inquires, non omnia solidæ veritati innituntur jus enim patronatus, tum in bona, tum in Ecclesiam, de jure competit patrono, ita Boehmer (a) quidquid de protestantium jure sit, apud Catholicos a tempore Constantini M. Ecclesiæ reputatæ sunt bona publica, commercio, patrimonio, dominio privatorum omnino subtrahita, inde castrum v. g. aliquod, cui jus patronatus annexum est, cum venditur, jus patronatus in taxationem jurium ceterorum, quæ venduntur venite, & pretium propterea augeri non potest formula, quæ ordinarie adhiberi solet, hæc est: *Gambt freyer Donation, und Uebergebung des Jurispatronatus &c.* Ergo Ecclesia conferendo tale jus, exercuit verum dominium nulli, nisi sibi soli competens.

E 2

(a) *Jus Eccl. prot. l. 3. tit. 38.*

POSTULATUM HIST. 8. Sæc. VIII.

AB hoc tempore plenam in civilibus administrationem Pontifices tam Romæ, quam in Exarchatu, quem Pipinus principi Apostolorum ejusque successoribus concessit, exercuisse leguntur.

Saxonum Rex Ecclesiæ Rom. Regnum suum vectigale fecit, quem secuti sunt plures alii Reges, quos brevitatis causa silemus, Longobardorum Regi Pipinus Rex Galliæ, cum ventum est ad pacem, legem imposuit, ut ablata cum Ecclesiæ Romanæ tum reipub. Rom. restitueret, hoc toties, quoties Mater Ecclesia affligebatur, atque auxilium implorabat a Martello, Pipino, Carolo pro Ecclesiæ exaltatione factum esse ex historia discimus, inde Carolus Martellus primus dictus *patritius Romanorum*, ac post ipsum Pipinus, qui & *pauperum defensores & advocati* appellabantur (hæc extraordinaria Ecclesiæ protectio ab hoc tempore mercedis annuæ, & pensionis perpetuæ ut plurimum stipulatione adhibita est, ut ab injuriis protegerent Ecclesiam) hæc defensio *pactis* cum Rom. Pontificibus initis constituta erat. Hac de causa vexillum S. Petri Pontifices ex post Carolo M. non amplius misere, nec aliis successoribus, quia Romanæ Ecclesiæ tuitio ex generali obligatione & speciali pacto imperio conjuncta fuit, quod manifeste apparet in ep. 6. Stephani II. ad Pipinum. (a).

COROLLAR. EX POSTULATO VIII.

ET REFLECTIO IN SÆC. VIII.

Mittamus Isidori mercatoris, cujus collectiones hac ætate in orbem divulgari coeperunt, decretales, quæ suspectæ & falsæ passim ubique proclamantur, non ideo quidem, ut Launoius animadvertit (b) quod canones, & decretales non respondeant legibus Imperatorum, antiquis

(a) *Petimus a te, ut si Desiderius, quemadmodum spondit, justitiam S. Dei Ecclesiæ plenius restituere, & in pacis quiete cum Ecclesia Dei & nostro populo, sicut in pactis a tua bonitate confirmatis continetur, permanserit cum universa sua gente, jubeas in id, quod petiit, tuas a Deo inspiratas aures inclinare.*

(b) *Longe probabilius est harum epistolarum consarcinatore esse plagii, turpissimi reum, quod P.P. posteriorum exscripserit, & alienis vulgaverit nominibus.*

Ecclesiæ ordinationibus, aut quod doctrinæ PP. 4. & 5. Sec. enim dia-
metro opponantur, sed quia allegat harum conditores, qui tales non
fuere. In nomine erratum est, non in substrato, & in substantia.
Dubitatur etiam de Symbolo Apostolico, an ii ipsi sint hujus fabrica-
tores, communiter hodie negatur Symbolum, quod nomine Athanasii
circumfertur, esse Athanasii, ergo & substratum utriusque Symboli est
suspectum? quæ hæc illatio? nunquid æra Christi dubia est? licetne
inferre, ergo Christus natus non est. A dicto secundum quid ad dic-
tum simpliciter pessima est apud Philosophos fallacia. Ruminare prius
oportet Elenchum & statum quæstionis. Verum mittamus collecto-
rem hunc Hispanicum, pergamus ex factis pure historicis politicas no-
stras reflexiones continuare: nunquid, si interrogare fas est, pacis ar-
ticuli, conventiones, pacta publica, si sunt de *re non sua*, aut *circa ob-
jecta*, quæ in contractum de jure venire non possunt, aut inita ab iis, qui
jure inhabiles sunt, item stipulationes, donationes, omni jure nullæ, sunt,
& possessores malæ fidei injusti aggressores vocandi? compaciscentes sunt
Pontifex, & Rex Galliæ Pipinus: jam; vel concedendum, quod sicut Rex
status politici perfecte distincti caput sit, ita & Pontifex distincti status su-
premi Caput, aut dicendum pacta esse invalida, inita asque consensu legali
illius, cujus imperio caput Ecclesiæ substaret, & consequenter inferendum
esset, jam tum in Ecclesiam ejusque protectores fulmina hæc omnia fuisse re-
torquenda, quod absque Imperatorum Græcorum præscitu Pontifices foedera
sanciverint, Advocatos & defensores assumerint. Ad quid? si nullum in-
dependens dominium, nisi in spiritualibus possideant? sunt hæc subje-
ctionis indicia? cur tacuere Cæsares? cur arma, cur turbas auxiliares,
cur non armata manu contra Ecclesiam in aciem processere? nempe
Christianissimi Principes in Petro & successoribus in Ecclesia tum uni-
versali tum particulari regimen absolutum a Deo datum agnovere, aut
sane juris naturæ, & Theologiæ moralis principia everterentur, & Ec-
clesiæ ministri ut fures, raptores, usurpatores impii omni suppliciorum
genere fuissent puniendi.

POSTULATUM HIST. 9. Sæc. IX.

Initio Sec. hujus, postquam Italia 400. fere annis sub Gothorum &
Longobardorum dominatu gemuerat, jam civili, jam externo Marte
scædata, S. Leo P. ut inclinanti imo labenti imperio subveniret despe-
rata a Græcis ope (qua de causâ a pluribus inter bona quasi derelicta
habebatur imperium) in Carolum M. communi senatus populi-
que Romani consensu ademptam Græcis Imperii occidentis coronam depo-
nit.... Postquam Carolus M. vita excessit, Ludovicus cognomento Pius

donationes ab Avo & Patre suo factas Ecclesie confirmavit; aliarumque urbium accessione amplificavit. Inter reliqua hoc tempore notam merentur 1. Capitularia Caroli M. Italis, Germanis & Gallis posita quorum aliqua ab Andegiso Abb. Luxov. alia a Benedicto Diacono fuerunt collecta, & a Conc. Meldensi in cap. 78. fideliter custodiri præcepta (a). 2. Sermo integer Agobardi Archiep. Lugdun. ex quo facile quivis antiquitatem vel antiquam possessionem jurium deducere poterit. (b)

(a) L. 5. C. 208. Quia juxta SS. PP. traditiones novimus, res Ecclesie vota esse Fidelium, pretio peccatorum, & patrimonia pauperum, cui non solum habita conservare, verum etiam multa Deo opitulante conferre optamus; statuimus, ut nullam divisionem vel jacturam pariantur. L. 6. C. 305. Non solum sacrificia, quæ a Sacerdotibus super altare Domino offeruntur, sed quæcunque ei a Fidelibus offeruntur, hæc in mobilibus vel in immobilibus Domino indubitanter consecrantur. L. 6. cap. 404. Quæ Ecclesie offeruntur, Christo offeruntur, quæ Ecclesie sunt, Christi sunt. . . . Quisquis ergo nostrum suas res Ecclesie tradit, Domino Deo illas offert, atque dedicat. ibid.

(b) Vid. Pagium tom. III. fol. 508. en partem sermonis coram Adalhardo, quam ob nervosas rationes dignam censemus, ut de verbo ad verbum Lectorum oculis subjiciamus. . . . Necesse est ergo, (concludit inter alia) ut vestra industria magnanimitati ejus, (nempe Imperatoris) suggerat pericula de rebus Ecclesiasticis, quæ contra vetitum, & contra Canones tractant, & in usus proprios expendunt homines Laici: postquam enim diffusa est Ecclesia Dei toto terrarum orbe, & cæpit exaltari ac magnificari per omnes regiones & nationes, cæperuntque templa erigi a fidelibus Imperatoribus, ac Regibus, atque Episcopis, vel cæteris Potentibus, ditarique rebus, & thesauris ornari: fuit etiam consequens, ut Principum providentia leges promulgarentur, & Episcoporum sollicitudine Canones statuerentur. De rebus sanctificatis, id est, sacris locis deputatis, qualiter tuerentur ab improbis, tuerentur a Gubernatoribus, vel expedirentur. Convenerunt Episcopi Viri sancti, quibus tunc abundabat Ecclesia, statuerunt inlibatos conservari debere sacros Canones, qui firmati sunt Spiritu Dei, consensu totius mundi, obedientia Principum, consonantia Scripturarum.

Ex quo tempore acceptum, & receptum est, non aliud esse agere cuiquam adversus Canones, quam adversus Deum, & adversus ejus universalem Ecclesiam, neque sensum est unquam a quibusve Fidelibus, ut alia Statuta absque periculo Religionis violarentur: quod ergo Deo auctore statutum est, nova necessitate, quæ tunc temporis non accidit excusabilem facere non potest violatorem: quia omnipotenti Deo omnia tempora, omniaque volumina seculorum presentia sunt, &stantia, neque aliquid præteriti potest recordari, nec futu-

Præful iste doctissimus cum causa ageretur de bonis Ecclesiæ repetendis, quæ in manus laicorum erant devoluta in Synodo Attiniacensi, cui & Agobardus interfuit, in persuasionis suæ principium assumpsit SS. *Canones, consensum totius mundi, obedientiam Principum, & consonantiam scripturarum.* 3tio. Non ultimo loco reponenda est constitutio Lotharii, quæ in novem capitula distinguitur, ex quibus pro quæstionis nostræ illustratione Cap. VI. inferius subicere juvat. (c)

COROLLAR. POSTUL. IX. ET REFLECTIO IN SÆC. IX.

QUOD olim in Imp. Rom. circa statum ejus fuit Lex Regia : quod in Regno Galliarum est Lex Salica sub Pharamundo primo Francorum Rege lata circa annum Christi 425., quod in regno Longobardico erat Lex Longobardica : quod alibi sunt Litteræ Majestatis, ut in regno Boemiarum, apud alios dicitur Landvereinigung : quod hodie in Imperio Romano Germ. Jus publicum ex certis Juribus & LL. resultans, seu ex Aurea Bulla, & Constitutionibus imperialibus, capitularibus Imperatoriis : hoc pro lege fundamentali receptum erat, quod in capitularibus Caroli M. sancitum est. Statuta hæc erant pragmatica a membris ex Clero aliisque selectissimis de Secularibus propter negotia Regni prægnantia consultantibus tali modo resultantia : quod quævis commissio ex Episcopis partim, partimque ex Majoribus regni pro suo statu æqui bonique habuerat, tanquam Lex Imperii propolita, confirmata, & promulgata fuit ; & si vera sunt, quæ Baluzius in præf. commemorat. & Petrus de Marca l. 6. de concord. S. R. L. advertit, opiniones SS. PP. statuta conciliorum ab Episcopis in Sessionibus Imperialibus fuerunt proposita, sæpiusque unanimiter acceptata, & tandem harum copiarum ad alias provincias delatæ vim legis obtinuerunt. Hac arte quantumvis antiquiores Ca-

rum aliquid expectare. Quamobrem ista, quam nunc homines prætendunt necessitates, & quarum causa se impune putant, res sacras in usus communes vertere, licet tunc hominibus futura essent, Deo tamen præsentibus erant, quodque Spiritu suo statuit Ecclesia, tenendum cunctis diebus, usque in finem sæculi voluit custodiri, &c.

(c) De rebus autem Ecclesiarum injuste retentis sub occasione quasi licentia obzenta a Pontifice, volumus, ut a Legatis nostris in potestatem Pontificis, & Romana Ecclesia celerius redigantur.

nones jus civitatis firmitus obtinuerint, quibus antea incerto Marte modo ab aliis pareretur, modo impugnarentur; certum tamen est, ut antiquiores habitos fuisse Decretalibus quibuscunque ab Isidoro citatis; certum est, quod sua introducendi methodo non novum instituerint statum, sed jam plene constitutum præsupposuerint haud aliter, quam si pro bono publico Juris Helvetici uniuscunque Cantonis (ut dicunt) seu status legati convenientes in unum leges quasdam statuunt ad firmandam statuum tranquillitatem, inde argui non potest, quod antea *non fuerit*, vel adhuc *amplius* non sit status a statu distinctus. Quin imo facta Caroli M. cum Hadriano Pontifice, & Hadriani cum Carolo evincunt, a primo Germanorum Imperatore Carolo M. agnitam fuisse potestatem Pontificis in temporalibus & spiritualibus distinctam; novimus equidem Carolum M. non omnia Pontificis postulata admisisse, nec Hadrianum Imperatoris. Quod Agobardum attinet dicentem, *ex quo tempore receptum est, non aliud esse agere cuiquam adversus Canones, quam adversus Deum.* Non sequitur, id mero ex indulta humano provenisse, & ideo per successores sicut alia omnia decreta, si ita visum fuerit, revocari posse; legatur *primo reflexe contextus*, *secundo* non bene diceretur: in Symbolo Apostolico non continetur *ly Filioque*, ergo Ariani innocenter damnati sunt? Monothelismi anterioribus seculis de duplici voluntate Christi mentio nulla facta est, ergo primum id de fide credendum esse provenit ex mera auctoritate Ecclesiæ? hoc tunc temporis opus, hic labor erat, ut nexus Ecclesiæ cum Regno, & Regni cum Ecclesia perpetuo conservetur!

POSTULATUM HIST. IO. Sæc. X.

Ecclesia Romana sicut fidelium multitudine, ita exercitio potestatis proficiebat. Postquam Fidei Christianæ lux affulsit sub Constantino M. a S. Sylvestro P. usque ad Papam Constantinum Syrum ad tempora Justiniani per 400. annos primatum suum firmarunt 50. Pontifices: a Constantino usque ad Greg V. tempora per seriem continuam 56. Pontificum annuente maxime Carolo M. ejusque successoribus Ecclesia maxima sumpsit incrementa, & a Greg. usque ad Bonifacium VIII. summæ potestatis participes facti, dicuntur Pontifices in coronandis Imperatoribus. Hæc quoque Epocha celebris & notatu digna est, quia Ecclesia non tantum indulgente, sed adprobante ad normam feudorum beneficia ecclesiastica ætati priori (si exceperis præteriti ad finem vergentis seculi statum) incognita erigebantur, quæ hodie dum speciem Feudi Ecclesiastici constituunt. Mos iste fruendi beneficio tali forma instituto passim in Italia, Gallia, & Germania propagatus est, parvum nimirum tunc Regna hæc uni Domino, Francicis nimirum Regibus, quamdiu stemma Carolin-

colingicum sceptrum Imperii rotabat. Extat etiam concessio Regis Theodori III. facta Aigliberto Ep. Cenomanensi, vi cuius illi monetæ cudendæ jus datum est. (a) In Electionibus ad beneficia majora præcedebat 1. Electio cum consensu Cleri & plebis facta. 2. Electus præsentatus est Regi, ut illi bona Ecclesiæ temporalia cum Regalibus per investituram conferret tanquam Dominus Feudi. 3. Ordinatio subsequēbatur.

COROLLAR. EX POSTULATO X.

ET REFLECTIO IN SÆC. X.

SI unquam, hac profecto ætate ad apicem ostendisse videtur Ecclesia Dominium altum & eminens in res, & personas Ecclesiasticas distinctum a Dominio alto & eminente Principis secularis. Nam coronare Reges, transferre rerum dominia, instituere feuda, conferre jus patronatus, concedere investituras, gaudere jure cudendi monetam, quidni hi actus sunt, nisi tales, qui inter Regalia censentur, & solis his competunt, in quibus agnoscitur perfectus, & independens status. Disputant Scholastici de Dominio Clericorum; rapiantur rigidiores ob discordantes Canonum textus, auctorumque sententias in eam opinionem, quæ negat, Clericos bonorum, quæ ex beneficiis recipiunt, esse Dominos, nobis certum est, 1. Clericos adhuc in communi viventes Chrodegangi tempore verum exercuisse dominium circa *stipendia Missarum*, & *jura stole* irrequisito præside communitatis (b) disponebant de iis ad libitum, nisi data fuerint communitati. Certum nobis est 2do pariter disposuisse circa *distributiones quotidianas*, quia dabantur tanquam stipendium laboris, denarius diurnus, & remuneratio industriæ specialis clericalis. Certum est 3tio non ademptam fuisse iis facultatem disponendi circa bona *parsonalia*. Utique non minoris erant conditionis, quam alii pauperes ostiatim mendicantes, vel ii, qui in Xenodochiis sustentantur, qui, quæ recipiunt ex elemosinis, vel in panis quotidiani aliorumque ciborum distributione parcius comedendo sibi subtrahunt, pleno jure sibi comparant. Quidni ergo & Clerici, qui inter pauperes numerabantur, naturam eorum secuti sint? votum paupertatis non emittebant, ergo quilibet *parsonalia*, & *industrialia* juris sui tuto facere poterat. Cum itaque quaestio, quæ inter Theologos movetur de *bonis beneficialibus* sit, quæ in-

F

(a) *Thomasin. p. 1. l. 2. c. 9.*

(b) *Regul. Chrodegangi cap. 32. apud Harduin tom. IV. pag. 182.*

intra Ecclesiae acquiruntur ex titulo beneficii vel dignitatis Ecclesiastica: ut argumentum in forma procedat, intueri libeat, num Ecclesia Clericis horum verum dominium adjudicaverit? Nobis postquam novem priorum seculorum tempora distincta legimus a posterioribus; & divisionem Ecclesiae in *nascentem*, seu *patientem*, *adolefcentem*, *ditescentem* reperimus, haud difficulter visum est respondere pro rata temporum ad discordantiam Canonum, ad Patrum nonnullorum rigidiores sententias: accedunt hisce varia recentiorum Canonum dispositiones, in specie Constitutio Julii III. *Cum sicut*. 1550. (a), quibus merito adjungi potest, quod de beneficiatis Curatis disposuit Trid. Sess. 24. de reform. c. 12. ubi secundum probabiliorem non *legem poenalem* dundaxat statuit in eos, qui intra bimestre professionem fidei non emiserunt, sed vero perceptionem fructuum inhabiles declarat, & consequenter omnem dispositionem annullat, licet eorum frequentaverint, missas fundatas legerint, actus parochiales exercuerint, inquit, *fructus non facere suos*, adeoque ad eorum restitutionem illos compellit, supponit ergo ad ius possessione beneficii, impletaque conditione beneficiatum evasurum Dominum bonorum percipiendorum. Sit etiam, quod recentiores quidam Canones Clericis testari prohibeant, aequè minus ratione domini hæc prohibitio eos privat, quam pupillos, etsi ante annos pubertatis de patrimonio disponere sine præscitu tutoris, aut curatoris lege prohibeantur. - Ex his sic arguo. Thesis hujus academicæ de dominio Clericorum decisio non habetur quidem ab ullo concilio; *certitudinem tamen moralem* vix non attingit sententia posterior. Ex hypothese siue *probabilitatis*, siue *certitudinis morales* præsupposita quæro, a quonam Clerici habeant dominium fructuum beneficialium, quod ante divisionem, & etiam post Simplicii divisionem immediate non habuerunt? an non ab Ecclesia? nemo dat, quod non habet: neque *plus* dat, quam habet: *nec ullus* patitur dari, quod *suum non est*. De cætero divisio bonorum est utique titulus sufficiens ad acquirendum dominium? nam si divisio hæreditatis paternæ quoad bona sufficientia & superflua filiis dat verum

(a) Nos attendentes fructus, pecunias, & alias res occasione Ecclesiarum & beneficiorum pro tempore provenientes, licet, postquam ad manus beneficiatorum pervenerunt . . . non ulterius in Ecclesiasticis, sed potius ipsorum beneficiatorum propriis, & ab eis acquisitis bonis judicari, & propterea quodammodo pro secularibus & profanis haberi consueverint, nihilominus donec ipsi beneficiati pecunias non exegerint, & fructus non perceperint . . . semper ipsarum Ecclesiarum, & vere Ecclesiasticos esse, & senseri debere.

dominium in portiones acquiritas, in quas, dum adhuc in una massa erant congestæ non nisi ad rem, & quoad ea, quæ necessaria erant ad sustentationem? quare non & Clericorum facta altera, vel rationabiliter præsumpta divisio, qualis allegari potest in divisione (ut vocabant) mansi ab ea, quæ erat capituli? item a potestate cudendæ monetæ Ecclesiæ privatæ concessa, &c. implicante omni alio fundamento pro asserti veritate, nimirum, quod Ecclesia concesserit beneficia per modum feudi, stat fortis *præsumptio* pro ratione, cum res *allodialis* in massa communitalis Ecclesiasticæ in divisione per præscriptionem plusquam 100. annorum facta sit feudalisi pacto tacito, ut beneficiatus præstet obsequia, quæ Ecclesia & officium ejus exigit, secus omnes beneficiati non ex titulo charitatis solum, sed & justitiæ ad massam communem ærario Ecclesiastico restituere, & Ecclesia teneretur in irritum revocare qualescunque dispositiones privatorum, quæ cederent in detrimentum manifestum thesauri Ecclesiastici: quod cum non factum sit, sequitur Clericos, sicut alios feudatarios circa bona beneficialia non esse mere usurarios, sed usufructuarios, habere verum dominium *utilitatis*, & penes Ecclesiam tanquam dominam feudi stare dominium *proprietas*, De quo plura sequenti seculo.

POSTULATUM HIST. II. Sæc. XI.

EX responso Henrici V. ad Paschalem II. (a) & antiquitate historię currentis periodi plusquam certum est, ea ætate non minorem fuisse libertatem Vasallorum in Ecclesiam, quam Ecclesiæ in Vasallos: hinc cum in Germania plerasque Ecclesias Episcopales erigerent Imperatores, & prædiis, ditionibusque suis locupletarent, regiarum nominationum ex jure quodam patronatus competentium jaciebantur fundamenta: incipiebantur investituræ per annulum & baculum pastorem; & quamquam ea symbola sint spiritualis Potestatis, consultissime tamen Ecclesia eo usque dissimulabat, quamdiu *intentio* bona, & finis *honestus* a violatione Canonum antiquorum actionem hanc Principum piissimorum excusare visus est: erant enim ab omni livore, avaritia, ambitione alienissimi, & studium unicum eorum fuit promotio Religionis, & zelus Domus Divinæ promovendæ, officium nimirum Advocati, protectoris, & defensoris, non jurisdictionem, aut dominium exercere volentis præstati.

F 2

(a) Cessurum se restituri, atque libertatem electionum permissurum, si modo Præsules feudis quoque & dominiis cederent, quæ beneficio Imperatorum obtinuerent. *Via. doctiss. Baribl. in dissert. prælim. de concordat.*

terunt : an Pipinus & Carolus M. nominaverint, & investituras dederint, non parum inter historicos litigatur, hoc tamen extra controversiam est, hoc præsente sæculo, vix non a pluribus sacerdotia, & Ecclesiasticas dignitates mercatui, vel plus offerenti fuisse exposita, cui simoniacæ pravitati Conc. & Præsules nunquam non fortiter restiterunt, ut videre licuerit in Sec. XII.

COROLLAR. EX POSTUL. XI. ET REFLECTIO IN SÆC. XI.

PRimitus sciendum, nil tam naturale, quam ut cujuslibet rei naturæ prius inspiciatur, operæ igitur pretium erit ostendere, quomodo hodie dum beneficia & dignitates per modum feudi ab Ecclesia dari vocanda sint, & quod Ecclesia horum vera Domina independens & perpetua dicenda sit. Exemplum sumamus a *materia & forma* velut causis constitutivis intrinsecis *fundationis*, & ab *intentione fundatoris*. Quando fundator fundum aliquem, (unde & fundator vulgo dici solet) Domino Deo in perpetuum servitium pro redemptione animæ suæ tradere constituit, partem fundi sui elegit pro construenda Ecclesia, eandemque sufficienter dotando, vel Clericis, vel Religiosis in proprietatem dare decrevit, ea *conditione*, non ut hic, aut ille in individuo semper, sed ejusdem Clericatus subiecta in loco a se fundando Deo omnipotenti deservirent, tacito *intercurrente pacto* pro se, suaque prole & parentela, quin & tota militante Ecclesia indefinenter Deum orarent, ad causam adeo piam prosequendam sibi constabat animus : quia vero fundator noverat in sua potestate non esse, hujusmodi fundum seu terram a jure seculari in jus Christi & Dei cum auctoritate transcribere dignitates, & beneficia animo præconcepto erigere, jura & privilegia statueret &c. nisi quis Ecclesiæ nomine adesset, qui donationem acceptaret, & potestatem haberet, omnes ejusmodi titulos Ecclesiasticos erigendi, & omnem fundum amodo in jus Ecclesiasticum transferendi : accessit Episcopum, vel ejus superiorem, rogavitque, ut materiam, seu glebam terræ a se oblatam Dei & Ecclesiæ nomine ratam acceptaret, ea tamen *conditione*, ut illic perpetuo duraturam, eam induceret formam, quam ipse fundator intendisset, videlicet, ut crearet, & erigeret dignitatem, vel Abbatialem, vel Ministros alios constitueret, qui animarum salutem invigilarent : est quippe fundatori de sua substantia libera disponendi facultas utroque jure concessa, cum unusquisque rebus suis eam legem imponere possit, quæ sibi libuerit. *L. quoties de donat. quæ sub modo.* Ita quoque inquit Rota Romana decis. 11. de jure patron. sub

n. 3. in antiquis (a), & sic beneficium prius est beneficiato, Prælatu-
 tura Prælato. Explicatio hæc dat intelligi, a fundatoribus non solum
 dominium utile, sed & ipsius proprietatis vere in Ecclesiam transferri, five
 dein hoc fiat, ut radiis his subsidiariis magis splendescat; five ut ex gente
 hoc tempore, (jus manuale tunc præcipue vigeat) protectionem spe-
 rare posset ab ipsa Ecclesia: hæc vero inito pacto cum patronis ali-
 ter providere nequit, quam natura beneficii requirit: conditiones, si
 a feudatariis non impleantur, merito post correctionem canonicam de-
 ponuntur, aliique instituuntur: quæ major ratio pro nostro instituto
 afferri poterit, quam quæ elucescit ex ipsa natura feudi? beneficiati
 curati Vasalli sunt Ecclesiæ, sicut membra S. Imperii Summi Impera-
 toris: Imperator tanquam Caput supremum est Dominus directus feudi-
 dorum: illi soli juramentum fidelitatis præstatur, ille id nulli debet:
 Caput Ecclesiæ neque ob bona temporalia patrimonii S. Petri, neque
 ob bona temporalia beneficalia ulli exhibet tale juramentum, benefi-
 ciati omnes vel Pontifici vel Episcopo, nec obstat, quod ab initio in-
 vestituram dederint ipsi Imperatores, non renitente Ecclesia; nam prudentiæ
 lex docet, non omnia esse facienda, quæ quis potest, non omnia danda,
 quæ quis habet, nec omnia, quæ scit, dicenda esse. Neque enim, quid-
 quid Principis potestati permittitur, juris necessitati subicitur (b): quin
 etiam observat prudens hanc munificentia legem, ne quod dat meritis,
 subtrahat immeritis.

POSTULAT. HIST. 12. Sæc. XII.

Cum coepere Reges & Imperatores libertatem electionum proterere,
 nundinari Episcopatus, Episcopos obtrudere tanto ministerio indignos,
 vel eidem impares, statim Pontifices, & Episcoporum concilia insur-
 rexere, opposcentes Nicæn. I. can. 6. Conc. Antioch. can. 19. & 23.

(a) Non ante beneficium potest dici essentialiter beneficium Ecclesiasticum, quam
 possit in titulum assignari, nec esse jus speciale, quam per Episcopum fuerit
 confirmatum, & approbatum seu institutum. Arg. ff. de rer. div. l. 1. S. Sa-
 cra in princ. & per Episcopum vel Superiorem ejus, ad quem pertinet, in ma-
 teria per fundatorem prius destinata, introducitur, & creatur forma beneficia-
 li, per quam res illa, quæ prius erant profana, & juris profani, efficiuntur
 juris spiritualis & Divini, & spirituales & Divina, seu informata jure spi-
 rituali, per quam formam sic introductam distinguuntur specificè a cæteris re-
 bus non beneficalibus & profanis.

(b) L. non quidquid, ff. de judiciis.

Conc. VII. oecum. can. 3. & Conc. Gen. VIII. can. 10. Item decreta Symachi in Synod. Rom. quod experti sunt Henricus IV., Henricus V., & Fridericus Barbarossa : quorum primus a Germanis proceribus regno spoliatus; acie victus est, quem Patrem tot annis Ecclesiæ rebellem filius deferuit Cæsar salutatus, Henricus V. dictus, qui acta Patris rescidit quidem, & decreta in Conc. Lateran. a Callisto proposita (a) acceptavit, & reciprocè compromisit (b) ut dissidia, quæ Sacerdotium inter & Imperium diuturno jam tempore gliscebant, tollantur : male autem servavit. De tertio Historici perhibent egregiæ indolis Imperatorem fuisse, si Othones potius in tuenda, quam Henricos in impugnanda Ecclesia fuisset immitatus, hoc in Italiam cum exercitu movente omniaque incendiis devastante, aderant Legati ab Imperatore Græco Emmanuele Commeno missi, qui unionem cum Ecclesia Romana & ingentem vim auri spondebant, si Pontifex Imperium Occidentis Græco restitueret, sed re infecta munera cum Legatis remissa Fridericus post 18 annos pacem cum Alexandro Venetiis iniit. Innoc. III. ab Imperatore obtinuit, ut ne consensus in Electionibus desideretur. Tot inter calamitates, quibus angustiata fuit Ecclesia, non defuere, qui eam regia liberalitate sub idem tempus consolati sunt, inter quas in specie memoranda venit Mathildis Comitissa, quæ ditionum suarum, universam substantiam Apostolo Petro moriens legabat anno 1115.

COROLLAR. EX POSTUL. XII. ET REFLECTIO IN SÆC. XII.

Nemo non noverit, nisi Peregrinus & hospes sit in historia, litigii pomum, de quo Sacerdotium inter & Imperium certatum est, hoc ævo versari circa Regalia quoniam velut jus Regale jus conferendi

(a) *Vid. chron. Frising. Ep. l. 7. c. 46. Concedo electiones Episcoporum & Abbatum Teutonici Regni, quæ ad Regnum pertinent, in præsentia tua fieri absque symonia, & aliqua violentia, ut si qua inter partes discordia emerferit, Metropolitanæ & Provincialium concilio, & iudicio saniori parti auxilium, & assensum præbeas. Electus autem Regalia per Sceptrum a te recipiat, exceptis omnibus, quæ ad Ecclesiam Romanam pertinere noscuntur, & quæ ex his jure debet, faciat. Ex aliis vero partibus Imperii consecratus intra sex menses regalia per Sceptrum a te recipiat.*

(b) *Dimitto Deo & Ecclesiæ investituram omnem per annulum & baculum, & concedo omnibus Ecclesiis, quæ in Regno vel Imperio meo sunt, canonicam fieri electionem, & liberam consecrationem,*

investituras per annulum & baculum sibi nonnulli visi sunt arrogare. Quapropter præmittere oportet, quid sit jus regale *Ecclesiasticum* (de politico, sicut in præc. reflex. de feudo seculari sermo non est) quo sensu a Germanis, & quo a Gallis accipiatur? in genere res, alia sunt illa jura Majestatica, quæ Imperio vel regno adjuncta sunt, quorum vigore Princeps summus facit, præcipit, permittit, quod ad Imperii vel regni *necessitatem, utilitatem, vel dignitatem, & decus ipsius tuendum* pertinet. . . dividuntur in *majora & minora*. Majora sunt, in quibus suprema potestas, & dignitas Principis elucet, ejusque *assibus* adhærent, & jura majestatica dicuntur. *Minora* ad utilitatem comparata sibi jura sunt. Inter prima regalia Ecclesiastica in Germanica censentur *jus primarum precum*, sic appellatum, quod semel dundaxat in una, eademque Ecclesia, sive Cathedratica, sive Collegiata, sive Regulari, Imperatori & Regi Rom. concedatur facultas nominandi personam idoneam ad simile beneficium primo vacaturum.

Hoc jus verisimilius natum dicitur ex *inveterata consuetudine*, *Apostolica* etiam *auctoritate roborata*, id declarant verba formularum: *cum nobis ad prædecessorum imitationem ex inveterata consuetudine etiam auctoritate Apostolica roborata jus competeat preces concedendi*. Cui accedit bulla Apostolica his verbis: *quia Ecclesie fidelem advocatum te docuisti tanquam ipsius Ecclesie legitimus pugil & athleta &c.* alii existimant id ex mero Pontificum indulto pullulasse. Sit, quodcunque velit, hoc privilegium firmat regulam in oppositum. (Nam I. Imperator jus non habet conferendi beneficium) Hic modus loquendi de collatione beneficiorum penes laicum stante est improprius & abusivus, rationem vide in reflex. XI. jus autem habet *nominandi personas idoneas* collatoribus, prout etiam patronus Laicus *presentare* potest ad beneficia juris est notissimi, qui postea auctoritate Ecclesiastica instituuntur, prout etiam, ut Viri docti Ecclesiis præficerentur, & pauperes studiosi specialiqua beneficiorum Ecclesiasticorum ad disciplinas invitarentur, & aliquam obtinerent antea acti laboris, & in studiis consumpti patrimonii sui remunerationem, synodus Basileensis & summi Pontifices quibusdam universitatibus potestatem fecerunt gradu aliquo insignitos nominandi ad beneficia, ut de Lovaniensi universitate tradit Bek ad I. R. I. can. n. 20 &c. sola tamen consuetudo, vel præscriptio immemorialis hoc jus laico conferre non potest, quia principale requisitum facultas scilicet possidendi jus Ecclesiasticum sine indulto Papæ deficeret, cum collatio beneficii res sacra, & spiritualis sit. *Casus non fictos, sed factos* infelicitis eventus talis *attentata*, vel *re ipsa usurpata* collationis beneficiorum absque præscitu & consensu Ecclesie non paucos enumerat historia Ecclesiastica. *Demus esse verum, quod docet Fritschius de prec. cap. I. in fin. jus*

hoc Principibus magis, quam Episcopis convenire tanquam rem omnino temporalem & profanam, sequeretur, quod taliter nominati possent facere fructus suos, etiamsi Ecclesia eos ad hoc vel illud beneficium non instituisset; cum res temporalis sit separabilis a spirituali: & se haberet, sicut actus jurisdictionis ab actu ordinis &c. At nullus vere beneficiatus habetur, teneturque intrusus ad restitutionem fructuum perceptorum; nam ruente principali ruit & ipsum accessorium; inde liquido constare potest status a statu differentia etiam in temporalibus. In Gallia regalia in specie & hodierna acceptatione jus sunt, vi cuius gaudet Rex potestate fruendi proventibus Episcopatum vacantium, qui sunt in regno ejus, & disponendi de beneficiis, usque dum novus Episcopus sumserit possessionem, juramento fidelitatis posito aliisque formalitatibus in Francia requisitis ad claudenda regalia.

Circa originem variæ opiniones ventilantur, quarum una id a pura liberalitate Ecclesiæ, altera vero jure per Ecclesiam coronæ incorporato provenisse existimat. fundamentum utriusque sententiæ eidem innititur, quo jus primarum precum Imperatoris in Germania. de anno, quo prima vice regalia hæc jus civitatis obtinuerunt, equidem altercatur. nonnulli horum vestigia in can. 4. Conc. I. Aurelian. anno 507. vel 511. invenisse credunt, quod difficulter probabile, cum Clerici id temporis omnia adhuc in communi possederint. Plures volunt, Hadrianum I., qui obiit anno 795. id Carolo M. pro donatione remuneratoria concessisse. Plurimi vero jus hoc in linea Merovingica & Carolingica ante sec. 12. penitus ignotum fuisse prætendunt, eo quod antiquissimus titulus, qui regalium meminerit, sit primum de anno 1161. ubi Rex Ludovicus VII. le jeune seu Junior de Episcopatu Parisiensi, inquit, *Episcopatus & regale in manum nostram venit*. Hæc est sententia de Marca dans un mémoire, qu'il composa à la priere de l'Assemblée du Clergé de 1655.

A seculo 12. emanatæ sunt Bullæ Papales multæ jura regalium auctoritate Apostolica roborantes: una ex illis ab Innoc. III. 15. Aug. 1210 data est Regi Philippo; altera a Clem. IV. 13. Septem. 1267. data S. Ludov.; 3tia a Greg. X. anno 1271. missa Abbati & Priori S. Dyonisii in Gallia. -- Hæc etiamsi prima fronte status Ecclesiastici formam non leviter diminuere videantur, cum magis magisque extollunt, ejusque firmitatem & independentiam corroborant. Quæcunque enim eligatur opinio de horum origine, certum est tamen, quod a tempore Apostolorum non viguerit, semperque a quingentis & pluribus annis Ecclesia exercuerit sine interventu Principum, fuit adeoque in

in tranquilla possessione a nemine ratione huius impugnata : in recognitionem & gratam memoriam tot a Laicis Ecclesiae praestitorum beneficiorum privilegia haec concedere poterat, & concessit Pia Mater Ecclesia, ut patet ex anteced.

POSTULAT. HIST. 13. Sæc. XIII.

CUM Dominicani & Franciscani barbaras Tartarorum mentes Evangelio uberrimo inde secuto fructu mitigare laborassent, inter plures calamitates, quas Ecclesia passa est in Italia, tum ob Gibellinorum & Guelphorum factiones, tum ob Friderici II. Oenobarbi Nepotis per 30 omnino annos Ecclesiam vexantis immortale odium, & ob schisma Græcorum a Photio excitatum sub Michaelæ Cerulario resuscitatum, non defuit vigilantia pastorum insudare, ut Terra Sancta recuperetur, & pax firma & stabilis Græcos inter & Latinos statuatur. Utrumque suo in regimine efficere conatus est Innoc. IV. subsidia pro recuperatione locorum vestigiis Salvatoris nostri sanctificationum per universum orbem petendo ; alterum, quod assequi negaverat accelerata mortis instantia, tandem ad finem beatum perduxit Greg. X. & Michael Palæologus missis Lugdunum legatis ; Concilio huic præsens adfuit S. Bonaventura non obstante vix fere placabili persecutione Ecclesiae, ea tamen in materiis *Ecclesiasticis & Civilibus* sua prærogativa, quibus antiquitate possessione imperturbata semper gavisa est, non *signate* tantum sed *exercite* monstravit editis salutaribus statutis, quorum quædam legenda subjicimus in reflexione sequenti.

COROLLAR. EX POSTUL. XIII.

ET REFLECTIO IN SÆC. XIII.

Non nisi singulari Divinae providentiæ consilio factum esse fatendum est, quod *nascente & adolescente* Ecclesia in oblationibus ab Ethnicis Imperatoribus *nunquam* vel raro, vel *non constanter* fuerit impugnata, magis adhuc admirandus erat status reipub. Christianæ, postquam sub Constantino M. ditescere, & florescere coepit, subitoque denuo ad extrema devolutus est, cum mortuo Augustulo orbis christianus hæreticis Principibus subiceretur, nullusque penitus Catholicus Rex, ne quidem exiguae provinciae dominaretur. Italiam enim occupaverat Rex Arianus, Galliam Principes Burgundiones & Gothi, iidem *Ariani*, & *Franci* adhuc gentiles partiti erant, Hispania pariter Gothos Arianos passa est.

dominari : universa Africa Genserico dirum Tyrannum arianum alue-
rat : universum vero Imperium orientale Zenonem Imp. Eutychianum
revereri cogebatur. Nihilominus scimus a Simplicio P. sub Odoacre
Rege Romam occupante, barbaris Arianis eam replentibus perinde ac
in summa pace, eadem auctoritate & libertate, qua semper ante Præde-
cessores Pontifices insidere Cathedræ Petri, universis Ecclesiis sancire le-
ges, cognoscere causas, definire sententias, illos exauctorare, hos pro-
movere, illos in Sedes Episcopales restituere, relevare oppressos, fastu-
elatos deicere, obsistere omnibus, insuper ab oriente & occidente su-
scipere legationes, in omnibus denique arbitrum ipsis, atque judicem
confidere, & ubi corpore non posset præsens assistere legationum au-
ctoritate, ac per vicarias præfecturas tum occiduo, tum orientali sem-
per orbi præsto fuisse. Dispositiones, mutationes, alterationes versa-
bantur *tunc*, sicut *nunc* circa materias etiam, ut dixi, civiles, ab utro-
que foro successu temporis juris civilis auctoritati longe præhabita :
pauca delibare placeat : 1. Ad testamenta Juris Romani ordinatione
certa requiritur solemnitas : at testamenta, seu pia legata in omni foro
hodie subsistunt sine juris solemnitate. 2. Leges civiles ad solius ordi-
nariæ præscriptionis initium, ad extraordinariam vero nullam bonam fi-
dem requirebant. Correxit hanc legem Ecclesia, & ad omnem tam
inchoandam, quam continuandam requirit bonam fidem. 3. Jus Ro-
manum præter uxorem permisit concubinam unam, Ecclesia prohibuit,
& prohibitionem hanc modo ratam habuit potestas secularis : 4. Jure
Romano hæredes non tenebantur resarcire damna, quæ intulit defunctus.
Ecclesia præcipit pro viribus hæreditatis reparare damna, ut defuncti
conscientia exoneretur. 5. Jure Romano olim nequidem alimenta dare
quis cogebatur ex damnato coitu natis ; correctio facta est ab Ecclesia,
& a foro politico acceptata. Leges hæ correctoriæ continentur in Cor-
pore Juris Can. quod expressa imperii constitutione a Friderico II. in
Comitiis Moguntinis an. 1236. publicata receptum, atque roboratum
fuit, de Jure Romano nihil invenitur simile. Hoc seculo varia quo-
que evulgata sunt decreta, (a) quæ res tangunt mere temporales, con-
tra quæ reclamatum non est a foro politico, nisi dum Frider. II. deba-
chari in Ecclesiam coepit, quibuscunque tamen Ecclesia fuerit spoliata,

(a) Can. 41. Lateran. IV. anno 1215. *Præscriptio cum scientia rei alienæ
interdicitur. Can. 44. Feudorum aliorumque bonorum Ecclesiasticorum alie-
natio licet probata per Laicorum constitutiones, non valeat sine consensu Ec-
clesiasticarum Personarum. Can. 59. Religiosi non fidei jubeant sine Abbatis
vel Capituli consensu.*

hæc omnia a successore Rodulpho I. iusta sunt restitui : æquum enim censere non poterat religiosissimus successor, ut, quod publica promulgatione in comitiis Mog. & recessibus Spirens. an. 1291. in Corpore Juris Can. auctoritate Cæsarea fuerit adprobatum, denuo lege omni posthabita immutetur. Possesse leges corrigere, præscriptionem nullam absente bona fide declarare, alienationes bonorum Ecclesiasticorum sine consensu Episcopi reddere irritas, prohibere fideiussiones; actus hos, qui non judicaverit pullulare a statu distincto, nescio, cur justos demum agnoverit, his se conformarit, & acceptarit status politicus? cur non continuo religiosos & alios cives ex adverso habiles ad fideiubendum etiam sine consensu Prælati mandato decretorio voluerit? enimvero vel actus hi sunt derogatorii juri Majestatico politico? & sic filere non potuit, quin actus opponat actibus ad vindicandum jus? vel silentio suo confirmat, & agnoscit ipso facto in Ecclesia potestatem ferendi leges etiam circa materiam adiaphoram, & *illimitate* circa ea bona, quæ immediate pertinent ad Ecclesiam.

POSTULAT. HIST. 14. Sæc. XIV.

NOVUM exemplum potestatis suæ in temporalia mundo dedit Ecclesia Romana & Gallicana hac ætate : 1. Cum Clemens V. Joannes XXII. & Bonifacius IX. annatas seu fructus imi anni Ecclesiæ vacantis postularint : 2. Cum extincto ordine Templariorum equitibus S. Joann. Hierosol. bona eorum tradita fuerint. 3. Cum pro ferendo auxilio ad expeditiones terræ S. Clerus Gallicanus decimas suorum proventuum in sexennium addixerit, & Lugdunum ex permutatione cum Episcopo, cui parebat, Regi cesserit Anno 1322. gravissimum dissidium, quod inter Philippum pulcrum & Bonifac. VIII. ardebat Clerum inter & Religiosos, composuit Benedictus XI. præter Wiclefistas, quorum errores sequenti seculo dabimus, errarunt hoc tempore Marsilius, Menandrianus, & Joannes Jandunus Anno 1324. docentes : Christum ex debito solvite vectigal, Ecclesiam temporalia possidere non posse, Imperatoris potestatem etiam in sacris prævalere &c. &c. &c.

COROLLAR. EX POSTULATO XIV.

ET REFLECTIO IN SÆC. XIV.

QUO tempore, a quo fuerint inchoatæ? an extensio annatarum, duratio in perpetuum, qualitas, & quantitas quænam justa, quænam injusta opinari possit? nostri fori non est, de hac re sermonem institui

tuere : judicamus simpliciter potuisse & posse summos Pontifices petere annatas, ut succuratur expensis incredibilibus Ecclesiae, tum ob bellorum undique tempestates, tum ad officialium Rom. curiae sustentationem faciendis : sit, quod cessantibus hisce titulis extingui deberent annatae, non cessat tamen unquam principalis ratio, quae est recognitio supremæ potestatis Pont., & rememoratio obedientiae inferiorum Prælatorum summæ Sedi præstandæ, ex qua ratione olim Anglia sponte sua annuatim solvebat denarium S. Petri. Nobis facile hujus petitionis æquitas roboranda esset paritate desumpta a dominatoribus terræ nostræ, quæ a S. R. Imp. se avulsi; gens hæc licet libertatem nacta sit stabilitam multis firmatam privilegiis, reipub. tamen in signum subjectionis annuatim certam pecuniæ summam præstat : de aliis principibus notum est, eodem præire exemplo, quidni & Ecclesia, quæ statum præfert? sed aliud consequentiæ argumentum inde in sinum nostrum fluere animadvertimus : nimirum i. quod, sicut Principis territorium referat statum perfectum, quia dominium altum & jus in bona civium pro bono publico in usum alium convertenda exercet; sicut quoque plurimi intersit communitati, si Princeps dignitati suæ congruam habeat sustentationem, & ob hanc rationem pro rata temporum a subditis staturas augere vel minuere possit; ita pariter Ecclesia referat statum perfecte distinctum in spiritualibus & temporalibus, quia æquale dominium altum exercet in bona Clericorum certos fructus vacante beneficio sibi reservando : huic exercitio juris nullum brachium seculare se opposuisse legitur, soli Clerici de excessivis petitionibus de abusu in Conc. Constantiens. & Basileensi conquesti sunt; imo præteritorum quasi immemores eo devenerunt, ut annatas de simonia insimularent, ut pluribus videre est in sequentibus. Dixi *immemores*; Excellentissimus D. Barthl in dissert. de concord. occasionem annatarum, inquit, dedisse Episcopos ipsos Angliæ, qui licentiam quot annis petiere a sede Apost. petendi annatas, seu primos fructus Ecclesiae vacantis. Hos nemo simoniae arguit : si his, cur non sibi jure id tribuere potuisset Ecclesia? — restaret, ut pauca referrem de duobus aliis punctis supra in sec. XIV. relatis; quoniam vero cuique vel mediocriter juribus instructo adparet, quæ posset fieri illatio ex translatione bonorum Templariorum ad equites S. Joann. ex permutatione ab Ep. cum Rege ratione Lugduni facta, ex erronea doctrina, quod Ecclesia temporalia possidere nequeat; supervacaneum censemus plura de his mentionem facere.

POSTULATUM HIST. 15. Sæc. XV.

QUos Patres & progenitores colere videantur ii, qui nimio livore in bona Ecclesiastica debachantur, detexit Conc. Constant. 1409: quod præter alios sequentes proscripsit errores Wicleffi 1. Dominos seculares a Diabolo esse seductos, ut Ecclesiam dotarent bonis temporalibus: 2. Ditare Clerum esse contra regulam Christi: 3. Contra scripturam esse, quod Ecclesiastici habeant possessiones. 4. Clericos, qui possessiones habent, & Laicos illis consentientes, omnes esse Hæreticos: 5. Augustinum, Benedictum, Bernardum esse damnatos, nisi poenituerint, quod habuerint possessiones. 6. Omnes de mendicantium ordine esse Hæreticos, & dantes eis elemosynas esse excommunicatos.

In sess. 4. & 5. ejusdem Conc. cum partim de superioritate Concilii supra Papam, de reformatione Capitis cum membris actum fuisset, illique sessioni non unanimiter subscriptum, res eadem in Conc. Basileensi resuscitata est, præcipue cum Eug. IV. Pisas avocasset Concilium: residui in Conciliabulo deposito a Sede Apostolica Eug. IV., & in ejus locum surrogato Amadæo Duce Sabaudia, Germana Natio neutrarum esse coepit, in eoque casu ordinarii Collatores, superhabitis reservationibus (Germania enim decreta Conc. Basileensis de abolitionibus reservationum accepit) stante hac neutralitate pro suo arbitrio beneficia conferebant: Eug. IV., ejusque Successor Nicolaus V. sedulam navaverunt operam, ut pax ab ipsomet conciliata in Germania consumaretur, eoque conventum est, ut in Concordatis Germaniæ 1448. medium teneretur ad compositionem ineundam; nempe, *nec omnia* includantur, Basileensium placita; *nec omnia* excludantur, quod Romana Curia gestiebat.

COROLLAR. EX POSTULATO XV.

ET REFLECTIO IN SÆC. XV.

Opponatur 1. contradictoria contradictoriæ, affirmativa negativæ, aut negativa affirmativæ, & solutus erit Gordius Wicleffi. 1. Seculares a spiritu bono esse ductos, ut Ecclesiam dotarent. 2. Ditare Ecclesiam non esse contra regulam Christi. 3. Non esse contra Scripturam, quod Ecclesiastici habeant possessiones. 4. Clericos, qui possessiones habent, & Laicos illis consentientes omnes *non* esse Hæreticos (ly *omnis* non æquivalet particulæ nullus juxta regulam hermeneutices). 5. Augustinum &

Bernardum, Benedictum non esse damnatos, quod habuerint possessiones. 6. Omnes non de Mendicantium Ordine esse Hæreticos, & dantes eis elemosynas non esse excommunicatos. Ulteriore refutationem postulanti respondemus illud Christi Salvatoris effatum; *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Concordata Germaniæ quod attinet, considerata sunt, ut vera pacta publica inter Sedem Romanam, & Nationem Germanicam circa materiam non mere Ecclesiasticam, sed *mixtam*, sive partim Ecclesiæ, partim Reipublicæ profanæ communem inita, in quibus cum utraque pars tanquam æqualis, & nullum supra se agnoscens iudicem haberi debeat, æqualem statum ex utraque parte præfert, & statuta non valuissent absque utriusque partis compaciscentis consensu. Hoc genus paciscendi transactio alio nomine vocatur.

SÆC. XVI.

PAngenda foret plurimarum rerum historia; si vel actorum in Anglia cum Henrico VIII., & Anna Bolena, item cum Elisabetha Regina Angliæ; si Concilii Basileensis decretorum, quæ cum certis modificationibus amplexa est Ecclesia Gallicana; si denique omnium sessionum per quadriennium, quas Tridentinum celebravit, notitiam dare susceperemus. Quare omnis omnibus, quæ ad propositum nostrum nil conducunt, ad ea convertimur, quæ inserviunt materiæ ab initio propositæ. In Anglia Henricus VIII. defensor antea Ecclesiæ acerrimus, post sceleratos, & a Summa Sede damnatos cum Anna Bolena concubitus, hostis ejusdem Matris Ecclesiæ infensissimus se Caput Ecclesiæ Anglicanæ declaravit, sanxitque, ut illi *propterea* omnium Sacerdotiorum vacantium integra vectigalia primi anni, quo quis Sacerdotium adeptus esset, ac omnium Ecclesiasticarum dignitatum decimæ persolverentur. Sævit in Thomam Morum olim sibi charissimum, eo quod comitiorum decretis subscribere noluerit, Pontificis auctoritatem ad mortem usque defendere, respondens, se toto septennio diligentissime incubuisse ad indagandam originem auctoritatis Pont., ac deprehendisse hanc potestatem, quam ipsi abrogarunt, non modo legitimam, sed etiam Divini juris & præscriptionis esse. -- Capitaliore adhuc odio D. Thomam Cantuariensem insectabatur, quod is pro defensione Ecclesiæ libertate Martyrii palmam retulisset, ac tantis honoribus cultus, ut maximis opibus illius monumentum auro, argento, gemmisque radiaret, quæ omnia alportavit, imo ipsum Sanctum in iudicium vocans damnavit. Nullam quidem non operam impenderat, ut Regem, ut Proceres Anglicanos ad fidem Antecessorum denuo amplectendam persuaderet; in hunc finem Cardinali

Polono Legato Apostolico Julius III. concessit facultatem relaxandi onus restitutionis iis, qui Ecclesiasticos redditus usurpaverant.

Verum e pumice aqua postulabatur: status Angliæ evaserat butuosior pro Ecclesia Romana sub regimine Elisabethæ Reginae, quæ quantum potestatis in Clerum arrogaverit, ex formula juramenti, quo omnes adigebantur desumi poterit, quo inaudito edicto merito obstupuere Principes Catholici, haud dignum justumque existimantes, ut unus eorum simile exemplum suo in Regno imitari tentaret (a). In Gallia sanctione pragmatica abolita, Conco data Gallie concinnata sunt anno 1515 inter Leonem X. & Franciscum I. Regem Gallie, hæc eodem fere constant ordine, iisdemque fere decretis, ac Pragmatica Sanctio. In Germania Tridentinum suam non in spiritualibus modo, sed & temporalibus potestatem sequentibus decretis palam fecit.

Sess. 14. dec. 9. *beneficia unius diœcesis nullo pretextu uniantur beneficiis alterius diœcesis.*

Sess. 21. n. 3. *Ubi nullæ vel tenues sunt distributiones quotidianæ, ad eam tertiam pars proventuum, & fructuum separetur, dividenda inter presentes divinis officiis.*

n. 4. *ubi ob loci distantiam vel difficultates, & incommoda magna Parochiani ad matricem Ecclesiam accedere nequeunt, invitis etiam rectoribus, constituentur novæ Parochiæ, assignata portione ex matrice: hac non sufficiente, adigatur populus ad suppeditanda necessaria.*

n. 5. *Ob Ecclesiæ paupertatem, & in casibus a jure expressis, Episcopi faciunt unionem Ecclesiarum Parochialium, vel beneficiorum curatorum, aut non curatorum cum curatis.*

n. 6. *Imperitis, sed honestæ vitæ Rectoribus Vicarii pro tempore dentur, cum assignanda fructuum parte.*

n. 7. *Ecclesiæ vetustate vel alias collapsæ restaurantur ex fructibus ad eas*

(a) Formula, quam Elisabetha Angliæ præscripserat emittenda ab omnibus Regni incolis.

Ego NN. prorsus testificor, & declaro in conscientia mea, Reginam esse solam supremam Gubernatricem, & istius Regni Angliæ, & aliorum omnium suæ Majestatis dominiorum & regionum non minus in omnibus spiritualibus atque Ecclesiasticis rebus & causis, quam temporalibus, & quod nemo externus Princeps, Persona, Prelatus, status, vel potentatus aut factio, aut jus, habet aliquam jurisdictionem, potestatem, superioritatem, præeminentiam, vel auctoritatem Ecclesiasticam aut spiritualem in hoc Regno: ideoque plane renuntio, & repudio omnes externas jurisdictiones, superioritates, atque auctoritates.

pertinentibus; qui si non sufficiant, patroni, aut fructuum ex illis percipientes, in horum defectu Parochiani contribuant: si nullo ex his modo reparari queant, beneficia transferantur ad Matrices, aut vicinas Ecclesias.

Sess. 24. n. 13. Ecclesiis Cathedralibus tenuibus, & Parochialibus egenis succurratur: beneficia tenuia non graventur:

n. 14. in provisione vel admissione ad possessionem beneficii non detrahantur fructus convertendi in usus pios

n. 15. tenuitati Ecclesiarum & beneficiorum subveniatur vel unctio plurium simplicium, vel suppressione aliquorum, de Patronorum tamen consensu.

n. 16. sede vacante Capitulum constituat economum curam rerum habiturum.

Sess. 25. de regular. n. 3. Monasteria quævis, præter Minorum de observantia & Capucinorum possidere possint immobilia.

Hæc, pluraque alia Trid. decreta Pius V. ubique promulgari toto vitæ residuæ tempore intrepide, & ardentissime curavit; huic eximiae vigilantiae egregium quoque conjunxit studium, quia Ecclesiastica bona tanquam Christi patrimonium, ministrorum ejus, & pauperum stipem consideravit, ut qui Deo dicati ex altari vivere debebant, juxta Apostolicum monitum se vere Dei ministros, ac ministeriorum Dei dignos dispensatores exhiberent. Plures salutare constitutiones edidit, ex quibus est Const. 75. ne ullus ordinetur sine titulo beneficii. (a) Resignationes passim obvias prohibuit, ne dum sacerdotia a cognatis in cognatos, ab avunculis vel patruis in fratrum aut sororum, quasi filios resignationis hæreditario quodam quasi jure pergerent, sacrum jus profano paulatim misceretur, ac pollueretur. An. 1568. bonorum Ecclesiasticorum ad supplicationes regias distractionem permisit urgente tunc, & evidenti necessitate (b) quam alieno autem prorsus animo fuerit jura invadendi

(a) Sane cum non deceat D. ministerio adscriptos cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere. A S. Conc Trid. inter alia decretum fuit, ne quis deinceps Clericus secularis, quamvis alias moribus, scientia & ætate esset idoneus, ad Ss. Ordines promoveretur, nisi prius legitime constaret, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad vitam honeste sufficeret, pacifice possidere, vel alias ordinari non posset.

(b) Bulla Pii V. dilectis filiis nostris Carolo Borbonio, &c. Gravi cum animi nostri molestia intelleximus . . . quam exhaustæ & afflictæ sine faculeates sue, totiusque temporalis domini, quantumque hujus ararii opes ob maximas impensas, quæ ad sedandos, & componendos exitiosos, periculosissimosque tumultus ab Hugnotis, & sue Majestati rebellibus in suo Regno concitatos, facere cogentur fuit, attrite, & penitus exanimata existant, adeo, ut pecu-

vadendi aliena; adparet ex quadam legati Teupoli Venetiani relatione; quæ in amplissima christiana Bibliotheca servatur, & quam constantissimi semper propositi quoquomodo Ecclesiastica jura tuendi, & neminem offendendi. elucet ex processu informativo Ecclesiæ Astensis cum Emmanuele Philiberto Duce Sabaudia, dum hujus prætensionem, illiusque gravamina & jurium tuitionem Cardinali jurium omnium peritissimo examinandam demandaverit: insignis hujus Juristæ Ecclesiastici fundamenta pro reflectione de verbo ad verbum reservamus, ex qua cuilibet volupe erit judicare, quæ inde corollaria emanent.

COROLLAR. EX POSTULATO XVI. ET REFLECTIO IN SÆC. XVI.

A Pertis qui oculis non videt, nec presbyta, nec myops, sed lumine læsus, aut omnino cæcus est. Historiæ perhibent Henricum VIII. se caput Ecclesiæ Anglicanæ declarasse, & propterea omnium sacerdotiorum vacantium, pensiones & fructus primi anni sibi arrogasse: Benevole Lector! Edic, cur sibi hunc titulum Henricus jurium rerumque veterum non ignarus assumerit? an quis errasse putandus est, si existimet, a deplorando Rege isto quæsitum esse titulum coloratum, ut hypothese sua subsistente coram universo se purgaret, quod juste percipere, & exigere possit proventus Ecclesiasticos, quorum alias thesi hac labente status laicalis inhabilem redderet; ergo monstrosum hoc extremum arripere sibi melius visum est: pedissequam habuit sui systematis Elisabetham, sed ex Catholicis Principibus nullum unquam: En quomodo pro Ecclesia sua vigilet universi Rector Deus. - De concordatis Gallia

H

nias, quibus Regnum ipsum ab eisdem rebellibus tueri ac conservari possit, fisci regii rationibus nullo modo valeat comparare: quare idem Annibal ejusdem Regis nomine nobis humiliter supplicavit, ut aliquod opportunum, & salutare subsidium ex bonis Ecclesiasticis dicti Regni ei subministrare vellemus. habita super his sicut urgens, & evidens necessitas, periculique magnitudo postulat cum Cardinalibus deliberatione matura - - tenora presentium injungimus. - - quatenus tot annui redditus & proventus quorumcunque bonorum immobilium Ecclesiasticorum etiam feudalium, & jurisdictionalium ad quas- cunque Ecclesias quovis modo spectantes, quod singulis annis ad summam 100. & 50. millium Francorum ascendant, ad tempus vobis bene visum cum potestate illos retinendi, affrancandi, & liberandi, &c. vendi, concedi & alienari possint.

idem redit iudicium, quod dictum est supra de Concordatis Germaniæ; cetera decreta Trid. & decretorum observantia, quam solícite urgebat piissimus Pontifex abunde exhibet possessionis antiquissimæ nunquam interruptæ continuationem etiam in temporalia, e si tanquam minus principalia, & accessoria, a jure conferendi beneficia non avellenda fuerint. Ampliorem jurium horum dilucidationem dat præsens responsio Cardinalis ad causam Ecclesiæ Astensis examinandam deputati ex Archivio vaticano a Raynaldo Annalium Eccl. Card. Baronii continuatore desumpta, & legentium oculis subjecta:

BEATISSIME PATER!

„ Vidi, ac pro tenui facultate mea diligenter consideravi, documenta,
 „ & alias scripturas omnes mihi de mandato Sanctitatis vestræ exhibitas
 „ super controversia immunitatis vertente inter Ecclesiam Astensem, &
 „ ejus feudatarios ex una, & illustrissimum Ducem Sabaudia, ex altera
 „ parte omnibus mature pensatis, videtur mihi talem Sanctitati vestræ re-
 „ lationem pro veritate, & justitiam esse faciendam.

„ Primum quidem Ecclesia ipsa cum suis oppidis, & jurisdictionibus,
 „ de quibus agitur, sibi a variis Imperatoribus, & Regibus concessis &
 „ donatis, ex præscriptione immemorabili 200., ut præsupponitur, &
 „ ultra tuta est, etiam quoad regalia, quæ tanto tempore præscribun-
 „ tur, & hoc solum Ecclesiæ sufficere videtur. Nec quidquam facit,
 „ si quando ingruentibus bellis coacti sunt feudatarii Ecclesiæ aliquid fa-
 „ ere contra suas immunitates, & sic præscriptionem interruptam vide-
 „ ri; quæ enim temporibus bellorum vi & metu compulsi facimus, no-
 „ vimus omnes nullam obtinere firmitatem de jure. (a)

„ Si tamen velimus etiam merita causæ attingere, Ecclesiæ Astensi do-
 „ nata fuerunt oppida hæc, & jurisdictiones a variis Imperatoribus & Re-
 „ gibus pro amore Dei, & pro salute animarum suarum adeo efficacibus,
 „ & prægnantibus verbis, ut non modo immunis reddatur, a quibusdam
 „ oneribus, quæ dici aut excogitari possunt, ut in ipsis concessionibus
 „ dicitur, sed etiam videatur, res donatas adeo avulsas, ut dismembra-
 „ tas fuisse juribus Imperii, ut nec *suprema* illa auctoritas, seu *præeminen-*
 „ *tia*, quæ in signum Majestatis in omnibus concessionibus intelligi so-
 „ let, reservata penes concedentes, ac donantes Imperatores, & Reges

remansisse videatur : prout specialiter videri potest in donatione facta
per Ludovicum Imperatorem. Fol. 2. & 3. in qua sic legitur : (a pu-
blico jure & dominio in jus & proprietatem Astensis Ecclesiæ transfun-
dimus , & delegamus , & remota totius publicæ potestatis inquietudi-
ne) & in donatione facta per Otonem Imperatorem fol. 6. & per eun-
dem confirmata fol. 17. in quibus hæc verba leguntur : (de nostro &
Regni jure & dominio , in prædictæ S. Astensis Ecclesiæ jus & domini-
um omnino transfundimus , & delegamus ; ita ut deinceps , & in po-
sterum perennibus temporibus habeat , teneat , firmiterque possideat
jure proprietario omnium hominum contradictionis inquietudine re-
mota) & ubi alias in omni concessione facta per Imperatorem , intel-
ligeretur reservata suprema illa præeminentia , id potest habere locum ,
quoad personam ipsius Imperatoris , a cujus assibus avelli non potest ,
nec esse potest penes duos , unde in Ducem non videtur translata (a)
Sed in casu nostro sumus extra omnem difficultatem , cum Maximili-
anus Imp. in concessione facta Duci Sabaudia specialiter & expresse si-
bi reservaverit jus istud superioritatis , obedientiæ & fidelitatis : ex quo
dignoscitur talem præeminentiam in Duce Sabaudia non inveniri , &
consequenter ipsum ea uti non posse.

Item talis præeminentia intelligitur reservata quoad subditos , & in-
feriores , in quos potest aliquo modo exerceri , secus quoad Deum &
Ecclesiam , in quos exerceri non potest , & cum Deo & Ecclesiæ do-
natur , talis præeminentia evanescit. Si enim par in parem non habet
arbitrium , multo minus in superiorem , prout est Deus & Ecclesia :
quod specialiter dicendum est , quando donatur amore Dei , & pro
salute animæ : quo casu valde absolum videtur dicere , ea , quæ
pro salute animæ in Elemosynam Ecclesiæ data sunt , posse aut virtute
ipsius supremæ præeminentiæ , aut aliquo quovis modo infringi , aut
revocari. Ita , ut si anima Imperatoris mediante tali elemosyna gra-
tiam , & liberationem obtinuerit a Deo , dicemus , revocata elemosy-
na revocari gratiam ? aut Deum a nobis deludi ? absit , ut senten-
tia Dei , quæ animam liberavit ; possit per actiones hujusmodi infringi.
Nec videtur attendenda distinctio Joannis Andreae distinguentis ,
ut cum donatur Rom. Ecclesiæ , non censetur reservata illa superio-
ritas , secus quando donatur Ecclesiæ inferiori , quia talis distinctio
communiter non recipitur. In Con. Rom. V. debet de cap. in 6.
& 10 Andreas movetur per tent. qui loquitur in concessione feudali :

H 2

(a) Bald. & alii in cod. qui sint Reg. Paris. cons. 101. n. 6. cum seq. vol. 1.

item ejus opinio limitari debet, nisi sit concessio & donatio facta pro salute animæ: quo casu omnino nihil intelligi potest reservatum, ut supra.

Sed finge sine præjudicio veri, jus istud supremum intelligi reservatum: item & transisse in ducem, imo quod Imperator ipse vellet imponere hujusmodi onera, id tamen facere non posset, alioquin si virtute istius præeminentiæ posset, Imperator onera, a quibus Ecclesiam exemerat nunc, & quodocunque sibi libet, imponere: jam revocat donationes perfectas, & contractus, quibus non solum Princeps, sed etiam Deus ligatur. Bald. in l. 1. ff. de pactis & tradunt DD. in cap. 1. de probat. & vana prorsus redderetur donatio immunitatum, si quodocunque posset ea per Imperatorem infringi, aut revocari virtute istius præeminentiæ: etsi dicatur etiam Ecclesias teneri de jure communi ad contribuendum expensis, quæ fiunt ob publicam utilitatem, seu necessitatem, puta in refectione mænium, pontium, fontium, & viarum, l. ad instructiones cod. de sacrosanct. Eccl. Et late per Rip. l. 2. respons. c. 20. n. 5. Et seq. id facile admittimus: talis tamen contributio pro rata exigenda est ab Episcopo, cujus arbitrio dependet inspicere, hanc publicam necessitatem, seu utilitatem. Ubicunque igitur talis publica necessitas imminet, erit requirendus Episcopus, ut suos subditos ad hujusmodi contributionem cogere velit: prout de jure communi tenetur: quod Episcopus nunquam recusare debebit, consulto tamen prius Rom. Pontifice. C. de immunitat. Ecclesiastica.

Concluditur igitur Ecclesiam Astensem, ejusque castra, & jurisdictionem, esse omnino exempta, & a juribus imperii etiam omnino separata, & propterea illustrissimum ducem Sabaudia, imo nec ipsum Imperatorem posse revocare, aut aliqua ex parte infringere donationes immunitatum, ab ejus antecessoribus pro salute animæ factas Ecclesiae Astensi, & consequenter eosdem non posse aliqua onera eidem Ecclesiae imponere; imo, quæ de facto processerunt, esse revocanda, ipsamque Ecclesiam spoliata ad suam pristinam libertatem, & immunitatem esse restituendam, . . . ita censeo &c. &c.

Joannes Paulus Card. ab Ecclesia.

SÆC. XVII.

Luctuosissima aggredimur tempora, quorum Romano-Catholica Ecclesia haud sine lacrymis reminisci potest. Dies prima Januarii anno 1624. dies iræ, dies calamitatis, & miseriæ, cui obviari aliter haud poterat; dies inquam illa est, quæ a summis compaciscentibus pro **NORMALI** statuta est, ita ut, quidquid ad eam usque diem de Ecclesiis bonisque Ecclesiasticis a Protestantibus erat possessum, deinceps in eorundem potestate relinqui debuerit, item quoad omnes Ecclesias in manibus protestantium relictas omnis summæ Sedis *suspensa* erat jurisdictio, ita ut jus confirmandi electos (Protestantes) deinceps non Papæ, sed Imperatori sit reservatum. Jam conventum fuit Passavii anno 1552. & Augultæ Vindelicorum an. 1555. (quæ pax religiosa vocatur) ut Cæsar & alii status Imperii Catholici, statibus Imperii Protestantibus ordinationem, & dispositionem exercitii religionis, cæremoniaram &c. pacifice relinquere deberent. Quod similiter protestantes Imperii status Catholicis Imperii statibus promiserunt. Sed cum pluries adhuc altercaretur, tandem litis compositio in pace Westphalica inita est.

REFLECTIO IN SÆC. XVII.

Turbata fuit quidem facies Ecclesiæ hac componendi arte, tanque ab initio deformata reformationis prætensæ studio, ut vix lineamenta speciei suæ antiquæ, seu status Ecclesiastici visa fuere remanere. verum removeatur velum, atque imago sua in origine inspiciatur, exploratum habebitur, nil in statu Ecclesiastico fuisse immutatum, nec in religione, nec jure spirituali, aut temporali, in quorum possessione relictus est. Nam 1. per hæc pacta securitas *novæ religionis*, non vero ejusdem *adprobatio* data fuit, non pax inter duas religiones Catholicam, & Confessionistarum. 2. Origo juris reformandi alia haud est, nisi *factum*, reformatio scilicet a Protestantibus facta, ac securitas per pacem religiosam ipsis promissa. Hanc originem juris reformandi ita dicti norunt Catholici, nullam vero aliam, hancque comes de Trauttmandorff Plenipotentarius Cæsareus clare designat §. 30. art. 5. 3. Cum Grotius post initium sæc. XVII. ad captandum favorem Dominorum suorum (status Hollandiæ) tractatum edidisset, *ordinum Hollandiæ pietas* in quo *decretum* ordinum Hollandiæ de anno 1614. defendit, ac jus Magistratui civili in *rebus Ecclesiasticis*, seu jus circa sacra, nullus Princeps Christianus unquam talem potestatem sibi competere judicabat, ut ex *superioritatis titulo* exercitium Catholicæ religionis reformare, aut

de doctrina Christi aliquid decidere posset. Moserus adversæ religioni addictus in suo tractatu de natura &c. juris reformandi cordate dicit, exempla Grotii nil probare pag. 115. quod attinet subjectionem *personalem & realem*, seu temporalium bonorum in instrumento *publico Osnabrugensi* Prælati omnes protestantium religionem profitentes declarantur *subjecti* potestati *politice* Imperatoris, ita ut ab eo confirmari, investiri, & eidem juramentum fidelitatis deponere tenentur. Nil simile de Prælatibus Ecclesiarum Catholicarum fuit expressum; ergo judicatum est, statum Ecclesiasticum Catholicum fuisse, esse, & permanfurum a potestate seculari distinctum.

In *pace Religiosa* art. 5. de hac re ista continentur formalia: declaravimus, & constituimus, idque præsentī scienter agimus hoc modo: quatenus aliquis Archiepiscopus, Episcopus &c. a nostra *antiqua* religione defecerit, ut is suum Archiepiscopatum, Episcopatum &c. ac simul fructus omnes, & proventus, quos inde habuit, in continenti citra ullam contradictionem, & moram, salvo tamen, & illæ o ejus honore dimittere, atque capitulis iisque, quibus de *jure communi*, aut Ecclesiastica, vel religionis consuetudine competit, aliumque antiquæ religioni addictum eligere, & ordinare integrum permaneat, qui etiam unacum Ecclesiasticis capitulis, aliisque Ecclesiis apud collegiatarum Ecclesiarum Fundationes, electiones, præsentationes... absque impedimento quiete relinqui debent... Ratiocinio opus non est, cuique, qui vel mediocriter æquitatis limina salutavit, aperte decreto hoc patebit differentia inter statum & statum lege publica agnita. Equidem cur in tantis rerum calamitatibus, si quid juris in statum Ecclesiasticum agnoverit, non quædam pro necessitate emergente, præsentī vel futura expresse non reservavit! nempe persuadet id ratio; cum nemo in exercitio juris sui perfecti ab altero non directe, nec indirecte impediri aut turbari queat, utramque autem harum potestatum in suo ordine & linea summam esse, confirmant *revelatio, perpetua Ecclesiæ traditio, Ss. Patrum consensus, & Regum populorumque usus & observantia*. Possessio antiquissima, quæ licet a nonnullis fuerit impugnata, nunquam tamen fuit Ecclesia a possessione excussa, aut de mala fide convicta.

Occurrit in memoriam argumentum a quibusdam auditum, quod saltem status politicus plenam in bona Ecclesiastica potestatem aquirat, auditis hac super re fundamentis, deprehendimus, id vel ex lege charitatis omnibus communi fuisse delumtum, vel arguisse comprehendi in instrumento Osnabrugensi, quod cum nil edicat, nisi quod Catholici status imperii in manibus protestantium relinquere fuerint ne-

cessitate compulsi principatus Ecclesiasticos, præpotentiam probat, non jus ante *quæsitum*. Secus ridiculosa profecto foret Pontificis protestatio contra pacem Westphalicam, quæ quamvis dicatur licita & valida, priorem tamen suum habere effectum, scholæ nostræ gravi cum fundamento tuentur: & sane, qualenam hoc jus est jus dimittendi, quodquis defendere nequit? potius dicendam existimo, virium impotentiam, quam domini altæ auctoritatem. Accedit, quod ubicunque tractatum est de bonorum Ecclesiasticorum cessione, aut translatione, semper clausula conditionata fuerit apposita, eoque transactionem hanc valituram, usque per gratiam Dei per amicabilem compositionem perventum fuerit. vid. art. 5. § §. 1. 14. 25. 31. ecurr; si absolutam & moraliter certam habuissent in hæc bona potestatem, ad firmiorem pacem ineundam, non absolute his bona petita cesserunt? nimirum quia (defendit famosissimus Barthl) Protestantibus tantummodo per pacem Osnabruggensem, aliasque religiosas pacificationes *usus facti* permissus, *usus* autem *juris* Ecclesiæ pro semper fuit reservatus, qualem Pontifices, & Nuntius suis protestationibus tollere, sive impedire provide intenderunt.

Aut enim probari debuit, bona Ecclesiastica in communi periculo definere esse bona Ecclesiastica? aut manutenendum, quod nullo in casu subsint potestati profanæ? primum est monstratu difficile: ergo secunda assertio prævalere videtur. Pro priore difficultate pugnat facilis ad Principem Ecclesiasticum accessus, & non difficilis auxilii petiti assecutio.

Quod si opponatur domini altæ, & eminentis ipsius Principis virtus & efficacia, vi cujus in necessitate Principis potestas se extendat in omnia bona civium; respondebimus, generaliter hoc principium de bonis subditorum quibuscunque non procedere, nisi velimus invertere eorum dominium, & inferre gentes esse propter Principem, non Principem propter populum. 2 Sit, quod in communi periculo tale dominium acquirat in bona civium, hæc sunt bona hominum liberæ dispositioni humanæ relictæ, effundenda in bonum privatorum, & in utilitatem Patriæ; dispar autem ratio est de bonis Ecclesiasticis, quæ data sunt in augmentum gloriæ Divinæ juxta intentionem fundatorum, ergo comprehendendi non videntur in alto Principum dominio.

INDICULUS

OPPOSITIONUM ET PROPOSITIONUM,

Quibus systema infirmari, quibus confirmari posse videtur.

I. **C**HRISTUS inquit : Regnum meum non est de hoc mundo ; ergo nullum jus competit Clericis circa temporalia.

2. Matth. 22. Date Cæsari, quod est Cæsaris, & Deo, quod est Dei.

Card. Hosius Imp. Constantium sic alloquitur. Tibi Deus Imperium commisit, nobis, quæ sunt Ecclesiæ, concedidit, & quemadmodum, qui tuum Imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi Divinæ ; ita & tu cave, ne, quæ sunt Ecclesiæ ad te trahens magno crimini obnoxius fias. Date, scriptum est, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Neque igitur fas est nobis in terris Imperium tenere, neque tu Thymiamatum & Sacrorum potestatem habes Imperator.

I. **I**S idem ait etiam Joan. 18. Vos de mundo non estis : qua ratione ergo a Politicis prætenditur jus circa Sacra ?

Matth. 28. inquit : Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. 2. Potuit, decuit voluisse duos distinguere status, præter ea, quæ diximus, probat Ecclesiæ suæ visibilis institutio, ad quam conservandam necessaria sunt bona temporalia, quæ sicut nervus sunt Reipublicæ profanæ, ita & vehiculum Reipublicæ Ecclesiasticæ.

2. En argumentum Divinum pro nostro systemate supponens duos status distinctos : reddere jubemur Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & quæ Dei, Deo. Quæ autem bona sunt bona Cæsaris, quam quæ ab hominibus ad homines feruntur ? & quæ sunt Dei, nisi ea, quæ Deo donata sunt, & sacra-
ta ? Omne enim, quod Domino consecratum fuerit, si homo fuerit, sive animal, sive ager . . . Sanctum erit Domino, & quod Sanctum est Domino, nunquam auferetur. Levit. Lex hæc non est pure Mosaica, sed fundata in jure nature. Votum personale, & reale, sicut & promissio acceptata, omni jure ligant in conscientia. Citata auctoritas Card. Hosii adversarium nostrum, qui cum pro sua parte allegat, ipsum jugulat.

3. His

3. His auctoritatibus confirmatur, non infirmatur. Quæstio. Nolumus unquam abnegare subjectionem, sed indagare volumus, quæ, & qualis sit? Subjecti sunt Clerici, qualiter ipsimet Principes suis legibus.

Subjecti sunt, in quantum id ratio honesti & decori postulat, & exigit pax & concordia duorum statuum, speciali vinculo sociali concatenatorum. Ideo necessitate subditi sunt in ædificationem populi. Neque enim systema plurium civitatum subvertit illa subiectio. Vid. cap. 1. Si frater, qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma reputatur, quanto magis civitas quævis cum civitate, quæ posita est supra montem, seu cum Ecclesia. Nam si civitates compositæ, quibus nos hos status comparamus, sunt unum corpus morale vinculo tam arcto inter se connexum, ut, licet singulæ summum Imperium retineant, figuram tamen & speciem unius civitatis præferant.

Similiter inferri potest, omnis anima, &c. etiamsi Senatores sint, etiamsi & Reipublicæ Rom. Caput sit, subditi sunt iis legibus, quæ ex pacto expresso, vel tacito inierunt ad communem servandam utilitatem.

3. S. Petrus I. 2. 7. 13. Subjecti estote omni creaturæ propter Deum, sive Regi, quasi præcellenti, sive Ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum: quia sic est voluntas Dei.

S. Paul. ad Rom. 13. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. . . Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.

S. Chrysostom. Hom. II. ad Populum Antioch. in verba Apost. ad Rom. 13. Omnis anima, &c. etiamsi Apostolus sis, si Evangelista, si Propheta, sive quisquis tandem fueris, neque enim pietatem subvertit illa subiectio.

Theodoret. Episcop. Cypr. in comment. cap. 13. ad Rom. Sive sit Sacerdos, sive Antistes, sive Monachus, iis cedat, quibus sunt mandati Magistratus.

S. Pelagius P. in ep. 556. ad Regem Childebertum apud Harduin. in collect. Conc. tom. III. col. 331. ita scribit: Regibus nos etiam esse subiectos sacra Scriptura præcipit.

Hilarius Diaconus in comment. ep. ad Rom. 13. Sciant nos esse liberos, sed sub potestate degere, Principi enim suo, qui vicem Dei agit, subjiciuntur.

S. Bernard. ep. 42. ad Henric. Archiep. Senon. Intelligitis, quæ dico: cui honorem, honorem: omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: si omnis? & vestra: quis vos excipit ab universitate? si quis tentat excipere, conatur decipere.

4. S. Ambros. in orat. de trad. Basil. contra Auxent § 38. & apud Gratian. Si tributum petit Imperator, non negamus: agri Ecclesiæ solvunt tribu-

4. Ep. 7. nov. edit. Ambrosius scribit: Quibus portio Deus est, non solvunt tributum: ego nil debeo Cesari, quia nihil huius mundi habeo: nihil debet Petrus,

um. Si agros desiderat Imperator, potestatem habet vindicandorum.

5. Christus ipsemet solvit tributum

6. Saltem Clericos non eximit.

nihil Apostoli mei, quia non sunt de hoc mundo, etsi in hoc mundo sint.

Celeberrim. Thomasin. de vet. & nov. Eccl. disciplin. parte 3. lib. 1. cap. 33. inquit: *Non nesciebat Ambrosius altiori ab origine descendere, & in concussis inniti fundamentis immunitatem Ecclesiae.* Persuasum quippe erat Ambrosio a Christo, Ecclesia, & Clero non deberi tributum, sed tamen solvi, sed tanto nobilius solvi, quod non debeatur.

5. Non ex loculis apud communitatem Apostolicam depositis.

Nec ex debito: quia ut Dei ipsius naturalis & unigenitus Filius immunis fuit ab omni omnino tributo, quod Reges terrae suis subditis indicunt. Vid. Cornel. a Lap. in comment. ad h. l.

6. Hic status quaestionis est, jam per integrum discussus. Neque examinamus, an jure divin. vel hum. sufficiat probasse statum Ecclesiae etiam in temporalibus esse distinctum, undecumque proveniat ratio status distincti. Sive jure belli, sive privilegio Caesarum status a statu distinctus sit concessus. Repugnat statui absque consensu illius novi quid imponere.

Dein dicant nobis Publicistae, cur nonnulli Principum legem introduxerint amortizationis, si status Ecclesiasticus non est distinctus? dicant, cur *donum gratuitum* nominent, quod in necessitate ab Ecclesia petunt? non est merum *donum gratuitum*, non liberalitas Ecclesiae, (ut tamen in decreto Regio adpellatur (a), quod jure de-

(a) Vid. an. 1705. Procès verbal. pag. 47. & 48. Vous les pouvez, Mes-

betur ; quod ex titulo veræ subjectionis coactivæ debetur.

7. Nati e Tribu Levi erant cives & membra reipublicæ iudaicæ, ergo potuissent obligari a Magistratu? potuit, decuit, voluit illos eximere supremus Dominus, potuit, decuit & voluisse eximere Christos suos Christus Dei Filius in N. T. omnium antiquissima & rationabilis præsumptio est.

8. Sicut species natura sua differt a genere, cerasus & a ficu indica & ab arbore simpliciter & generice sumta, ita & bona temporalia Ecclesiastica a bonis temporalibus secularibus. Ideo inquit Magnus Ludov. Rex Gallia in decreto suo Anno 1711. 27. Octob. emanato, quod bona Ecclesiastica in petitione denarii vigesimi non potuerint comprehendi (b).

Hoc ipsum repetitur in declaratione regia an. 1726. 8. Octob., in qua jus advocatiæ, & protectionis Ecclesiæ in immunitate tanquam legem regni sui fundamentalem se agnoscere confitetur (c) primogenitus Ecclesiæ Rex Christianissimus.

9. Facta multo antiquiora nunquam interpolata, aut extincta perhibent oppositum. Et licet injuria temporum, præpotentia statuum, & ju-

7. Clerici sunt cives & membra Reipublicæ politicæ, ergo obligari possunt ad onera omnium civium.

8. Bona temporalia per id, quod Deo donentur, non amittunt naturam & proprietatem temporalium.

9. Facta millenà multarum regionum per annos plusquam sexcentos continuata probant jus Laicorum in Sacra.

sieurs, en levant les mains au Ciel, & en contribuant, avec votre libéralité ordinaire.

(b) *Disons & déclarons par ces présents signés de notre main, que tous les biens Ecclesiastiques de Bénéficiaires, de Communautés, Séculiers, & Réguliers de l'un & de l'autre sexe, des Fondations & Confréries n'ont été, & n'ont pu être compris dans la Déclaration du 14. Octobre 1710.*

(c) *Ces exemples de piété & de justice nous ont fait envisager comme obligation essentielle, depuis que nous avons pris par nous-même le gouvernement de notre Etat, de donner une singulière attention à ce que les immunités attachées aux biens Ecclesiastiques soient inviolablement conservées, & qu'à l'ave-*

sta, & prudenti œconomia nonnulla
jurium Ecclesiæ sint suspensa, aut dor-
mire videantur, certum tamen est,
quod jure postliminii, & statu repu-
blicano in Monarchiam, vel Monar-
chico in Rempub. verso, usibus, &
abusibus sublati priorem resuscitaret
libertatem, vel nonnisi noviter in tam
notabili mutatione status confirmari
deberent concessa vel permessa, eo
quod hæc distinctio horum duorum
statuum fundetur in ipso Ecclesiæ ini-
tio, in jure naturali & Divino. Veri-
tatis hujus amplissimam adornarunt
descriptionem vigilantissimi Ecclesiæ
Gallicanæ Pastores in propositione fa-
cta Regi 10. Septemb. 1750. (a).

COROLLARIUM.

EX his videtur concludendum 1. quod dicta bona Ecclesiastica, quoad
dominium, non ad *Ecclesiam universalem*, in quantum ea totam fide-
lium congregationem complectitur, pertineant, fidelium enim congre-
gatio componitur ex Clericis & Laicis; hi exceptis pauperibus & pe-
regrinis nec rerum Ecclesiasticarum utile, nec directum dominium par-
ticipant. non utile, nam ipsi potius dant Ecclesiis proventus annuos,
decimas, census, oblationes &c. non directum, quia jus disponendi
in suum commodum de bonis talibus, tanquam suis, nec habent in
particulari, ut habent Clerici beneficiati; nec in *communi* sive collegia-
liter, ut Religiosi, aut Canonici in suis Ecclesiis, quarum bona sunt
indivisa. Hinc est, quod in synodis diocesanis, provincialibus, &
œcumenicis, in quibus nonnunquam de bonis Ecclesiasticis dispositiones
ordinantur, votum non habeant. Quæ omnia signa sunt, eos nec participare
de illorum dominio jurisdictionis, nec proprietatis, nec directo, nec
utili, nec pleno, nec non pleno. 2. Licet facultates Ecclesiæ in quatuor

nir on ne puisse sous quelque prétexte, que ce soit, leur porter aucune attein-
te, . . . parce que ce sont biens consacrés à Dieu, donnés à l'Eglise pour le
culte Divin, la nourriture des pauvres.

(a) Sire! les Titres glorieux de Conquérant . . . le Concile de Troyes tenu
en 909., celui d'Avignon en 1209., celui d'Angers en 1356., celui de Co-
logne en 1536., celui de Milan en 1565., & une foule d'autres Conciles par-

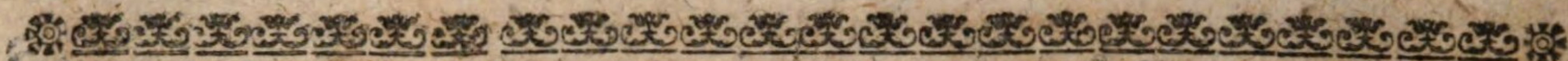
partes secundum Canones antiquos dividi mandentur, inde tamen verum dominium partium non inferitur, cum & pars debeatur Fabricæ, quæ tale dominium velut incapax non habet, nec pars est congregationis fidelium. 3. Licet facultates Ecclesiæ dicantur *patrimonium pauperum*, non tamen inde inferri potest dominium, ut patet, etiam in hospitalibus pauperum, orphanorum, viduarum, leproforum &c. Quia *patrimonium* non semper significat id, quod est sub dominio alicujus proprie loquendo, sed id, ex cujus proventibus sustentatur (a). Pauperes non nunquam igitur dicantur domini improprie, quia non habent jus in re. 4. Quando canones dicunt *facultates Ecclesiæ pauperum* esse, non distinguunt inter pauperes fideles & infideles, & ubi canones non distinguunt, ibi nec nos. Unde in necessitate Laici æque ac Ecclesiastici infidelibus & acatholicis subvenire debent; nemo tamen inde evincet, hujusmodi bonorum præcipue Ecclesiasticorum dominium illis concedi, qui nec membra quidem sunt universalis Ecclesiæ. Ergo nec penes alios pauperes, quia lex generaliter loquens, generaliter intelligi debet. 5. In necessitate facultates Ecclesiæ communes esse debere non negamus, sed quod communes fiant, causat *necessitas*, non *dominium*. Hinc licitum est pauperi in extrema necessitate auferre panes obvios pistoribus, per hoc tamen non fit Dominus officinæ pistoris, aut panum expositorum. Nota; unus & idem actus subventionis pauperum & peregrinorum in Clericis respectu fundatorum est actus justitiæ, & respectu pauperum est actus pietatis & elemosynæ. Quia talis elemosyna prædicto est inclusa. 6. In primitiva Ecclesia erant credentibus omnia communia quoad usum, dominium autem suarum pecuniarum, quas ex venditis agris comparaverant, deponebant, & resignabant ad pedes Apostolorum.

In fine finali his omnibus cumulative sumtis, beneque perpenſis liquido constat, dominium altum, & eminens omnium bonorum Ecclesiasticorum esse penes Ecclesiam universalem, prout ea Clerum, sive ordinem Sacerdotalem, aut statum Ecclesiasticum in communi significat. Sic igitur sumta Ecclesia habet imprimis dominium *jurisdictionis supremum* residens in Capite visibili Ecclesiæ super omnia bona Ecclesiastica totius mundi. Dein habet dominium *altum proprietatis directum* in ejusmodi bona: habet etiam jus disponendi de iis tanquam suis, tametsi non sine certis conditionibus, quæ conditiones dominio nihil obsunt: sicut si Pater, aut frater donat aliquid sorori cum conditione certam elemosynam

particuliers décident, que les biens offerts à Dieu, & consacrés à son culte sont exempts de toutes charges. Ils ajoutent, que cette exemption est aussi ancienne que l'Eglise, qu'elle est fondée sur la nature, & la destination de ses biens, qu'elle intéresse le droit naturel & Divin.

(a) Vincent. Fillius, in append. posthuma qq. moral. tr. 44. c. 3.

elargiendi, & extra familiam non alienandi, atque in hac parte repræsentat ordo Sacerdotalis, quasi senatum totius congregationis fidelium seu reipublicæ Christianæ, ut constat ex Synodis particularibus, & œcumenicis.

T H E S E S

E X

UNIVERSA THEOLOGIA.

1. Status Ecclesiasticus a Statu Politico seculari distinctus est;
2. Quia in Ecclesia verum regimen divinitus institutum, & divina pariter institutione hierarchicum, ejusdemque formam non pure Monarchicam, sed innocuo Aristocratix genere temperatam Christus voluit.
3. In hac primatum obtinet ordinis, honoris, & jurisdictionis Rom. Pontifex;
4. Qui non tantum est supra singulos, sed etiam supra omnes Episcopos, adeoque & supra Concilium.
5. Potestas regitiva Episcopalis citra præjudicium Rom. Pontificis videtur dici posse in actu primo immediate a Deo; quoad exercitium vero, & quoad actum secundum a Summo Pontifice;
6. Pari ratione Presbyteris seu Sacerdotibus secundi ordinis comissa est potestas pascendi Dominici gregis portionem: horum consilio & opera quondam Episcopi in sua Diocesi utebantur.
7. Principum secularium potestas & jus circa sacra aliud non competit, quam Advocatix & Protectionis; possunt tamen Principes seculares catholici jus Sacrorum in suos subditos Protestantibus eodem modo & jure exercere, quo Principes acatholici illud vi pacis Westphalicæ exercent in suos.
8. Jurisdictio Summi Pontificis in acatholicos Germaniæ per pacem Westphalicam non potuit auferri, nec sublata est, vel translata; sed tantum interim suspensa;
9. Indeque licet pax Religiosa & Westphalica tam ex capite vis & metus, quam usurpatæ alienæ potestatis ceu invalida impugnari nequeat;
10. Valida tamen & efficax est S. Pontificis adversus utramque pacificationem protestatio.
11. Clerici quoad beneficia superflua hodie veri sunt Domini, in usus profanos tamen ea expendere canonibus Ecclesiæ, nec non motivo speciali charitatis prohibentur.
12. Extendit se jurisdictio Ecclesiæ in omnes fideles ad actus externos & mixtos, non vero ad mere internos.

13. Ecclesiæ iudicium in morum, seu juris naturæ controversiis non minus, quam in iis, quæ ad fidem pertinent, certum est, ac erroris immune.
14. Lex Amortizationis, quæ multis in Regnis & Provinciis invaluit, iniustitiæ, aut immunitatis Ecclesiasticæ rea perperam condemnatur:
15. Nec ejusdem immunitatis læsiva sunt subsidia, quæ Ecclesiis & personis Ecclesiasticis ad sublevandas publicas necessitates indicuntur, si conditiones in Conc. Lateran. & Constantiens. præscripta observentur.
16. Constitutionibus Pontificiis opponi potest exceptio de non facta, vel non sufficienti promulgatione.
17. Antiquissimum Symbolum simul ac simplicissimum est ita dictum Apostolicum, cujus auctores Apostolos esse cognoscimus.
18. In quo recte profiteamur Deum naturæ unum, & Personis trinum:
19. Polytheis unitatem demonstrat ratio; Personarum Trinitatem revelatio.
20. Verbum esse Consubstantialia Patri, & Deum verum de Deo vero ex Scriptura & PP. traditione docetur Sociniani.
21. Secundam ex Trinitate Personam assumpsisse naturam humanam vera carne, & anima rationali constantem contra Basilidem & Apollinarem;
22. Inconfusam, impermixtam, duplici voluntate præditam contra Eutychetem, & Monothelitas tenet ex Verbo Dei Ecclesia.
23. Finem, ob quem Dei Filius descendit de coelis, adimplevit, dum pro peccatis hominum Patri suo proprie satisfecit per mortem suam.
24. Quam non pro Prædestinatis tantum, uti de fide est, sed pro omnibus omnino hominibus obtulisse Theologice certum est, & sic vitam, & omnes gratias iis meruit, ita tamen, ut specialiter adhuc nobis applicari debeant opæ Sacramentorum a Christo institutorum;
25. De quorum numero septenario ob disciplinam arcani raro, aut non nisi obscure ab antiquis PP. fuit tractatum.
26. Primi & omnium summe necessarii Sacramenti Ministri sunt, non solum Episcopi, Sacerdotes, Diaconi, Fideles, sed etiam Infideles, dumodo habeant intentionem faciendi, quod facit Ecclesia.
27. Invitis Parentibus Principi christiano civiliter tantum subjectis illicite baptizantur infantes, de iis quibusdam casibus, quos enumerat Benedictus XIV. in Bulla de Baptismo Judæorum.
28. Confirmationis Sacramentum contra hæterodoxos perpetua traditione demonstratur.
29. Eucharistiam in ultima coena Christus Dominus instituit.
30. In qua realiter & substantialiter præsentem esse contra Berengarium, Zwinglium & Calvinum firmiter credimus:
31. Hæc præsentia nec impanatione, nec consubstantiatione, sed vera transubstantiatione peragitur:
32. Et quidem ante summionem.

33. Ecclesia usum calicis interdicendo laicos nulla defraudat gratia;
34. Nec utriusque speciei sumtio ullibi legitur laicis præcepta.
35. Pœnitentiam, quæ in Vet. Lege sola virtus erat, in nova Lege tanquam a baptismo distinctum per modum Judicii instituit Christus Dominus.
36. Attritio formidolosa ad justificationis gratiam non sufficit, sed requiri insuper amorem Dei super omnia saltem initialem defendimus.
37. Pœnitentiæ in favorem infirmorum Christus adjunxit extremam unctionem, quod verbum Dei scriptum & traditum docet.
38. Quamquam Ecclesia Latina septem numeret ordines, non tamen omnes veri Sacramenti rationem & dignitatem obtinent; Subdiaconatus enim ceterique ordines inferiores gradus quidem Ecclesiastici sunt, Sacramenta tamen vera non sunt.
39. Non est decisum a Conc. Trid. quod Parochi, aliique curati jure divino obligentur ad residentiam personalem.
40. Parochus residens in loco beneficii, sed nullo modo inserviens populo suæ curæ comisso, non sati facit præcepto residendi; atque adeo etiam tenetur ad restitutionem fructuum.
41. Parochus etiam tempore pestis tenetur residere in sua Ecclesia; potest tamen assumere Sacerdotem adprobatum, qui Parochianis peste infectis administret Sacramenta pœnitentiæ & baptismi.
42. Christus Dominus, qui poligamiam olim permissam sustulit, & libellum repudii Mosis propter duritiem cordis Judæorum datum revocavit, ac Matrimonium semel a christianis valide initum nequidem per adulterium quoad vinculum dissolvi posse declaravit.
43. Matrimonii valori non obstat, si eidem assistat Parochus invitus.
44. Sacramenta hæc gratiam sanctificantem ex opere operato conferunt solis & omnibus rite dispositis.
45. Ex statu peccati nemo resurgere potest nisi per actualem gratiam.
46. Quam omnibus non justis tantum, ut de fide certum est, sed & peccatoribus etiam induratis vere & sufficientem dari Theologica conclusione est indubitatum.
47. Pacta privatorum metu gravi injusto extorta sunt invalida jure naturæ.
48. Judex non potest secundum sententiam minus probabilem judicare, potest tamen Advocatus pro eadem postulare.
49. Præscriptio suis vestita requisitis in utroque foro tutum reddit præscribentem.
50. Res judicata habet locum in foro interno conscientiæ, licet vincens in judicio certo postmodum cognoscat se debitorem fuisse, dummodo bona fide litigaverit.

E R R A T A.

In Dedic. pag. 3. l. 9. *leg.* præfectus. Pag. 4. lin. 2. *leg.* ut regiarum. lin. 5. novos
Pag. 5. l. 4. *leg.* de heroinæ. Pag. 6. l. 4. *leg.* novos. Pag. 8. l. 4. *leg.* Pesauri
Præf. Pag. 13. l. 5. *leg.* nota, quod in linea 6. hæc verba, *nam si de Josepho,*
&c. usque ad *prædecessores taceam*, pertineant ad pag. 6. l. 10. post ea, laby-
rintho immisceam. Pag. 17. l. 4. *leg.* advocavit.

In Differt. pag. 2. l. 12. *leg.* jotæ sunt. p. 3. n. 5. l. 12. *leg.* jus utendi. Pag. 7. n. 14.
l. 7. *leg.* ictum. Pag. 10. n. 2. l. 1. & 2. *leg.* æternam Providentiam. Pag. 18
l. 2. *leg.* docuerint. lin. penult. *pro* jure suo potest, *leg.* postulat. Pag. 21. l. 17.
leg. fuerint. Pag. 23. l. 6. *leg.* audiantur. Pag. 24. lin. penult. *leg.* ea. Pag. 25. l. 10.
leg. hæc. Pag. 27. l. 4. *leg.* elevatæ. lin. 29. *leg.* majus. Pag. 29. postul. 5. l. 1.
leg. ditescente. Pag. 31. postul. 6. l. 4. *leg.* ob bellorum. Pag. 35. l. 28. *leg.* fed
quidquid. Pag. 36. l. 12. *leg.* hæc. Pag. 37. l. 1. *leg.* è diametro lit. (a) lin. 1.
leg. pretia. Pag. 39. l. 26. *leg.* quas nunc. Pag. 49. l. 13. *leg.* restituere obligaren-
tur. Pag. 47. l. 4. *leg.* regalia. lin. 9. *leg.* ossibus. Pag. 48. l. 15. *leg.* ex jure.
lin. 16. *leg.* fundamentum. lin. penult. *leg.* viguerint. Pag. 50. l. 5. *leges* con-
suevisse. Pag. 57. l. 11. *apertis*, qui hæc, ut ita dicam, oculis. Pag. 62. l. 2.
teneantur. lin. 27. *leg.* status sæcularis? lin. 29. *leg.* ab altero, neq

In Thes. pag. 72. l. 4. distinctum sacramentum.

Interpuncta. & errores alios Lector benevolus emendat.

ERRATA

... et ex parte alia ...

Hartmann, Ludwig A. / Violand, Maximus / Collaud, Modestus

Dissertatio historico-politico-iuridico-theologica in tres partita
quaestiones, quarum prima exhibet, an possibilis esset status
ecclesiasticus a statu politico distinctus? secunda, an deceret, ut status
ecclesiasticus a statu politico distingueretur? tertia, an actualis horum
duorum statuum distinctio probari possit ex rationabili divinae voluntatis

[Luzern] 1770

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/A.Diss.13340

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11079550-3

VD18 12289892-001